

**PROGRAMI: GJITHËPËRFSHIRJA E FËMIJËVE ME AFTËSI TË
KUFIZUARA NË ARSIMIN PARASHKOLLOR**

**KOPSHTI PËR FËMIJË
GJITHËPËRFSHIRËS / QENDRA E
ZHVILLIMIT TË HERSHËM TË
FËMIJËRISË**

**UDHËZUES PËR PUNËN E EKIPIT GJITHËPËRFSHIRËS NË
KOPSHTIN PËR FËMIJË/QENDRA E ZHVILLIMIT TË HERSHËM
TË FËMIJËRISË**

Shkup, 2025

ИНКЛУЗИВНА ДЕТСКА ГРАДИНКА / ЦЕНТАР ЗА РАН ДЕТСКИ РАЗВОЈ

**ВОДИЧ ЗА РАБОТА НА ИНКЛУЗИВНИОТ ТИМ НА ДЕТСКА ГРАДИНКА/ЦЕНТАР ЗА
РАН ДЕТСКИ РАЗВОЈ**

**KOPSHTI PËR FËMIJË GJITHËPËRFSHIRËS / QENDRA E ZHVILLIMIT TË HERSHËM TË
FËMIJËRISË**

**UDHËZUES PËR PUNËN E EKITIT GJITHËPËRFSHIRËS NË KOPSHTIN PËR FËMIJË/
QENDRA E ZHVILLIMIT TË HERSHËM TË FËMIJËRISË**

Botues

Byroja për zhvillimin e arsimit - Shkup

Redaktor

Mr Milka Trimçevska

Autorë

Dr Durçevska Georgieva Gabriella

Mr Trpevska Snezhana

Mr Çonteva Zhaneta

Преведено од македонски јазик: Едмон Мета

Përkthyes nga gjuha maqedonase: Edmon Meta

Lektorë: Ajnur Metaj

Viti i botimit dhe shtypi - 2025

Vendi i botimit: Shkup

Botimi elektronik

Udhëzuesi për punën e ekipit gjithëpërfshirës të kopshtit për fëmijë/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë u përgatitë duke përshtatur me [Udhëzuesin për punën e ekipit shkollor gjithëpërfshirës](#), autorët e të cilëve janë:

Mr Boshkovska Rozallija
Ivanovska Millka
Mr Mickovska Gorica
Mojanovska Vallentina
Mr Pankova Dushanka
Petroviq Ellizabeta
Peshevska Mitnovska Aleksandra
Mr Trpevska Snezhana
Mr Çonteva Zhaneta

Përkthyes nga gjuha maqedonase

Edmond Meta

Lekturë në gjuhën shqipe

Ajnur Metaj

Kopshtet e fëmijëve të përfshirë në projektin "Përfshirja e fëmijëve me aftësi të kufizuara në institucionet parashkollore" që kontribuan në pilotimin e versionit punues të udhëzuesit:

IPKF „Veselli Cvetovi“ – Kisella Vodë, Shkup

IPKF „Sërnička“ – Aerodrom, Shkup

IPKF „Buba Mara“ – Aerodrom, Shkup

IPKF „Snezhana“ – Çair, Shkup

IPKF „8 Aprill“ – Shuto Orizare, Shkup

IPKF „Detska Radost“ – Gazi Babë, Shkup

IPKF „13 Noemvri“ – Qendër, Shkup

IPKF „Dimçe Mirçev“ - Veles

IPKF „Detska Radost“ - Gostivar

IPKF „Goce Dellçev“ - Vinicë

Pikëpamjet e shprehura në këtë udhëzues janë ato të autorëve dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet dhe politikat e UNICEF-it, Byrosë për Zhvillimin e Arsimit (BZHA) dhe Shoqatës për teknologji ndihmëse "Hapni Dritaret".

Publikimi është përgatitur me mbështetjen e Zyrës së UNICEF-it dhe Shoqatës së teknologjisë ndihmëse "Hapni Dritaret".

Listat e shkurtesave

EGJKF – ekipi gjithpërfshirës i kopshtit për fëmijë

EGJQZHHF – ekipi gjithpërfshirës i qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë

EGJKF/QZHHF – ekipi gjithpërfshirës i kopshtit për fëmijë/ qendra për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë

EKM/GJ – ekip këshillimi multidisciplinar/gjithpërfshirës

KNF FR – Klasifikimi ndërkombëtar i funksionimit për fëmijët dhe të rinjtë

PIEA – plan individual edukativo-arsimor

EGJF – ekip gjithpërfshirës për një fëmijë

PMZHH – program për mësim dhe zhvillim të hershëm

PMZHHFNZH - program për të mësuarit dhe zhvillimin e hershëm për fëmijët me aftësi të kufizuara

VMHZZH – vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillimi

AGJP – arsimi gjithpërfshirës parashkollor

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

373.2:376-056.26(035)

373.2:376-056.36(035)

DURÇEVSKA Georgieva, Gabriella

Kopshti për fëmijë gjithëpërfshirës / Qendra e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë

[Електронски извор] : udhëzues për punën e ekipit gjithëpërfshirës në kopshtin për fëmijë/
qendra e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë / [autorë Durçevska Georgieva Gabriella,
Trpevska Snezhana, Çonteva Zhaneta ; redaktor Milka Trimçevska ; përkthyes nga gjuha
maqedonase Edmon Meta]. - Shkup : Byroja për zhvillimin e arsimit,
2025

Начин на пристапување (URL): <https://www.bro.gov.mk/sq/idc/>. - Текст во ПДФ формат,
256 стр., илустр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 04.07.2025. -

Наслов над текстот: Programi:

gjithëpërfshirja e fëmijëve me aftësi të kufizuara në arsimin parashkollor

ISBN 978-608-206-221-1

1. Гл. ств. насл. 2. Trpevska, Snezhana [автор] 3. Çonteva, Zhaneta [автор]

а) Инклузија -- Детска градинка -- Деца со попреченост -- Прирачници

COBISS.MK-ID 66284549

HYRJE

Udhëzuesi për punën e ekipit gjithëpërfshirës për kopshtin e fëmijëve/qendra e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë është përgatitur në kuadër të Programit për mësimin e hershëm dhe zhvillimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara, ku nëpërmjet *parimit të mundësive të barabarta dhe respektimit të dallimeve midis fëmijëve*, bëhen përpjekje që të gjithë fëmijët "pavarësisht gjinisë, etnisë, dallimeve socio-ekonomike dhe kulturore, si dhe nevojave të ndryshme shëndetësore dhe të veçanta" të hyjnë në nënsistemin e edukimit dhe arsimimit. Programi mbështet aktivitetet e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut¹, Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale dhe Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës, që synojnë realizimin e të drejtave të fëmijëve për qasje dhe përfshirje në arsimin e hershëm të fëmijërisë, si dhe përmirësimin e arritjeve duke ofruar kujdes, edukim, arsim dhe zhvillim me cilësi më të lartë për të gjithë fëmijët. Ligji për Mbrojtjen e Fëmijëve² parashikon që brenda një kopshti për fëmijë/qendra për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë mund të krijohet një qendër këshillimi për fëmijë dhe prindër dhe një ekip multidisiplinar/gjithëpërfshirës (EM/GJ). Për këtë qëllim, është miratuar rregullorja që përcakton kriteret më të detajuara për themelimin dhe funksionimin e qendrës së këshillimit për fëmijë dhe prindër në kopshtet publike për fëmijë/qendër publike për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë. Për më tepër, baza e detyrave të përcaktuara në rregullore¹ para se gjithash është këshilluese dhe nuk përmban detyra që kanë të bëjnë kryesisht me politikën gjithëpërfshirëse të KF/QZHFFH, si dhe mbështetjen e drejtpërdrejtë për fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin.

Regjistrimi i fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin në kopshtet për fëmijë/qendra për zhvillimin e hershëm të fëmijëve, si dhe pranimi, kujdesi, rritja, edukimi dhe trajtimi i mëtejshëm i tyre, kërkojnë që institucioni parashkollor të formojë ekipe të ndryshme/të dedikuara gjithëpërfshirëse për këta fëmijë, siç janë: ekipi gjithëpërfshirës i kopshtit për fëmijë/qendrës së zhvillimit të hershëm të fëmijëve (EGJKF/QZHFFH), ekipi gjithëpërfshirës i fëmijëve (EGJF) dhe ekipi i këshillimit multidisiplinar/gjithëpërfshirës (EKM/GJ). Në përgjithësi, në institucionet parashkollore, roli dhe puna e ekipeve gjithëpërfshirëse nuk janë të precizuara ligjërisht, detyrat dhe aktivitetet e punës janë të padiferencuara, prandaj kopshtet e fëmijëve/qendrat e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë përballen me sfida se **si t'i ndihmojnë në mënyrën më të përshtatshme fëmijët që kanë nevojë për mbështetje shtesë dhe si ta organizojnë në mënyrë efektive punën e ekipit/ekipeve gjithëpërfshirëse.**

Qasja organizative e kopshteve për fëmijë/qendrave të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë në lidhje me ekipet gjithëpërfshirëse për sa i përket strukturës, qëllimit dhe funksionalitetit të tyre është në një nivel të ndryshëm. Disa kopshte janë në njëfarë përparësie sepse janë përfshirë në

¹Programi për mësim dhe zhvillim të hershëm për fëmijët me pengesa në zhvillim, MPPS https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/pravilnicidetska/programa_rano_ucenje_posebni.pdf

² <https://dejure.mk/zakon/> Programi për zhvillimin e veprimtarisë për mbrojtjen e fëmijëve për vitin 2022

³ Ligji për mbrojtjen e fëmijëve, MPPS

<https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/2021/Закон за заштита на децата консолидиран февруари 2021-converted.pdf>

⁴ Rregullore për kriteret më të detajuara për formimin dhe funksionimin e këshillimoreve për fëmijë dhe prindër në qendrat publike/qendrat publike për zhvillim të hershëm të fëmijëve https://www.mtsp.gov.mk/WBStorage/Files/pravilnik_sovetuvaliste.pdf

Programin për përfshirjen e Fëmijëve me aftësi të kufizuara në edukimin parashkollor dhe, për këtë arsye, kanë ndjekur trajnime për "Ekipet mbështetëse të gjithëpërfshirjes dhe ndërhyrjen e hershme në institucionet parashkollore", kanë formuar qendra këshillimi dhe ekip këshillimi multidisiplinar/gjithëpërfshirës, si dhe po zbatojnë aktivitete të ndryshme që synojnë të kuptojnë më mirë procesin gjithëpërfshirës dhe të forcojnë kapacitetet e kopshteve për të punuar me

grupe të ndryshme fëmijësh, duke siguruar pjesëmarrjen dhe duke inkurajuar të mësuarit dhe zhvillimin e hershëm. Pjesë e trajnimeve dhe aktiviteteve që lidhen me formimin e ekipeve dhe përvetësimin e shkathtësive, njohurive dhe përvojës së nevojshme të anëtarëve të ekipit për përfshirjen me sukses të të gjithë fëmijëve në Programin e mësimit dhe zhvillimit të hershëm⁵.

Përmes adaptimit të PMZHH, si dhe përmes zbatimit të strategjive të ndryshme mësimore, fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin duhet t'u ofrohet mbështetje e përshtatshme dhe e vazhdueshme për pjesëmarrje efektive dhe realizim të qëllimeve të përcaktuara edukativo-arsimore dhe zhvillimore, në të cilat ekipet luajnë një rol kyç për mbështetjen e gjithëpërfshirjes dhe ndërhyrjes së hershme në institucionet parashkollore, përkatësisht ekipet gjithëpërfshirëse në kopshtet e fëmijëve/qendrave të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë. Në fakt, qëllimi është që kopshtet e fëmijëve/qendrat e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë që kanë fituar më shumë përvojë në punën e ekipeve gjithëpërfshirëse ta ndajnë atë me kopshtet e tjera të fëmijëve/qendra të tjera të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë. Disa nga këto përvoja dhe materiale përmbahen në këtë Udhëzues.

Nga praktikuesit – për praktikuesit. Udhëzuesi përmban instrumente të zbatueshme, më së shpeshti të zhvilluara nga praktikuesit - anëtarë të ekipeve gjithëpërfshirëse nga kopshtet për fëmijë/qendrat e zhvillimit të fëmijërisë së hershme me përvojë praktike në punën e tyre, prandaj Udhëzuesi është dedikuar kryesisht për anëtarët e ekipeve gjithëpërfshirëse, për t'i ndihmuar ata në planifikimin, zbatimin dhe dokumentimin e punës së tyre.

Qëllimi i udhëzuesit është të ndihmojë punonjësit e kopshteve për fëmijë/qendrave të zhvillimit të fëmijërisë së hershme të kuptojnë më mirë rolin e EGJ-së dhe të ndihmojë stafin drejtues në krijimin e një sistemi të mirë për mbështetjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara ose me vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin, si dhe në krijimin e një kulture gjithëpërfshirëse në këto institucione parashkollore. Udhëzuesi mund të ndihmojë gjithashtu me vetëvlerësimin dhe promovimin e gjithëpërfshirjes së kopshtit për fëmijë/qendrës së hershme të zhvillimit të fëmijërisë.

Autorët e Udhëzuesit nisen nga ideja se secili mund të mësojë dhe përmirësojë kompetencat dhe punën e tij. Ne do të dëshironim që kjo të ishte një ide udhëzuese për të gjithë të përfshirë në punën e ekipeve gjithëpërfshirëse. Për këtë qëllim, përmes përmbajtjeve të Udhëzuesit, ndahen njohuritë dhe idetë aktuale për punën e ekipeve gjithëpërfshirëse dhe, në të njëjtën kohë, janë të hapura për të shkëmbyer përvojat dhe sugjerimet me të gjithë kolegët. Udhëzuesi mund të vazhdojë të plotësohet dhe përmirësohet si rezultat i përvojave praktike.

Çfarë është dhe çfarë nuk është Udhëzuesi

5 Programi për mësim dhe zhvillim të hershëm, MPPS
http://mrk.mk/wp-content/uploads/2015/07/programa_ranoucenje.pdf

Udhëzuesi përmban përmbledhje procedurash⁶ që drejtojnë punën e EGJKF/QZHFF dhe instrumente që lehtësojnë dhe dokumentojnë punën. Ato janë të renditura sipas fushave që, nga njëra anë, ndjekin logjikën e renditjes së aktiviteteve të EGJ-së gjatë vitit shkollor dhe nga ana tjetër, përputhen kryesisht me fushat e planifikimit zhvillimor të kopshteve për fëmijë/qendrave të zhvillimit të fëmijërisë së hershme.

Janë të grupuara në 6 fushat e mëposhtme:

1. Përfshirja dhe kycja e fëmijëve;
2. Planifikimi i punës edukativo-arsimore;
3. Mbështetje për punën edukativo-arsimore dhe mësimin dhe zhvillimin e hershëm të fëmijëve;
4. Mbështetje për fëmijët;
5. Partneritet me prindërit, komunitetin lokal dhe atë të biznesit;
6. Analiza dhe vlerësimi i gjithëpërfshirjes.

Procedurat në secilën fushë janë të grupuara në nënfusha. Në fillim të çdo fushe dhe nënfushe, është dhënë një sqyrim i shkurtër e rëndësisë së aktiviteteve të EGJKF/QZHFF brenda asaj fushe.

Kudo që autorët mendonin se mund të ofroheshin instrumente¹ që do të lehtësonin/drejtonin punën e EGJKF/QZHFF, ato janë dhënë në shtojcë. Ndonjëherë ofrohet më shumë se një version i një instrumenti me qëllim të njëjtë/të ngjashëm në mënyrë që përdoruesit të mund të zgjedhin versionin që ata e shohin më të përshtatshëm ose të marrin ide për të bërë instrumentet e tyre.

As procedurat dhe as instrumentet nuk duhet të kuptohen si mënyrat e vetme të mundshme dhe të vetme të mira për të punuar në EGJKF/QZHFF. Ato janë vetëm "ndihma e parë" për EGJKF/QZHFF të sapoformuara dhe me përvojë të pamjaftueshme. Gjatë punës së tyre, çdo EGJKF/QZHFF, në varësi të politikave zhvillimore të KF/ QZHFF, përvojave të fituara, kushteve në të cilat punon dhe burimeve që disponon, mund të rregullojë procedurat dhe instrumentet e propozuara.

Udhëzuesi nuk është doracak për edukimin, arsimimin dhe zhvillimin gjithëpërfshirës. Supozohet se anëtarët e EGJKF/QZHFF duhet të kenë njohuri për konceptin e përfshirjes sociale dhe arsimore dhe se ata kanë njohuri për qëllimin e punës së tyre, duke përdorur repertor më të gjerë procedurash që sigurojnë pjesëmarrjen dhe të mësuarit e të gjithë fëmijëve, veçanërisht atyre me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin.

⁶Procedurat në këtë Udhëzues kanë të bëjnë me procedura të dakorduara që duhet të ndiqen në një situatë të caktuar.

⁷Instrumentet janë hartuar në çerdhet/qendrat për zhvillim të hershëm të fëmijëve ku punojnë autorët, ose janë marrë/adaptuar nga autorë të tjerë.

PJESA I

**EDUKIMI DHE ARSIMIMI GJITHËPËRFSHIRËS
PARASHKOLLOR
EKIPI GJITHËPËRFSHIRËS I KOPSHTIT PËR
FËMIJË/QENDRA E ZHVILLIMIT TË HERSHËM TË
FËMIJËRISË**

Çfarë është arsimit dhe edukimit parashkollor gjithëpërfshirës

Arsimi në fëmijërinë e hershme luan rol kyç në zhvillimin e fëmijëve dhe ka efekte të rëndësishme pozitive socio-ekonomike në gjithë shoqërinë. Studimet empirike mbi këtë temë konfirmojnë këtë dëshmi, së bashku me studimet mbi investimet në zhvillimin e fëmijërisë së hershme të kryera nga Xhejms Hekman, dhe një studim i fundit mbi korrelacionin midis shkularjes në kopsht dhe rezultateve të testit PISA, i cili është kryer në 34 vende të OECD. Me arsim në fëmijërinë e hershme jo vetëm që mbështet suksesin arsimor, por gjithashtu ndërton shkathtësi të tjera të fëmijët që janë thelbësore për të mësuarit dhe zhvillimin e trurit. Zhvillimi i "shkathtësive jo kognitive" - si kurioziteti intelektual, këmbëngulja, aftësitë sociale dhe stabiliteti emocional - gjatë fëmijërisë dhe adoleshencës janë po aq të rëndësishme për suksesin e fëmijëve në të mësuarit gjatë gjithë jetës, integrimin social, zhvillimin personal dhe më vonë, në punësim⁸. Në kontekstin e këtij Udhëzuesi, i cili synon ekipet gjithëpërfshirëse në institucionet parashkollore, nuk do të ndalemi në detaje në shpjegimin se çfarë është edukimi dhe arsimi gjithëpërfshirës, por për një kuptim të njëtrajtshëm do të udhëhiqemi nga sa vijon⁹:

- Arsimi gjithëpërfshirës është një proces që plotëson dhe u përgjigjet nevojave të ndryshme të fëmijëve, të rinjve dhe të rriturve duke rritur pjesëmarrjen në mësim, në institucionet edukativo-arsimore dhe në komunitet.
- Kjo përfshin modifikimin e përmbajtjeve arsimore, qasjeve, organizimit dhe strategjive për të ofruar arsim cilësor për të gjithë.
- Arsimi gjithëpërfshirës nënkupton që të gjithë fëmijët, pavarësisht nga nevojat e tyre të veçanta, të përfshihen dhe të pranohen.
- Edukimi gjithëpërfshirës në fëmijërinë e hershme, përveç përfshirjes së fëmijëve që mund të marginalizohen, diskriminohen ose përjashtohen nga nënsistemi e arsimit dhe kujdesit parashkollor, fokusohet edhe në qasjen dhe qëndrimin ndaj të mësuarit si dhe në sjelljen e fëmijës gjatë vetë procesit mësimor, pra në mënyrën se si fëmijët me aftësi të kufizuara fitojnë njohuritë dhe shkathtësitë¹⁰. Ata, pavarësisht nga potenciali apo dobësitë e tyre në disa fusha,

⁸Programi: Arsimi në fëmijërinë e hershme; UNICEF; УНИЦЕФ <https://www.unicef.org/northmacedonia/mk/образование-во-раното-детство>

⁹Bazuar në: UNESCO 2009, Policy Guidelines on Inclusion in Education, стр. 8–9, <http://unesdoc.unesco.org/images/0017/001778/177849e.pdf> и

UNICEF, 2012, The Right of Children with Disabilities to Education: A Rights-Based Approach to Inclusive Education, стр. 10–11, https://www.unicef.org/ceecis/IEPositionPaper_ENGLISH.pdf

¹⁰ Programi për mësim dhe zhvillim të hershëm për fëmijët e moshës parashkollore me pengesa në zhvillim ka të bëjë me: fëmijë me dëmtime të shikimit (të verbër dhe me shikim të dobët);

- fëmijë me dëmtime të dëgjimit (të shurdhër dhe me dëgjim të dobësuar);
- fëmijë me aftësi të kufizuara fizike;
- fëmijë me sëmundje kronike;
- fëmijë me aftësi të kufizuara intelektuale;
- persona me autizëm;
- fëmijë me pengesa në zë, të folur dhe gjuhë;
- fëmijë me pengesa të kombinuara në zhvillim.

⁹Salamanca Statement and Framework for Action on Special-Needs Education (1994), http://www.unesco.org/education/pdf/SALAMA_E.PDF

– Council of Europe, Political Declaration (2003) and Action Plan (2006),

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805af657

– United Nations International Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006), <http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc8adart.htm>

përfshihen në grupe të rregullta arsimore dhe u sigurohen kushte të përshtatshme për mësim dhe zhvillim të hershëm, avancim dhe pjesëmarrje në jetën e kopshtit për fëmijë/qendrës së zhvillimit të hershëm së fëmijërisë.

Nevoja për arsim gjithëpërfshirës në fëmijërinë e hershme dhe kërkimi i mënyrave për ta realizuar atë më së miri kanë qenë veçanërisht të rëndësishme në dhjetë vitet e fundit dhe janë të dukshme në dokumentet ndërkombëtare të miratuara që mbrojnë *arsimin cilësor për të gjithë*¹ dhe lëvizjet e ndryshme profesionale për zbatimin e tyre në praktikë. Arsimi tradicional, “i barabartë” për të gjithë, ka rezultuar se nuk mund të ofron arsim cilësor për të gjithë. Prandaj, është e nevojshme përshtatja e tij me nevojat e grupeve dhe individëve të ndryshëm. Në këtë drejtim, sipas njohurive praktike, mund të flasim për të paktën tre nivele të përshtatjes së punës arsimore:

– Niveli I – programet e përshkruara për mësimin dhe zhvillimin e hershëm të fëmijëve parashkollorë dhe metodat e rekomanduara janë të përshtatshme për shumicën e fëmijëve (rreth 80%) dhe për ato nuk ka nevojë për rregullime të veçanta për të qenë në gjendje të mësojnë me sukses.

– Niveli II – nevojiten qasje të diferencuara dhe të individualizuara për një pjesë të fëmijëve (rreth 15%) që kanë vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm (VM)

– Niveli III – mbështetje intensive dhe punë sipas programit të mësimin dhe zhvillimit të hershëm për fëmijët me aftësi të kufizuara dhe një plani arsimor individual kërkohet për një pjesë të vogël të fëmijëve (rreth 5%), të cilët kanë vështirësi më serioze për shkak pengesave më të mëdha¹².

– United Nations International Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006), <http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc8adart.htm>

12. Në këtë Udhëzues, për grupet e ndryshme të fëmijëve që kanë nevojë për mbështetje, do të përdoren përkufizimet vijuese:

-Fëmijë me aftësi të kufizuara (FAK) – fëmijë me aftësi të reduktuara ndjeshëm për të kuptuar informacion të ri ose kompleks, apo për të mësuar aftësi të reja; aftësi të reduktuara për t'u përballur në mënyrë të pavarur për shkak të një dëmtimi që ka ndikim të përhershëm në zhvillimin e fëmijës.

- Fëmijë me vështirësi në mësimin dhe e hershëm zhvillimin (FVMHZH) – fëmijë të moshës parashkollorë që kanë mungesa të mëdha në njohuri, që nuk janë rezultat i aftësive të kufizuara intelektuale, ose fëmijë që kanë probleme emocionale që ndikojnë në aftësinë për të mësuar, për të ndjekur procesin dhe për t'u përshtatur me të tjerët gjatë procesit të mësimin dhe zhvillimit të hershëm (niveli II nga nivelet e përshtatjes të përmendura më sipër).

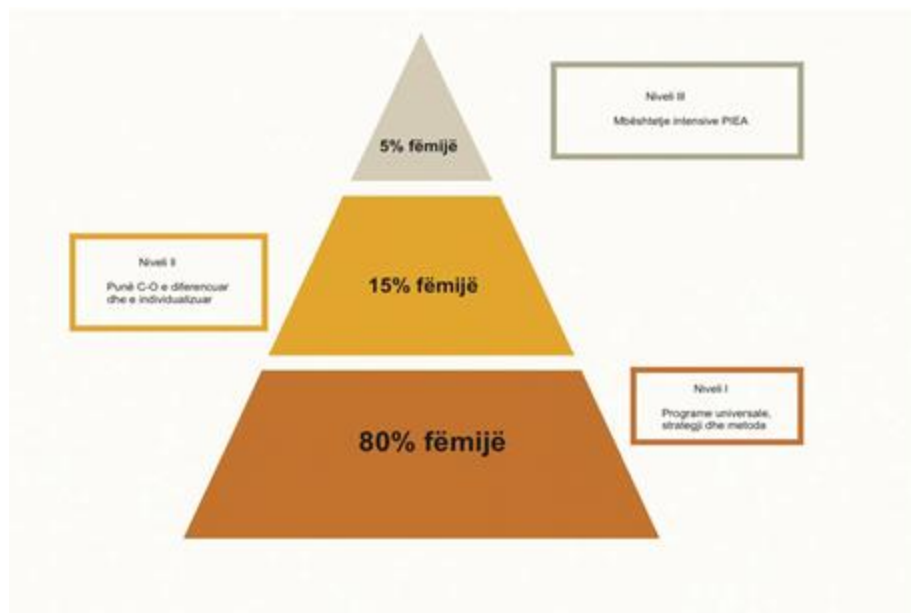

Foto 1. Nivelet e përshtatjes së punës edukativoarsimore

Adaptuar nga:

<http://www.ncmcs.org/cms/lib7/NC01001076/Centricity/Domain/16/Leadership/SST/Complete Manual docx 21 .doc9.18.pdf>

Sipas përcaktimeve në dokumentet e programit për mësimin dhe zhvillimin e hershëm, bazuar në Standardet e mësimin dhe zhvillimit të hershëm, edukatorët dhe institucionet parashkollore kanë një përgjegjësi të veçantë ndaj fëmijëve të cilët për arsye të ndryshme kanë vështirësi në mësimin dhe zhvillimin dhe arrijtjen e qëllimeve, aktiviteteve dhe rezultateve të pritshme, gjë që vjen në shprehje duke përshtatur përmbajtjen dhe metodat në punën edukativo-arsimore me ritmet e ndryshme të përparimit të fëmijëve¹³.

- Pedagogjia gjithëpërfshirëse e promovuar në Programin e mësimin dhe zhvillimit të hershëm për fëmijët me aftësi të kufizuara bazohet në parimet e mëposhtme:
- parimi i mundësive të barabarta dhe respektimi i dallimeve ndërmjet fëmijëve dhe parimi i multikulturalizmit,
- parimi i demokracisë,
- parimi i dominimit të lojës dhe parimi i lidhjes me realitetin jetësor,
- parimi i të mësuarit aktiv dhe nxitja e mënyrave të ndryshme të të shprehurit,
- parimi i përputhshmërisë me karakteristikat e moshës dhe parimi i individualizimit,
- parimi i plotësisë dhe integritetit,
- parimi i monitorimit dhe nxitjes së zhvillimit të fëmijës,
- parimi i proces së qasjes zhvillimore,
- parimi i pavarësisë graduale të fëmijës,
- parimi i vlerësimit kritik,
- parimi i zhvillimit të vazhdueshëm profesional të edukatorit.

Ekipi gjithëpërfshirës i kopshtit për fëmijë/qendrës së zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, megjithëse siguron përfshirjen e të gjithë fëmijëve, e fokuson punën e tij tek fëmijët që kanë nevojë për mbështetje të nivelit III dhe II.

Arsimi gjithëpërfshirës në fëmijërinë e hershme përmes akteve normative

Republika e Maqedonisë së Veriut është nënshkruese e dokumenteve kyçe ndërkombëtare mbi të cilat bazohet koncepti i përfshirjes sociale dhe arsimore. Nene të caktuara nga Konventa për të Drejtat e fëmijës, si dhe nga dokumente dhe konventa të tjera që kanë të bëjnë me të drejtat e fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore, janë pjesë përbërëse e Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve¹⁴.

Në ligjet e Republikës së Maqedonisë së Veriut vërehet kujdesi për fëmijët me nevoja të veçanta arsimore, kështu që neni 168 paragrafi (7) i Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve i referohet Programit për mësim dhe zhvillim të hershëm¹ bazuar në standardet e mësimi dhe zhvillimit të hershëm¹⁵, i cili duhet të jetë në përputhje me kapacitetet zhvillimore të fëmijëve të moshës parashkollore, gjegjësisht të bazohet në nevojat dhe interesat e zhvillimit të plotë të fëmijëve për të mësuarit e hershëm, çdo fëmijë, duke përfshirë fëmijët me aftësi të kufizuara. Në paragrafin 2 të nenit 60 të Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve thuhet se: “Nëse një kopsht publik për fëmijë ka më shumë fëmijë të regjistruar se sa ka vende të lira, komisioni i pranimit vendos për pranimin e fëmijëve, duke i dhënë përparësi një fëmije me aftësi të kufizuara për të cilin është paraqitur konstatim dhe mendim nga Shërbimi i vlerësimit funksional në përputhje me Ligjin për mbrojtjen sociale¹⁶, me rekomandim për pranim” ndërsa në paragrafin 11 të të njëjtit nen, shprehet se “Organi drejtues i një kopshti për fëmijë i kushton vëmendje dhe monitoron situatën në lidhje me pranimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara dhe përfshirjen e tyre në grupet edukative për përkujdesje dhe edukim, pra për kushtet socialo-ekonomike në familje. Lidhur me këtë, sipas nenit 64 paragrafi (4) të Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve, thuhet se një fëmijë me aftësi të kufizuaramund të përfshihet në grupet edukative, ku numri i fëmijëve në grupin specifik zvogëlohet për dy fëmijë me zhvillim tipik. Prandaj, paragrafi 2 i nenit 74 thotë se nëse grupi përfshin fëmijë të moshës tre deri në katër vjeç, numri maksimal i fëmijëve është 15 në grup, dhe nëse grupi përfshin fëmijë me aftësi të kufizuara, por jo më shumë se dy fëmijë në një grup, numri maksimal i fëmijëve është 12 në një grup. Neni 169 paragrafi 1 i të njëjtit ligj ofron mundësinë e krijimit të një qendre këshillimore për fëmijë dhe prindër në kuadër të kopshtit publik për fëmijë/qendrës publike për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë, dhe paragrafi 2 i të njëjtit nen mundëson formimin e një ekipi multidisiplinar/përfshirës brenda qendrës këshillimore. Kriteret më të hollësishme për themelimin dhe funksionimin e qendrës së këshillimit janë të përcaktuara në një rregullore të veçantë për këtë qëllim¹⁷.

¹⁴Ligji për mbrojtjen e fëmijëve, MPPS

<https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/2021/Закон за заштита на децата консолидиран февруари 2021-converted.pdf>

¹⁵Standardet për mësim të hershëm dhe zhvillim

http://mrk.mk/wp-content/uploads/2015/07/Standardi_za_ran_detski_razvoj.pdf

¹⁶Ligji për mbrojtje sociale

https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/zakoni/2021_zakoni/Zakon za izmenuvanje i dopolnuvanje na ZSZ 294 21.pdf

¹⁷Rregullore për kriteret më të detajuara për formimin dhe funksionimin e këshillimoreve për fëmijë dhe prindër në çerdhet publike/qendrat publike për zhvillimin e hershëm të fëmijëve

https://www.mtsp.gov.mk/WBStorage/Files/pravilnik_sovetuvaliste.pdf

Në nenin 24 të Konventës së OKB-së për të Drejtat e personave me invaliditet¹⁸, shtetet nënshkruese njohin të drejtën për arsimim të personave pa diskriminim dhe në bazë të mundësive të barabarta. Përkatesisht, shtetet nënshkruese të konventës do të marrin të gjitha masat e nevojshme për të siguruar realizimin e plotë të të gjitha të drejtave të njeriut dhe lirive themelore të fëmijëve me aftësi të kufizuara në baza të barabarta me fëmijët e tjerë, dhe interesi më i mirë i fëmijës do të jetë konsideratë parësore, si dhe përshtatja e arsyeshme e nevojave individuale për personat me invaliditet për të marrë mbështetjen e nevojshme brenda sistemit të përgjithshëm arsimor për të lehtësuar arsimimin e tyre efektiv.

Neni 26 i Deklaratës Universale të të drejtave të njeriut¹⁹ përmban parimin se çdokush ka të drejtën e arsimimit dhe prindërit kanë të drejtën parësore të zgjedhin llojin e edukimit për fëmijët e tyre.

Përfshirja e fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore në sistemin e rregullt arsimor nënkupton përfshirje të plotë në punë dhe në jetën e përgjithshme në institucionin edukativo-arsimor.

Ky proces preferon ofrimin e kushteve të shumta për përfshirje të suksesshme, duke përfshirë mundësinë e sigurimit të një qasjeje ekipore në zgjidhjen e problemeve dhe plotësimin e nevojave në institucionet edukativo-arsimore.

Për këtë qëllim, për fëmijët me nevoja të veçanta arsimore, të regjistruar në kopshte për fëmijë/qendra të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, kopshti për fëmijë/qendra të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë formon ekip gjithëpërfshirës të përbërë kryesisht nga edukatorë, prindër dhe punonjës profesionistë (edukatorë special dhe rehabilitues²⁰, pedagog/e, psikolog/e, punonjës social, logoped, doktor stomatolog, mjek etj.)

Në Republikën e Maqedonisë së Veriut, rregullimi i procesit të përfshirjes së fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore bazohet në përvoja pozitive botërore, të përshtatura me kontekstin tonë nacional. Në atë drejtim dhe në favor të jetësimit të demokratizimit dhe humanizimit të përgjithshëm, gjithnjë e më shumë theksohet përkushtimi i përgjithshëm për “arsimim për të gjithë”, pra zbatimin e të drejtës fundamentale për arsimim.

¹⁸Konventa e OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara

http://www.mtsp.gov.mk/WBStorage/Files/Konvencija_za_pravata_na_licata_so_invalidnost.pdf

¹⁹Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut (Botuar në Gazetën Zyrtare të RM nr. 57/93)

https://www.healthrights.mk/pdf/Pravnici/Megjunarodni_dokumenti_mehanizmi_za_zastita_na_covekovite_prava.pdf.

20Në këtë dokument, termi "edukator dhe rehabilitues special" përdoret gjithashtu për profesionistët që më parë kanë fituar titullin "defektolog".

Parimi i arsimimit për të gjithë njeh të drejtën për arsimim të përshtatshëm sipas mundësive të fëmijëve dhe të rinjve, pavarësisht nga shkalla e ngecjes së kufizuar apo nevojat e tyre të veçanta.

Një nga synimet themelore që po argumentohet më me zë të lartë që flitet në literaturë dhe në të gjitha takimet profesionale që trajtojnë këtë temë është përfshirja e fëmijëve me vështirësi në zhvillim dhe nevojave të veçanta arsimore me trajtim të hershme dhe edukimi dhe arsimimi parashkollor. Bazat shkencore në zbulimin dhe përfshirjen se hershme të fëmijëve me vështirësi në zhvillim dhe nevojave të veçanta edukativo-arsimore me trajtimin e duhur dhe format e organizuara të edukimit dhe arsimimit parashkollor është elaboruar në shumë punime shkencore, ndërsa praktika e ka dëshmuar në terren.

Qëllimi i ndërhyrjes (trajtimit) së hershme shprehet në zhvillimin maksimal dhe përdorimin e potencialeve biopsikosociale në funksion të kompensimi të organit të humbur (aftësisë), në një periudhë të jetës ku mundet në mënyrë vendimtare të ndikon.

Një nga masat e përfshira në pjesën e Arsimit të Strategjisë nacionale për barazimin e të drejtave të personave me invaliditet (2010 – 2018)²¹ ka të bëjë me zhvillimin e programeve për përfshirjen e fëmijëve në sistemin arsimor, duke përfshirë arsimimin dhe edukimin parashkollor. Një masë tjetër e rëndësishme në këtë segment ka të bëjë me punën me fëmijët, e cila duhet të individualizohet, drejtohet nga edukatorët special dhe rehabilitatorët dhe ekipi profesional në kopshtin për fëmijë/qendrën e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, e cila kërkon përfshirjen e detyrueshme të edukatorëve specialë në nënsistemin e edukimit dhe arsimimin parashkollor, si dhe në njësitë arsimore në vetëqeverisjen lokale.

Dokumenti "Standardet e mësimi dhe zhvillimit të hershëm të fëmijët nga 0 deri në 6 vjeç"²², i Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale, përmban standarde që mund të zbatohen në të gjitha rrethanat ku fëmijët kujdesen, arsimohen dhe edukohen nga mosha 0-6 vjeç, dhe paraqet pritshmëritë që duhet të arrijnë fëmijët parashkollorë në aspekte të ndryshme të zhvillimit (shëndeti dhe zhvillimi motorik, zhvillimi socio-emocionale, zhvillimit të gjuhës dhe, komunikimi dhe zhvillimi i shkrim-leximit dhe zhvillimi kognitiv dhe përvetësimi i njohurive të përgjithshme).

Në dokumentin *Programi i mësimi dhe zhvillimit të hershëm për Fëmijët me aftësi të kufizuara*, në pjesën për rolin e edukatorit, renditet detyra që i referohet përfshirjes në planifikimin e planit individual edukativo-arsimor në përputhje me nevojat, aftësitë dhe interesat fëmijës me aftësi të kufizuara në bashkëpunim me ekipin profesional në kopshtin për fëmijë. Dokumenti përmban edhe një segment të veçantë për rolin e ekipit profesional, ku një pjesë e madhe e detyrave të punës kanë të bëjnë edhe me punën e ekipeve gjithëpërfshirëse.

21Strategjia acionale për arazimin e të rejtave të personave me invaliditet
https://mtsp.gov.mk/WBStorage/Files/FINALNA_Revidirana_Nacionalna_Strategjia.pdf
22Standardet për mësim të hershëm dhe zhvillim të fëmijët nga 0 deri në 6 vjeç
<http://dpi.mon.gov.mk/index.php/regulations/pravilnici/119-2016-01-26-12-38-42>.

Kopshtet për fëmijë/qendrat e zhvillimit të hershëm fëmijërisë mund të përgatisin edhe akte të brendshme me udhëzime më të detajuara për përcaktimin e të drejtave për një plan edukativo-arsimor individual dhe zbatimin e tij.

Ekipi gjithëpërfshirës

Formimi i ekipeve gjithëpërfshirëse nuk është i paraparë në detaje në Ligjin për mbrojtjen e fëmijëve dhe nuk ka dispozita më të detajuara për organizimin dhe fushën e punës së ekipeve. Në formulimin e rekomandimeve që jepen më poshtë, përvoja nga vende të tjera, përvoja nga puna e ekipeve gjithëpërfshirëse në shkollat fillore, si dhe përvoja nga puna e ekipeve gjithëpërfshirëse të formuara me iniciativën dhe vetëiniciativën e kopshteve për fëmijë/qendrave të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, me qëllim të krijimit të politikave gjithëpërfshirëse të kopshtit për fëmijë/qendrës së zhvillimit të hershëm të fëmijërisë dhe mbështetja e fëmijëve me aftësi të kufizuara.

Ekipi gjithëpërfshirës i kopshtit për fëmijë/qendra e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë (EGJKF/QZHMF), ekipi multidisiplinar/gjithëpërfshirës në një qendër këshillimi për fëmijët dhe prindërit (EKM/GJ) dhe ekipi gjithëpërfshirës për fëmijë (EGJF)

Në kopshtin për fëmijë/qendrën e zhvillimit të fëmijërisë së hershme formohet ekip gjithëpërfshirës i kopshtit për fëmijë/ qendrës së zhvillimit të hershëm të fëmijërisë

(EGJKF/QZHMF), i cili kujdeset për politikën dhe praktikën gjithëpërfshirëse në nivel të gjithë kopshtit për fëmijë/ qendrës së zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, ekip gjithëpërfshirës në qendrën e këshillimit për fëmijët dhe prindërit, i cili punon sipas një rregullore të posaçme për këshillim dhe ekip gjithëpërfshirës për fëmijë i cili punon sipas një plani edukativo-arsimor individual (PIEA). EGJKF/QZHMF dhe EGJF janë të ndërlidhura në dy mënyra: EGJKF/QZHMF harton dhe zbaton aktivitete në nivel të gjithë kopshtit për fëmijë / qendrës së zhvillimit të hershëm të fëmijërisë dhe siguron që ato të harmonizohen dhe zbatohen në punë, ndërsa ekipet gjithëpërfshirëse për fëmijë EGJF fokusojnë punën e tyre në fëmijë të veçantë, përgatitjen dhe zbatimin e PIEA-ve të tyre. Një anëtar i EGJKF/QZHMF është gjithashtu anëtar i një EGJF ose EKM dhe është përgjegjës për marrëdhëniet me EGJF specifike.

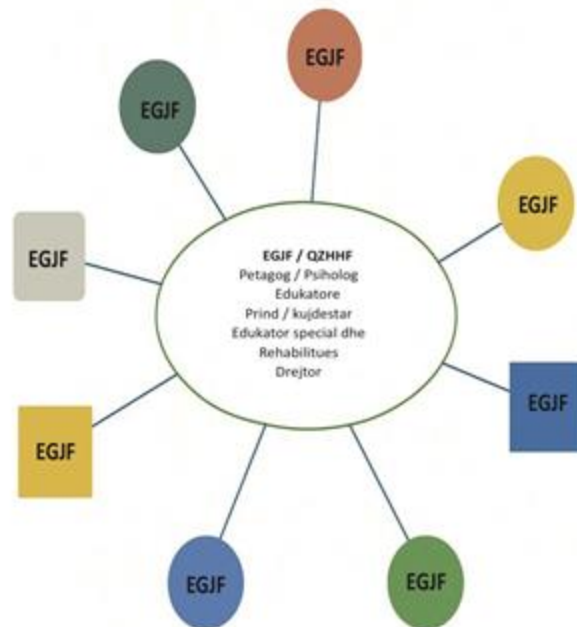

Foto 2. Ekipi gjithëpërfshirës i kopshti për fëmijë/ qendra e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë dhe ekipe gjithëpërfshirëse për fëmijë

Protokollet e përshkruara në këtë udhëzues kanë të bëjnë kryesisht me punën e EGJKF/QZHMF. I EGJKF/QZHMF është formalisht një risi në kopshtet tona të fëmijëve /qendrat e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, megjithatë ekipet për fusha të ndryshme nuk janë të reja, ashtu si fusha e gjithëpërfshirjes në baza të ndryshme të të gjithë fëmijëve nuk është e re në institucionet e mira parashkollore. Përveç udhëzimeve për punën e EGJKF/QZHMF të parashikuara në këtë Udhëzues, kopshtet e fëmijëve/qendrat e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, nëse e gjykojnë të nevojshme, mund të përgatisin akte të brendshme për të rregulluar punën e EGJKF/QZHMF.

Përbërja dhe roli i ekipit gjithëpërfshirës të kopshtit për fëmijë/ qendra e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë

Përbërja e ekipit gjithëpërfshirës të kopshtit për fëmijë/ qendra e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë nuk është në detaje e precizuar sepse varet nga lloji dhe numri i punëtorëve profesionistë të punësuar në kopshtin për fëmijë ose qendrën të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, në përputhje me Rregulloren për standardet dhe normativet për kryerjen e veprimtarisë të Institucioneve për fëmijë. Duhet të përfshihen profile të ndryshme arsimore, duke përfshirë: drejtorin e EGJKF/QZHMF, edukatorë, prindër, psikolog, pedagog, punonjës social, edukator special dhe rehabilitues, dhe, nëse është e nevojshme, një doktor të mjekësisë, një doktor të stomatologjisë, etj.

Roli i ekipit gjithëpërfshirës të kopshtit për fëmijë/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë është të punojë në mënyrë sistematike mbi çështjet që lidhen me gjithëpërfshirjen dhe në krijimin e procedura për zgjidhjen e problemeve të fëmijëve me nevoja të veçanta edukativo-arsimore në EGJKF/QZHMF, të cilat do të jenë të njohura për të gjithë në kopshtin për fëmijë/qendër për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë. Përmbajtja konkrete e punës së secilit ekip gjithëpërfshirës të një kopshti për fëmijë/qendra për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë do të varet nga specifikat e kopshtit për fëmijë/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë. EGJKF/QZHMF bashkëpunon ngushtë me menaxhmentin e kopshtit për fëmijë/qendrës së zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, me punonjësit profesionistë dhe me ekipe/komisione të tjera në kopshtin për fëmijë/qendër të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, puna e të cilëve, në një farë mënyre, lidhet me gjithëpërfshirjen (p.sh. me ekipin multidisiplinar/ekipin gjithëpërfshirës në këshillim për fëmijë dhe prindër, ekipin e vetëvlerësimit, ekipin e planifikimit të zhvillimit, etj.).

Përbërja e ekipit gjithëpërfshirës për fëmijën nuk është përcaktuar me ligj dhe i referohet konkretisht një fëmije. Kopshtin për fëmijë/qendra e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë formon ekip gjithëpërfshirës për fëmijën, i përbërë nga pedagogu, pra psikologu në kopshtin për fëmijë/qendër të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, edukatori i fëmijës, prindi, pra kujdestari i fëmijës, edukatori special dhe rehabilituesi, nëse janë të disponueshëm në kopshtin për fëmijë/qendër të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë dhe, nëse është e nevojshme, mund të përfshihet edhe mjeku i fëmijës²³. Megjithatë, kjo duhet të kuptohet si një përbërje minimale e EGJF -së.

Përbërja e ekipit multidisiplinar/gjithëpërfshirës në këshillime për fëmijë dhe prindër përbëhet nga profilet e mëposhtme të stafit: psikolog, pedagog, punonjës social, edukator special dhe rehabilitues, doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë dhe edukator, me rolin e kryerjes së punës së këshillimit.

Në varësi nga madhësia dhe organizimi i ekipeve të tjera në kopsht për fëmijë/qendër të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, përbërja e EGJKF/QZHMF mund të përfshijë edhe drejtorin e kopshtit për fëmijë/qendrës së zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, më shumë se një edukator, një ekspert të jashtëm për punën me fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillim (nëse kopshti për fëmijë/qendra e zhvillimit të hershëm të fëmijërisë nuk ka edukator special dhe rehabilitues), më shumë se një prind. Pra, madhësia dhe përbërja e ekipit gjithëpërfshirës që do të funksiononte në kopshtin për

²³Ligji për Mbrojtjen e Fëmijëve
<https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/2021/Закон за заштита на децата консолидиран фебруари 2021-converted.pdf>

fëmijë/qendër zhvillimi të hershëm të fëmijërisë mund të mos jetë e përshtatshme për kopshtin tjetër e fëmijëve/qendër zhvillimi të hershëm të fëmijërisë. Kur zgjidhen anëtarët e ekipit gjithëpërfshirës të kopshtit për fëmijë/qendrës së zhvillimit të fëmijërisë së hershme, qëndrimet e tyre pozitive ndaj përfshirjes dhe kompetencat për praktikën gjithëpërfshirëse duhet të jenë kryesore. Kjo do të sigurojë që EGJKF/QZHMF të jetë e ndjeshme ndaj të gjitha pyetjeve që lidhen me gjithëpërfshirjen, kompetente dhe e përgatitur për të bashkëpunuar me edukatorët, për t'iu përgjigjur në kohën e duhur vështirësive me të cilat përballen fëmijët dhe për të gjetur së bashku zgjidhje.

Organizimi i punës i EGJKF/QZHMF është thelbësor për efikasitetin e punës. Në këtë drejtim, EGJKF/QZHMF duhet të përcaktojë procedura për punën e saj, për shembull, çfarë aktivitete zhvillon rregullisht, si merr ekipi informacion në lidhje me fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në zhvillimin e të mësuarit të hershëm, si komunikon me udhëheqësinë dhe kolegët e EGJKF/QZHMF (mënyra formale dhe joformale, komunikim elektronik, etj.). EGJKF/QZHMF duhet të ketë një vend të caktuar takimi dhe kohë të caktuar për takime të rregullta.

Për një punë më efektive, EGJKF/QZHMF duhet të emërojë një udhëheqës/koordinator (i cili do të thërrasë mbledhjet), një mbajtës procesverballi (i cili do të mbajë shënime dhe të dhëna të tjera nga mbledhjet) dhe është mirë, nëse është e mundur, që anëtarët të jenë të specializuar/përgjegjës për çështje të caktuara në fushën e gjithëpërfshirjes (p.sh., puna me fëmijë me aftësi të kufizuara, me probleme të sjelljes, etj.).

Punonjësit e KF/QZHMF duhet të njoftohen me informacionin mbi metodat e funksionimit të EGJKF/QZHMF që është i rëndësishëm për ta, në kohën e duhur, gjë që do të përmirësojë bashkëpunimin.

Përbërja e EGJKF/QZHMF mund të përcaktohet për tre vjet (një cikël planifikimi zhvillimor) ose për një vit. Disa anëtarë të EGJKF/QZHMF janë të përhershëm (p.sh., edukator special dhe rehabilitues ose punonjës të tjerë profesionalë), ndërsa të tjerë janë të ndryshueshëm, por ata munden dhe mirë është të punojnë në EGJKF/QZHMF për disa vite. Kopshti i fëmijëve/qendra e zhvillimit të fëmijërisë së hershme duhet të zgjedhë mandat për një përbërje të EGJKF/QZHMF që korrespondon me organizimin e përgjithshëm të punës në kopsht për fëmijë/qendër të zhvillimit të hershëm të fëmijërisë.

Pjesa II

PROCEDURAT DHE INSTRUMENTET PËR PUNËN E EKIPIT GJITHËPËRFSHIRËS PËR KOPSHTIN E FËMIJËVE/ZHVILLIMIN E HERSHËM TË FËMIJËRIVE

Fusha 1. Përfshirja dhe kyçja e fëmijëve

Baza e arsimit parashkollor gjithëpërfshirës është rritja e kapaciteteve të kopshteve për të siguruar mbulimin më të madh të mundshëm të fëmijëve, duke siguruar përfshirje të barabartë për të gjithë fëmijët, kujdesin e tyre të sigurt dhe përfshirjen maksimale në aktivitetet e të mësuarit të hershëm dhe zhvillim.

Në përputhje me rregullullativen ligjore dhe politikat gjithëpërfshirëse të KF/ QZHMF, EGJKF/QZHMF duhet të përfshihet në krijimin e mekanizmave dhe ndërmarrjen e aktiviteteve që do të sigurojnë përfshirje maksimale të të gjithë fëmijëve. Ato lidhen me regjistrimin dhe pranimin e fëmijëve bazuar në aplikimet gjatë gjithë vitit, mbajtjen e fëmijëve në KF/ QZHMF gjatë arsimit parashkollor, sigurimin e kalimit të duhur në KF/ QZHMF tjetër ose pranimin e fëmijëve nga një tjetër KF/ QZHMF, si dhe mbështetjen që nga fillimi i shkollës fillore deri në moshën dhjetë vjeç.

Që të jetë edukimi dhe arsimimi parashkollor gjithëpërfshirës, kushti radhës është pjesëmarrja aktive e të gjithë fëmijëve në ndërveprimet shoqërore dhe arritja e rezultateve zhvillimore në përputhje me potencialin e tyre maksimal zhvillimor. EGJKF/QZHMF zhvillon dhe zbaton protokolle që sigurojnë përfshirjen dhe monitorimin e pjesëmarrjes aktive të fëmijëve në aktivitetet edukativo-arsimore.

1.1. Përfshirja e fëmijëve

Interesi për përfshirjen e fëmijëve në institucionet parashkollore dhe përmbushja e kërkesave të prindërve duhet të jetë në përputhje me kapacitetin e parashikuar të KF/ QZHMF dhe normat për numrin e fëmijëve në grupin edukativ në varësi të moshës së fëmijëve, në përputhje me Ligjin për mbrojtjen e fëmijëve. Në këtë drejtim, EGJKF/QZHMF marrin pjesë në përgatitjen e regjistrimit të aktiviteteve që duhen ndërmarrë për të siguruar mbulim maksimal dhe përfqësime të barabartë të fëmijëve parashkollorë nga rajoni dhe pranimin e fëmijëve nga rajone të tjera, nëse ka kushte për këtë.

1. Protokolli për regjistrimin e fëmijëve në arsimin dhe edukimin parashkollor

Anëtarët e EGJKF/QZHMF së bashku me organin drejtues të kopshtit të fëmijëve i kushtojnë vëmendje dhe monitorojnë situatën në lidhje me pranimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara. KF/ QZHMF regjistron dhe pranon fëmijë bazuar në aplikime gjatë gjithë vitit. Nëse në një kopsht publik për fëmijë ka më shumë fëmijë të regjistruar sesa vende të lira, komisioni i pranimeve i emëruar nga drejtori vendos për pranimet, duke i dhënë përparësi fëmijës me aftësi të kufizuara për të cilin është paraqitur raport dhe mendim, me rekomandim për pranim.

Regjistrimi fillon me **Kërkesë/Fletëparaqitje/Aplikim** drejtuar kopshtit në të cilin prindi/kujdestari dëshiron të regjistrojë fëmijën e tij, i cili përmban informacione rreth fëmijës dhe prindit/kujdestarit. Në varësi të kopshtit për fëmijë, aplikimi ndonjëherë mund të dorëzohet në formë elektronike (duke plotësuar formular ose me email), ndërsa në disa komuna duhet të dorëzohet personalisht në vetë kopshtin efëmijëve. Prandaj, është mirë që prindi përpara

regjistrimit të kontaktojnë numrat e telefonit të kopshtit në të cilin dëshiron të regjistrojë fëmijën e tij, në mënyrë që të marrë informacion konkret se si saktësisht të veprojnë.

Së bashku me aplikimin, prindi/kujdestari paraqet edhe **vërtetim nga mjeku amë**, pra të dhëna mbi gjendjen shëndetësore të fëmijës me statusin e vaksinimit. Duke vepruar kështu, prindi/kujdestari i fëmijës me aftësi të kufizuara është i detyruar të paraqesë raport dhe mendim nga Shërbimi i vlerësimit funksional.

Gjatë pranimit e fëmijës në KF/ QZHMF, hapet një portofol zhvillimor, pra **Dosje e Fëmijës**²⁴.

Aplikimet e paraqitura shqyrtohen nga Komisioni për pranimet e fëmijëve i ngritur brenda kopshtit. Për çdo aplikim, Komisioni njofton prindërit për aplikimin e bërë, në lidhje me pranimin e fëmijës së tyre. Nëse komisioni i pranimet jep një përgjigje pozitive për aplikimin, prindi duhet të kontaktojë objektin amë të kopshtit.

Të drejtat dhe detyrimet e kopshtit dhe shfrytëzuesëve të shërbimeve rregullohen një **kontratë**, e cila rregullon në mënyrë të veçantë marrëdhëniet e ndërsjella midis ofruesit dhe shfrytëzuesit të shërbimit, cilësinë e shërbimit, mënyrën e pagesës, zgjedhjen e programit, kohëzgjatjen e qëndrimit të fëmijës në institucion dhe çështje të tjera në lidhje me mbrojtjen e fëmijës dhe veprimtarinë e kopshtit.

Për qëndrimin e fëmijëve në Qendrën për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë së dhe fëmijëve romë që janë të përfshirë në Projektin "Gjithëpërfshirja e fëmijëve romë në institucionet publike të kopshteve për fëmijë", prindi/kujdestari nënshkruan marrëveshje të veçantë pranimi, pasi qëndrimi i fëmijës është pa pagesë.

Përfaqësues nga EGJKF/QZHMF janë anëtarë të Komisionit për pranimin e fëmijëve të formuar në kuadër të kopshtit dhe, në përputhje me organin drejtues, marrin pjesë në përcjelljen e situatës në lidhje me pranimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara, gjithëpërfshirjen e tyre në grupet edukative për kujdes dhe edukim, pra kushtet socio-ekonomike në familje (Shtojca 1.4).

Në intervistën/takimin e prindit me përfaqësues të organit profesional në KF/ QZHMF ose me komisionin për regjistrimin e fëmijëve, prindi paraqet Kërkesë të plotësuar për regjistrimin e fëmijës (në dy kopje), Vërtetim nga mjeku amë dhe, në bashkëpunim me një punonjës profesional/anëtar i organit profesional në KF/ QZHMF ose komisioni për regjistrimin e fëmijëve, merr pjesë në plotësimin e profilin shëndetësor dhe social nga dosja e fëmijës. (shtojcat 1/2, 1/3-a-c, 1.5).

2. Protokoll për formimin e grupeve

2.1 Anëtarët e EGJKF/QZHMF, së bashku me Organin drejtues të kopshtit për fëmijë, kujdesen dhe monitorojnë situatën në lidhje me përfshirjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në grupet edukative për përkujdesje dhe edukim, duke përfshirë kushtet socio-ekonomike në familje.

²⁴Dosja e fëmijës

https://mtsp.gov.mk/content/pdf/Razvojno_portfolio_.pdf

2.2 Respektimi i rregullave për formimin e grupeve, duke siguruar gjithëpërfshirjen e të gjithë fëmijëve.

– Anëtarët e EGJKF/QZHHF detyrimisht përfshihen në formimin e grupeve. Ata kujdesen veçanërisht që fëmijët me aftësi të kufizuara të përfshihen në përputhje me rregulloret normative dhe rekomandimet nga shërbimi profesional për vlerësim funksional.

3. Protokolli për përcjellje dhe reduktimin e braktisjes së KF/ QZHFF

3.1. EGJKF/QZHFF merr informacion nga burime të ndryshme (punonjës profesionistë, edukatorë, raporte nga këshillat e edukatorëve, etj.). në lidhje me fëmijët që janë larguar nga KF/ QZHFF

4. EGJKF/QZHFF, në bashkëpunim me punëtorët profesionistë, analizon arsyet e largimit nga KF/ QZHFF, veçanërisht për fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin, dhe ndërmerr aktivitete për kthimin e fëmijëve në KF/ QZHFF.

5. Protokolli për zhvendosjen në grup tjetër

5.1 Si pjesë e procedurës për zhvendosjen në grup tjetër, EGJKF/QZHFF shqyrton propozimet/kërkesat për zhvendosje në grup tjetër dhe jep rekomandim në interesin më të mirë të fëmijës.

6. Protokolli për kalimin e fëmijëve nga një KF/ QZHFF në një KF/ QZHFF tjetër

6.1 EGJKF/QZHFF përpaket që fëmijët me aftësi të kufizuara ose me vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin e tij të mos lejoje kalimin në tjetër KF/ QZHFF për shkak të vështirësive në punën me ta, përveç kur vlerëson se është në interesin më të mirë të fëmijës.

6.2 për fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin e tij jep informacion të rëndësishëm për mësimin dhe zhvillimin e hershëm të fëmijës dhe është i hapur për bashkëpunim të mëtejshëm me KF/ QZHFF në të cilën fëmija po kalon.

6.3 Gjatë pranimit të një fëmijë me aftësi të kufizuara ose me vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin e tij nga një KF/ QZHFF tjetër, EGJKF/QZHFF kërkon informacion në lidhje me mësimin e deritanishëm dhe zhvillimin e fëmijës dhe i merr parasysh në punën e mëtejshme me fëmijën.

6.4 Përfshirja dhe pjesëmarrja e fëmijëve në aktivitete programore plotësuese (aktivitete sipas programeve fakultative, sipas zgjedhjes së prindërve dhe në varësi nga interesi i fëmijës). Të gjithë fëmijët duhet të përfshihen në mësimin e hershëm, sipas potencialit dhe interesave të tyre.

7. Protokolli për sigurimin e përfshirjes së fëmijëve në aktivitete plotësuese programore (aktivitete sipas programeve fakultative, me zgjedhjen e prindërve dhe në varësi të interesit të fëmijës).

EGJKF/QZHFF merr pjesë në zhvillimin e procedurave për informimin dhe këshillimin e prindërve, për përfshirjen e fëmijëve të tyre në aktivitete sipas programeve fakultative, sipas zgjedhjes së prindërve dhe në varësi të interesit të fëmijës, veçanërisht për fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin e tyre dhe fëmijët nga grupet e marginalizuara (Protokolli 1.6).

8. Protokolli për monitorimin e pjesëmarrjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin e tyre dhe fëmijët e grupeve të marginalizuara në aktivitetet edukativo-arsimore nga programi i mësimin të hershëm dhe zhvillimit të tyre.

7.1. Anëtarët e EGJKF/QZHFF, së bashku me punëtorët profesional, monitorojnë përfshirjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe

zhvillimin e tyre dhe fëmijët nga grupet e marginalizuara në aktivitetet edukativo-arsimore nga programi i mësimi të hershëm dhe zhvillimit. Për këtë qëllim mund të përdoren instrumente të ndryshme të monitorimit të të mësuarit në varësi nga qëllimi i monitorimit. Gjetjet regjistrohen dhe ndahen me EGJKF/QZHMF (shtojca 1/7).

SHEMBUJ TË MJETEVE DHE DOKUMENTEVE MODEL PËR FUSHËN 1

Shtojca 1/1. PROCEDURA E PRANIMIT TË FËMIJËVE NË KF/ QZHMF

1. Fëmijët gjatë gjithë vitit pranohen në KF/ QZHMF
2. Regjistrimi i fëmijëve në KF/ QZHMF kryhet nga komisioni për regjistrimin e fëmijëve i cili formohet nga drejtori.
3. Në punën e komisionit së paku merr pjesë një përfaqësues nga EGJKF/QZHMF.
4. Gjatë regjistrimit të fëmijës, prindi/kujdestari është i detyruar të dorëzojë vërtetimin e vaksinimit të detyrueshëm për fëmijën, të lëshuar nga institucioni kompetent shëndetësor.
5. Gjatë pranimit dhe regjistrimit të një fëmije me aftësi të kufizuara, nga prindi/kujdestari duhet kërkohet të paraqesë te shërbimi i vlerësimit funksional mendim/profil funksional. Nëse komisioni i regjistrimit të fëmijëve vlerëson se fëmija ka pengesë të caktuar funksionale ndërsa prindi/kujdestari nuk ka paraqitur mendim/profil funksional nga shërbimi profesional për vlerësimin funksional, i cili do t'i jepte fëmijës me zhvillim tipik përparësi gjatë regjistrimit në krahasim me fëmijët e tjerë, është në interesin e fëmijës që komisioni ta udhëzojë prindin/kujdestarin në shërbimin profesional për vlerësim.
6. Vlerësimi fillestar që bëhet në KF/QZHMF bazohet në burime dhe metoda të ndryshme (bisedë, vëzhgim i fëmijës në situata dhe mjedise të ndryshme, vlerësim bazë i funksionaliteteve - aftësi motorike, vëmendje dhe përqëndrim, pranim i përpjekjeve, komunikim, perceptime, gjendje emocionale) me çka merren të dhëna për situatën fillestare për sa i përket fuqive/potencialeve të fëmijës dhe nevojave për mbështetje.
7. Për mbledhje sa më efikase dhe gjithëpërfshirëse të informacionit relevant drejt një vlerësimi fillestar më cilësor dhe njoftimi me fëmijën, veçanërisht të fëmijëve me aftësi të kufizuara, EGJKF/QZHMF dhe komisioni bashkëpunojnë me prindin/kujdestarin nga i cili mund të marrin informacione më të dobishme.
8. Komisioni mban evidencë për fëmijët e regjistruar dhe informon drejtorin, inspektoratin kompetent - MPPS dhe komunën.

Shtojca 1/1. TË DHËNAT E MARRA PËR FËMIJËN NGA PRINDRI/KUJDESTARI

Emri dhe mbiemri i fëmijës: _____

Data, vendi i lindjes: _____, kombësia: _____

Shtetësia: _____, adresa e banimit: _____

TË DHËNAT PËR PRINDËRIT/KUJDESTARËT		NËNA	BABAI
Emri dhe mbiemri			
Viti, vendi i lindjes			
Arsimi			
Tel.	Në shtëpi		
	Në vendin e punës		
	Celulari		

Fëmija jeton me:

☐ dy prindërit, ☐ me njërin prind (cili) _____, ☐ me kujdestar (cili) _____.

Prindërit:

☐ jetojnë sëbashku, ☐ të divorcuar, ☐ njëri prind ka vdekur (cili) _____.

Kushtet e banimit të familjes:

☐ shtëpinë e vet, ☐ me qira, ☐ banesën e vet, ☐ e tjerë _____.

Fëmija për të luajtur përdor:

☐ lodra, ☐ libra me figura ☐ e tjerë

A jeni shfrytëzues të ndihmës sociale: ☐ po, ☐ jo.

Fëmija vizaton/ngjyros/shkruan me: ☐ dorën e majtë, ☐ dorën e djathtë, ☐ shërbehet me të dyja duart

GJENDJA SHËNDETËSORE E FËMIJËS	* alergji ndaj
	* sëmundje kronike
	*i operuar
	*tjera

☐ Fëmija ka përjetuar trauma fizike (повреда, незгода). Nëse po ☒, tregoni çfarë dhe cilin vit të jetës. _____

☐ Fëmija ka përjetuar trauma psikologjike (p.sh. vdekja e një personi të afërt, konflikt familjar, agresioni midis prindërve/kujdestarëve, aksident trafiku, etj.). Nëse ☒, përmendëni çfarë dhe cilin vit të jetës. _____

Të folurit e fëmijës është:

☐ i zhvilluar, ☐ ka devijim (belbëzim), ☐ shqiptim i çrregulluar i tingujve të caktuar, ☐ mungesa e zërave të caktuar në një fjalë, ☐ zëvendësimi i zërave të caktuar.

Dëgjimi i fëmijës është _____

A ka probleme fëmija me përshtatje me një bashkësi të re? PO JO

A është fëmija i pavarur gjatë veshjes veshjes? PO JO

A është fëmija i pavarur kur ha? PO JO

Cili është fëmija i radhës? _____

Fëmija ☐ ka ndjekur më parë kopshtin e fëmijëve, në periudhën nga _____
deri _____ në kopshtin e fëmijëve _____

Fëmija ☐ nuk ka ndjekur kopsht të fëmijëve.

Fëmija do të marrë pjesë në programin për:

☐ qëndrim tërëditor ☐ qëndrim gjysmë ditor

☐ programe të shkurtuara ☐ programet pilot ☐ format jashtëinstitucionale të aktiviteteve

☐ qëndrim i vazhdueshëm

Data: _____

Prindi/kujdestari: _____

Shtojca 1/3-a. FORMULAR I BESUAR PËR PRINDËRIT/KUJDESTARËT PËR HISTORINË ZHVILLIMOR TË FËMIJËS

Ky formular është me shumë qëllime, mund të përdoret edhe për regjistrimin e fëmijëve në KF/QZHMF (pyetje të caktuara), për kalimin e fëmijëve nga arsimi parashkollor në atë fillor, për kalimin e një fëmije nga një KF/QZHMF në një tjetër, por edhe për fëmijët deri në 10 vjeç që qëndrojnë në KF/QZHMF. Në të njëjtën kohë, formulari ofron informacione të dobishme të marra nga prindërit/kujdestarët për mbikqyrjen e zhvillimit të fëmijës gjatë gjithë zhvillimit, në procesin e edukimit dhe arsimimit të tij.

Shënim

Gjatë regjistrimit të fëmijës, kërkohet vetëm informacioni i shënuar me *. Gjatë qëndrimit të tyre, informacione të tjera për fëmijët mund të mbledhen sipas nevojës.

Emri dhe mbiemri i fëmijës: _____, data dhe vendi i lindjes, numri amë: _____

gjinia dhe kombësia: _____, adresa e banimit: _____, emri dhe mbiemri i babait dhe kombësia: _____, emri dhe mbiemri i nënës dhe kombësia _____, statusi i punësimit të babait _____, statusi i punësimit të nënës _____, niveli arsimor dhe profesioni i babait _____, niveli arsimor dhe profesioni i nënës _____,

adresa: _____, numri i telefonit: _____

INFORMACION PËR PRINDËRIT/KUJDESTARËT:

***Fëmija jeton me:**

☐ nënë, ☐ babain, ☐ njerë, ☐ njerë, ☐ e tjerë: _____.

***Prindërit janë të:** ☐ martuar/jashtë bashkësisë martesore, ☐ të ndarë, ☐ divorcuar ☐ e tjerë _____.

***Renditi të GJITHË të rriturit dhe fëmijët që jetojnë në të njëjtën shtëpi, si dhe lidhja e tyre me fëmijën:**

Emri	Mosha	Lidhja
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

***Tregoni gjuhën që flisni në shtëpi dhe çdo zakon e rregull që mund të ndikojë në mësimin e hershëm dhe zhvillimin e fëmijës tuaj.**

INFORMACION PËR ARSIMIN PARASHKOLLOR

Rendisni emrat e institucioneve parashkollorë që ka ndjekur fëmija juaj gjatë secilës prej periudhave të përmendura zhvillimore, si dhe detaje domethënëse, të rëndësishme për përparimin e fëmijës në to (nga aspekti social, nga aspekti arsimor, nga aspekti shëndetësor, testimi, ngecja, etj.).

▪ <u>Deri 12 muaj:</u>
▪ <u>Mbi 12 deri 18 muaj:</u>
▪ <u>Mbi 18 muaj deri 2 vjet:</u>
▪ <u>Mbi 2 deri 3 vjet:</u>
▪ <u>Mbi 3 deri 4 vjet:</u>
▪ <u>Mbi 4 deri 5 vjet:</u>
▪ <u>Mbi 5 deri 6 vjet:</u>

Fëmija juaj a ka ndjekur ndonjë program individual edukativo-arsimor? A pati mbështetje dhe ndihmë shtesë nga persona të tjerë profesionistë jashtë KF/QZHFF? Nëse ka punuar, me kë dhe për sa kohë?

☐ Përkrahja në të mësuarit e hershëm _____, ☐ përkrahja emocionale _____, ☐ të folurit dhe gjuha _____, ☐ orë private _____, ☐ programe tjera(kurse) _____.

Përkrahja përparimin në KF/QZHFF që ka përjetuar fëmija juaj

*** Numëroni anët e fuqishme dhe të dobëta të fëmijës.**

***A keni ndonjë propozim që do ta ndihmonte KF/QZHHF të përmbushë nevojat edukativo-arsimore të fëmijës suaj?**

PYETJE NGA FUSHA E SJELLJES

*** Rendisni çdo lloj karakteristike të sjelljes.**

*** Cilat strategji janë përdorur në lidhje me këto çështje karakteristike? A ishin të suksesshëm?**

- ☐ Vërejtje verbale: _____, ☐ pauza: _____.
- ☐ Heqja e privilegjeve: _____, ☐ shpërblimet: _____.
- ☐ Ndëshkimi fizik: _____, ☐ dakordësi me fëmijën: _____.
- ☐ Shmangia e fëmijës: _____.

***Ju lutemi tregoni se cila nga të mëposhtmet ka të bëjë me fëmijën tuaj:**

- ☐ Shpesh refuzon të bëjë atë që i thuhet.
- ☐ Bën atë që i thuhet – zakonisht pas herës së parë që i thuhet.
- ☐ Ai duhet të përkujtohet që të bëjë atë siç i është thënë.
- ☐ Duhet shpesh të përkujtohet që ta bëjë atë që kërkohet nga ai.

Komentet: _____

***Listoni, nëse ka arsye për shqetësim në lidhje me aftësitë sociale të fëmijës suaj:**

***Fëmija juaj s i është nënshtruar ndonjëherë ndonjë trajtimi të shëndetit mental? Nëse po, nga kush, ku dhe sa shpesh?**

Komentet:

***Fëmija juaj në 12 muajt e fundit a ka qenë i ekspozuar ndaj ndonjë prej situatave stresuese të mëposhtme?**

☐ ndarja e prindërve, ☐ vdekje në familje, ☐ ndryshimi i punës së prindit, ☐ prindërit e divorcuar, ☐ sëmundje në familje, ☐ Ndryshimi i KF/QZHMF, ☐ aksident familjar, ☐ zhvendosje familjare, ☐ probleme financiare në familje, ☐ të tjera: _____.

HISTORIA E ZHVILLIMIT

***Vlerësoni sa më afër që të mundeni se çfarë moshe fëmija juaj:**

☐ u ul në mënyrë të pavarur _____, ☐ u zvarrit _____, ☐ u mbështet në _____, ☐ eci në mënyrë të pavarur _____, ☐ tha fjalët e para _____ tha fjalitë e para _____.

***A ka pasur fëmija juaj probleme me të ushqyerit? _____**

Fjetja? _____

***Nëse fëmija juaj ka pasur ose ka probleme me të folurit, ju lutemi shpjegoni:**

HISTORIA MJEKËSORE

***Përshkruani gjendjen aktuale shëndetësore të fëmijës suaj.**

***Nëse fëmija juaj ka ndonjë pengesë fizike, shpjegoni plotësisht.**

***A vuan fëmija juaj nga ndonjë sëmundje kronike? (Për shembull astma, diabeti, krizat, sëmundjet e zemrës). Nëse përgjigja është PO - shpjegoni.**

***A ka qenë fëmija juaj i ekspozuar ndaj ndonjë lëndimi, operacioni ose sëmundjeje (për shembull: lia e dhenve, pneumoni, shytat, mavijosje të mëdha, kocka të thyera, lëndime në**

kokë, operacion të bajameve, operacion të zorrës çorre, etj.). Nëse përgjigja është PO - shpjegoni.

* Shënoni se çfarë është:

Dëgjimi: ☐ i shkëlqyer, ☐ i mirë, ☐ i dobët.

Të pamurit: ☐ i shkëlqyer, ☐ i mirë, ☐ i dobët.

*A është kontrolluar kohët e fundit shikimi dhe dëgjimi i fëmijës tuaj nga specialisti? Nëse përgjigja është po, kur, ku dhe nga kush?

*A ka fëmija juaj probleme me gjumin?

☐ nuk ka, ☐ ka vështirësi të flejë, ☐ fle me ndërprerje, ☐ zgjohet shumë herët, ☐ të tjera:

*A ka fëmija juaj ndonjë lloj alergjie? Nëse përgjigja është po, shpjegoni.

*A po merr fëmija juaj terapi të rregullt? Nëse përgjigja është po, shpjegoni se çfarë lloj ilaçi është dhe çfarë doze po merr.

*A ka ndonjë shqetësim në lidhje me motoriken e mirë dhe të madhe të fëmijës suaj?

*A ka në familjen tuaj histori të:?

☐ probleme me shikimin, ☐ probleme me dëgjimin, ☐ probleme me të folurit,

☐ pengesa mentale, ☐ sulme ose konvulsione, ☐ sëmundje të zemrës,

☐ probleme emocionale, ☐ vështirësi në sjellje.

Shpjegoni:

Data: _____

Formularin e pranoi: _____

Shtojca 1/3-b. TË DHËNAT PËR FËMIJËN (Formular i besuar për prindin/kujdestarin)

Emri dhe mbiemri i fëmijes: _____

Data dhe vendi i lindjes: _____, kombësia: _____

Shtetësia: _____, adresa e banimit: _____

- ☐ Fëmija ka probleme me përshtatjen në mjedis të ri.
- ☐ Fëmija është i pavarur në veshje.
- ☐ Fëmija është i pavarur kur ha.
- ☐ Fëmija jeton me të dy prindërit. (Ai jeton me _____.)
- ☐ Cili fëmijë është i radhës? _____.
- ☐ Fëmija ndoqi një kopsht tjetër të fëmijëve (për sa kohë dhe në cilin kopsht).
_____.

Fëmija ka probleme me:

- ☐ shikimi, ☐ dëgjimi, ☐ të folurit, ☐ aftësitë motorike të vështirësuar, ☐ alergjia në _____,
- ☐ diabeti, ☐ epilepsi, ☐ sëmundje kronike, ☐ sëmundje të rënda të mëparshme, ☐ së fundmi keni bërë operacion ose diçka tjetër për të cilën duhet të informohemi.
_____.

Fëmija juaj a do të marrë pjesë në qëndrimin e vazhdueshëm (rrethoni): PO JO

Të dhënat për nënën

Emri dhe mbiemri i nënës: _____

Data dhe vendi i lindjes: _____, arsimi: _____

Telefoni celular: _____ shtëpi: _____ në punë: _____

Податоци за таткото

Име и презиме на таткото: _____

Датум и место на раѓање: _____, образование: _____

Мобилен телефон: _____ домашен: _____ раб.: _____

Të dhënat për babain

Emri dhe mbiemri i babait: _____

Data dhe vendi i lindjes: _____, arsimi: _____

Telefoni celular: _____ shtëpi: _____ në punë.: _____

Gjendja martesore

Prindërit e fëmijës: ☐ jetojnë së bashku, ☐ janë të divorcuar, ☐ të tjera _____.

Statusi social

Numri i anëtarëve të familjes _____.

Kushtet materiale: ☐ të mira, ☐ të kënaqshme, ☐ të pakënaqshme.

☐ Shfrytëzues të ndihmës sociale.

☐ Fëmija ka dhomën e tij/saj (për fëmijë).

Ne besojmë se në interes të fëmijës për familjen tonë, duhet të përmendim sa vijon (nëse ka ndonjë informacion tjetër):

_____.

Data:

Prindi:

Shtojca nr. 1.3 c TË DHËNA PËR GJENDJEN SHËNDETËSORE TË FËMIJËS

TË DHËNA PËR GJENDJEN SHËNDETËSORE TË FËMIJËS (plotëson mjeku amë)

1. . Fëmija është i vaksinuar siç duhet	Da He
2. Fëmija ka vështirësi me (të rrethohet)	1. të pamurit 2. të dëgjuarit 3. të folurit 4. aftësitë lëvizëse dhe motorike
3. A ka fëmija reaksion alergjik:	Nëse po, përmendi _____ _____
4. A duhet fëmija të jetë në dietë të veçantë?	Po Jo
5. A ka fëmija diabet?	Po Jo
6. A ka fëmija ndonjë sëmundje kronike?	Po Jo
7. A merr fëmija rregullisht mjekim? ²⁵	Po Jo
9. Numri kontaktues i mjekut amë	

Emri dhe mbiemri i mjekut amë

Kontakt telefoni :

Nënëshkrim dhe faksimil nga mjeku amë

²⁵Institucioni për fëmijë nuk është i licencuar për dhënien e barnave.

Shtojca1/4. MENDIM NGA PEDAGOGU, PSIKOLOGU DHE EDUKATORI SPECIAL DHE REHABILITATORI PËR REGJISTRIMIN E FËMIJËS NË KF/QZHFF

MENDIM

për regjistrimin e fëmijës në KF/QZHFF

Emri dhe mbiemri i fëmijës: _____

Data dhe vendi i lindjes: _____

Mendimi për fëmijën jepet duke bazuar në: dokumentacionin e paraqitur për fëmijën, bisedën me prindin/kujdestarin, vëzhgimin e fëmijës gjatë regjistrimit dhe vlerësimin bazë të funksionaliteteve - aftësitë motorike, vëmendja dhe përqendrimi, pranimi i përpjekjeve, komunikimi, perceptimet, gjendja emocionale dhe statusi kognitiv.

Mendim nga pedagogu:

Emri, mbiemri, nënëskrimi _____

Mendim nga psikologu:

Emri, mbemri, nënshkrimi _____

Mendim nga edukatori special dhe rehabilitatori:

Emri,mbiemri dhe nënshkrimi_____

Shtojca 1.5 APLIKACION PËR REGJISTRIM NË INSTITUCIONIN E FËMIJËVE

APLIKACION PËR REGJISTRIM NË INSTITUCIONIN E FËMIJËVE

1.TË DHËNAT E PËRGJITHSHME PËR FËMIJËN (plotëson prindi)

1. Emri dhe mbiemri i fëmijës	
2. Data dhe vendi i lindjes	
3. Gjinia	
4. Adresa e banimit	
5. Emri dhe mbiemri i babait	
6. Emri dhe mbiemri i nënës	
7. Statusi i punësimit të bababit	1. I punësuar 2. I papunësuar
8. Statusi i punësimit të nënës	1. E punësuar 2. E papunësuar
9. Profesioni i babait	
10. Profesioni i nënës	
11. Personi kontaktues në rast nevojë	1.Emri dhe mbiemri _____ 2. Kontakt telefoni _____ 3. E-mail adresa _____
12. A regjistrohet fëmija juaj për herë të parë në KF?	Po Jo
13. A ka ndjekur fëmija juaj institucion tjetër të KF?	Po Jo
14. Nëse po, ju lutemi jepni emrin e Institucionit dhe komunës.	

15. A ka nevojë fëmija juaj për ndihmë në aktivitetet e radhës (rrethoni ose shtoni një tjetër)	a/ duke ngrënë b/ ndërrimi i rrobave c/ larja e duarve d/ përdorimi i tualetit e/ tjetër
16. Rrethoni se cila nga deklaratimet më së miri e përshkruan fëmijën tuaj.	1. Aktiv dhe me temperament 2. I qetë dhe i tërhequr 3. I qetë dhe i turpshëm
17. Përshkruani se si reagon fëmija juaj kur në periudha të gjata kohore ndahet nga ju ose nga anëtarë të tjerë të familjes së ngushtë.	
18. Cilin program për qëndrim do të zgjidhni në institucionin tonë?	1. Qëndrim tërëditor, 9-11 orë 2. Qëndrim gjysmëditor, 4-6 orë 3. Formë e shkurtër, 3 orë

Shtojca 1/6. PËRFSHIRJA E FËMIJËVE DHE PJEËMARRJA E FËMIJËVE ME AFTËSI TË KUFIZUARNË AKTIVITETE PLOTËSUESE TË PROGRAMIT (AKTIVITETE SIPAS PROGRAMEVE FAKULTATIVE, SIPAS ZGJEDHJES SË PRINDËRVE DHE NË VARËSI TË INTERESIT TË FËMIJËS)

PROGRAMET FAKULTATIVE (sipas zgjedhjes së prindërve dhe fëmijëve)

Nr. rend	Titulli i programit	Emri dhe mbiemri i fëmijëve	Emri dhe mbiemri i realizuesit	Numri i fëmijëve	Koha e realizimit

Shtojca 1/7. PËRFSHIRJA DHE PJEËMARRJA NË AKTIVITETE EDUKATIVO-ARSIMORE DHE AKTIVITETE TJERA TË INSTITUCIONALIZUARA PËR FËMIJËT ME AFTËSI TË KUFIZUAR

Muaji i vitit: ☐ janar, ☐ shkurt, ☐ mars, ☐ prill,
☐ maj, ☐ qersor, ☐ korrik, ☐ gusht,
☐ shtator, ☐ tetor, ☐ nëntor, ☐ dhjetor.

Numri rendor	Emri dhe mbiemri i fëmijës	Pjesëmarrja në aktivitetet edukativo-arsimore (titulli dhe data)		Pjesëmarrja në aktivitete tjera të institucionalizuara (titulli dhe data)

Edukatori përgjegjës i grupit edukues: _____

Bashkëpunëtori profesional (për të dhënat përmblledhëse): _____

Fusha 2. Planifikimi i punës edukativo-arsimore

EGJZHF/QZHFF është e përfshirë në të gjitha llojet e zhvillimit, planifikimin vjetor afatgjatë, planifikimin tematik afatmesëm dhe planifikimin ditor afatshkurtër për të siguruar, qysh në fazën e planifikimit, një qasje gjithëpërfshirëse ndaj punës së përgjithshme të EGJZHF/QZHFF. EGJZHF/QZHFF, në partneritet me stafin tjetër të EGJZHF/ QZHFF, përdor njohuritë e saj për të krijuar një mjedis për të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin dhe për të ofruar materiale të përshtatshme mësimore dhe zhvillim optimal për të gjithë fëmijët.

2.1. Planifikimi vjetor dhe zhvillimi i GJZHF/ QZHFF

1. 1. Protokolli për mbështetje në përgatitjen e planit zhvillimor të EGJZHF/QZHFF

- 1.1. Anëtarët e EGJZHF/QZHFF analizojnë gjetjet e raporteve dhe udhëzimeve nga Ministria e Punës dhe Politikës Sociale (MPPS) dhe Byrosë për Zhvillimin e Arsimit (BZHA), nga perspektiva e përfshirjes së EGJZHF/QZHFF dhe propozojnë qëllime dhe aktivitete afatmesme për të përmirësuar gjithëpërfshirjen.
- 1.2. Anëtari i EGJZHF/QZHFF merr pjesë në (ri)formulimin e vizionit dhe misionit të EGJZHF/QZHFF për të reflektuar karakterin e tij/saj gjithëpërfshirës.

2. Protokolli për pjesëmarrje në përgatitjen e programit vjetor për punë

- 2.1. Bazuar në analizën për gjithëpërfshirjen e punës në vitin e kaluar, EGJZHF/QZHFF propozon aktivitete për përmirësimin e saj (p.sh., sigurimin e burimeve, trajnimin, ndryshimet në politika, etj.).
- 2.2. Anëtarët e EGJZHF/QZHFF u japin sugjerime drejtorit dhe punonjësve profesionistë dhe bashkëpunëtorëve, në planifikimin e tyre të përfshihen aktivitete për të siguruar gjithëpërfshirjen e ZHF/ QZHFF.
- 2.3. EGJZHF/QZHFF përgatit programin e vet vjetor të punës dhe planin akcional (shtojcat 2/1, 2/2). Ato mund të përfshijnë aktivitetet e mëposhtme:
 - sigurimin e kushteve për zbatim më të mirë të procesit edukativo-arsimor që do të përgjigjet nevojave të gjithë fëmijëve;
 - pjesëmarrja në adaptimin e mjedisit në ZHF/ QZHFF në mënyrë të përshtatshme për të përmbushur nevojat e veçanta zhvillimore dhe edukativo-arsimore;
 - identifikimi i nevojave të veçanta të fëmijëve/krijimi i profilit pedagogjik të fëmijës;
 - bashkëpunim me ekipet gjithëpërfshirëse nga EGJZHF/QZHFF në drejtim mbledhjes së të dhënave dhe shkëmbimit të informacionit në lidhje me fëmijët;
 - mbajtja e dosjes për fëmijën;
 - mbajtja e portofolios për fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin;
 - mbështetje për edukatorët për punën me fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin;

- sigurimi i mbështetjes për edukatorët për të përmirësuar kushtet për punë të pandërprerë me fëmijët me aftësi të kufizuar ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin;
- organizimin/zbatimin e trajnimeve të brendshme për stafin edukativ dhe të kujdesit për punën me fëmijët me aftësi të kufizuar ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillim;
- ndihmën në zhvillimin e plani individual edukativo-arsimor (PIEA) dhe përgatitjen për përcjelljen e efekteve të PIEA-së;
- mbështetje për edukatorët dhe fëmijët me aftësi të kufizuar ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillim në zbatimin e aktiviteteve edukativo-arsimore në KF/ QZHMF dhe më gjerë;
- bashkëpunim me institucionet profesionale, shoqatat, bashkësinë lokale dhe vetëqeverisjen lokale;
- përgatitjen e raporteve për prindërit/kujdestarët mbi masat e marra dhe të realizuara në zbatimin e aktiviteteve edukativo-arsimore për fëmijët me aftësi të kufizuar ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillim.
- bashkëpunim me prindërit/kujdestarët e fëmijëve me aftësi të kufizuar ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillim, si dhe me persona të tjerë me propozimin e prindërve/kujdestarëve.

2.2. Përkrahja në planifikimin e procesit edukativo-arsimor

ESHKF/QZHMF mbështet që gjatë planifikimit të procesit edukativo-arsimor, paraprakisht të merret parasysh se për shkak karakteristikave të ndryshme të fëmijëve, do të ketë nevojë për diferencim dhe individualizim, dhe kjo duhet në masë më të madhe të mundshme të planifikohet paraprakisht.

ESHKF/QZHMF angazhohet që, gjatë planifikimit të procesit edukativo-arsimor dhe aktiviteteve, duhet të tregohet kujdes për përfshirjen e të gjithë fëmijëve sipas karakteristikave të tyre.

Gjatë planifikimit të procesit edukativo-arsimor, qëllimet dhe rezultatet e pritura nuk ndryshojnë (përveç fëmijëve me PIEA), ndërsa përmbajtja, aktivitetet, metodat dhe format e punës mund të jenë: të zgjeruara, të thelluara, të modifikuara, të minimizuara, të përshtatura sipas njohurive dhe aftësive paraprake të një grupi fëmijësh ose të një fëmije individual. Duke vepruar kështu, duhet të respektohen parimet e diferencimit dhe individualizimit të procesit edukativo-arsimor të përfshira në programin e të mësuarit të hershëm dhe zhvillimit.

1. Protokolli për mbështetje të planifikimeve për edukatorët

- 1.1. Anëtar i ESHKF/QZHMF merr pjesë në takimet profesionale të Aktivit të edukatorëve, ku rishikohen/miratohen modeli/modelet e planifikimit të procesit edukativo-arsimor dhe angazhohet që qasja e diferencuar të jetë e dukshme në të

(diferencimi sipas aktivitetit, sipas mbështetjes dhe/ose sipas qëllimeve), si dhe reflektimi mbi rezultatet e pritura për grupe të ndryshme fëmijësh, të cilat do të merren parasysh gjatë planifikimit të aktiviteteve të radhës. Kjo duhet të zbatohet veçanërisht për planifikimin tematik afatmesëm dhe atë ditor afatshkurtër (shtojcat 2/3).

- Instrumentet e vlerësimit të cilësisë për planifikimin në nivelin e kopshtit/qendrës së zhvillimit të hershëm të fëmijërisë, që përdoren nga profesionistët, duhet gjithashtu të përmbajnë evidenca nëse dhe sa me sukses është planifikuar diferencimi (Shtojca 2/4 dhe 2/5).

2. Protokolli për përshtatjen e programit për të mësuarit e hershëm dhe zhvillimit për fëmijët me aftësi të kufizuara

- EGJKF/QZHMF propozon procedurë dhe model për përgatitjen e planit individual edukativo-arsimor – PIEA, në një ose më shumë fusha funksionale, për fëmijët që kanë vështirësi më të mëdha në të mësuarit për shkak të: aftësisë së kufizuar intelektuale, aftësisë së kufizuar fizike, dëmtimeve të dëgjimit – të shurdhër dhe me vështirësi në dëgjim, pengesa në shikim – të verbër dhe me shikim të dobët, autizmit, pengesa në të folurit, problemeve në sjellje dhe zhvillim emocional, aktiviteteve të pazotëruara në raport me moshën e tyre kalendrike (shtojcat 2/6 – 2/12).

Rekomandohet që PIEA të përmbajë:

- временска рамка.
- përshkrimi i gjendjes së përgjithshme të fëmijës
- përshkrim i funksionaliteteve të fëmijës (aftësitë, anët e fuqishme, interesat, afinitetet) dhe nevojat e tij;
- qëllimet/rezultatet e të mësuarit, aktivitetet dhe rezultatet e arritura (standardet e vlerësimit);
- strategjia (metodat, format, qasja);
- burime për qasje, përshtatje e mjedisit të mësuarit dhe të jetesës;
- burime për mbështetje (punë individuale me logoped, rekomandim për përdorimin e burimeve jashtë kopshtit)
- monitorimin dhe vlerësimin e arritjeve të fëmijës;
- korniza kohore.

SHEMBULL TË INSTRUMENTEVE DHE MODEL TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 2

Shtojca 2/1. PROGRAMI PËR PUNËN E EKIPIT GJITHËPËRFSHIRËS NË KOPSHTIN E FËMIJËVE/QENDRA PËR ZHVILLIM TË HERSHËM TË FËMIJËRISË

PROGRAMI PËR PUNË NË KOPSHTIN PËR FËMIJË/QENDRA E ZHVILLIMIT TË HERSHËM TË FËMIJËRISË

Viti kalendarik: ----/----

EGJKF/QZHMF në punën e saj do të angazhohet në KF/ QZHMF:

- puna edukativo-arsimore duhet të përshtatet me nevojat zhvillimore, të përbashkëta dhe individuale për përparimin e fëmijëve;
- të zbatojë teknikat dhe strategjitë e ndryshme në realizimin e punës edukativo-arsimore;
- për të forcuar vetëbesimin dhe vetëvlerësimin – trajnimet e brendshme, punëtoritë dhe takimet konsultative në KF/QZHMF i ndihmojnë shumë edukatorëve që të largojnë paragjykimet dhe frikën dhe të motivohen për të punuar me fëmijët me aftësi të kufizuara;
- të inkurajojë dhe promovojë kreativitetin;
- për të përmirësuar jetën kreative, individuale dhe punën;
- të zbatojë teknikat e të menduarit kreativ;
- të zhvillojë të mësuarit kooperativ;
- të përmirësohet zhvillimi personal dhe shoqëror.

Për të avansuar punën edukativo-arsimore, EGJKF/QZHMF planifikon aktivitetet e mëposhtme:

	AKTIVITETET	QËLLIMET	DETYRAT	BARTËS	REZULTATET E PRITURA	KOHA/ REALIZIMI
1.	Përgatitjet e edukatorëve për planifikimin tematik vjetor, global dhe afatmesëm të punës edukativ-arsimore në vitin -----	*Puna edukativ-arsimore duhet të përshtatet me nevojat dhe arritjet zhvillimore dhe individuale të fëmijëve, në përputhje me njohuritë shkencore rreth dallimeve në zhvillimin e fëmijëve.	Për të gjitha fushat zhvillimore, ne planifikojmë të përdorim dhe kombinojmë në mënyrë të përshtatshme të gjitha metodat, format dhe mjetet aktuale, interaktive dhe moderne të punës edukativo-arsimore, me theks në: të mësuarit përmes lojës, të mësuarit përmes zgjidhjes së problemeve dhe kërkimit, në një nivel të përshtatshëm për të mësuarit e fëmijëve të moshës aktuale.	Edukatorë, EGJKF/QZHMF	*Në planifikimet, programi i të mësuarit të hershëm dhe zhvillimit është i përshtatur sipas nevojave zhvillimore, të përbashkëta dhe individuale për përparimin e fëmijëve. *Në zbatimin e punës edukativo-arsimore planifikohen teknika dhe strategji të ndryshme.	Gjatë vitit.
2.	Identifikimi i fëmijëve që kanë afinitet dhe tregojnë interes të veçantë për aktivitete të caktuara. Mundësia e	* Për të identifikuar fëmijët që kanë afinitet dhe tregojnë interes të veçantë. *Planifikoni përfshirjen e fëmijëve në programe të specializuara sipas	* Identifikimi i karakteristikave të mësuarit. * Identifikimi i karakteristikave krijuese. * Njohja e karakteristikave motivuese.	Edukatorë, punëtorë profesionistë dhe bashkëpunëtorë EGJKF/QZHMF	* Janë identifikuar fëmijët që kanë prirje për aktivitete të caktuara. *Janë identifikuar fëmijë që tregojnë interes të veçantë për aktivitete të caktuara.	Gjatë vitit.

	përfshirjes së fëmijëve në programe të specializuara sipas interesit të tyre të veçantë për aktivitete të caktuara	nevojave dhe interesave të tyre.	* Identifikimi i karakteristikave sociale. *Përfshirja në programe të specializuara.		*Fëmijët përfshihen në programe të specializuara sipas nevojave dhe interesave të tyre.	
3.	Planifikimi i programit për aktivitete plotësuese	*Të sigurohet ndihmë për fëmijët që kanë vështirësi në zotërimin e aktiviteteve të synuara në procesin edukativo-arsimor *ndihmë në kapërcimin e vështirësive.	*Përshtatja e përmbajtjeve së materialeve mësimore për të kapërcyer vështirësitë në të mësuarit. *Përshtatja e punës edukativo-arsimore me nevojat individuale të fëmijëve.	Edukatorë, EGJKF/QZHMF	* Është bërë identifikimi fillestar i fëmijëve me aftësi të kufizuara në të mësuar dhe zhvillim. * Planifikimi i aktiviteteve edukativo-arsimore sipas aftësive, shkathtësive, interesave dhe nevojave mësimore të fëmijës.	Gjatë vitit.
4.	Udhëzime për përgatitjen e PIEA dhe plotësimin e formularëve të nevojshëm.	*Të ndihmohen edukatorët në kuptimin e plotë të procesit gjithëpërfshirës të edukimit dhe arsimit parashkollor dhe t'i trajnojë ata në përgatitjen e PIEA-së.	Takime konsultative, diskutime dhe trajnime.	Edukatorë, EGJKF/QZHMF	*Është rritur numri i edukatorëve që dinë të përgatisin PIEA-në. * PIEA -të janë përgatitur për të gjithë fëmijët që janë përcaktuar si të nevojshëm. * Përmirësimi i punës ekipore mes edukatorëve.	Gjatë vitit.
5	Punëtori me prindërit.	*Prindërit/kujdestarët duhet të informohen për procesin e përfshirjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në aktivitetet	Përgjigjuni pyetjeve: *Me cilat sfida të gjithëpërfshirjes duhet të ballafaqohemi?	Edukatorë, EGJKF/QZHMF	*Është rritur numri i prindërve që pranojnë procesin e gjithëpërfshirjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në	Gjatë vitit.

		edukativ-arsimore të KF/QZHFF.	*Si duhet të punojmë për të arritur qëllimin? *Çfarë paraqet ekipi i gjithëpërfshirjes në KF/QZHFF? *Si mund të kontribuojnë prindërit/kujdestarët në zhvillimin e procesit të gjithëpërfshirjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në komunitet?		KF/QZHFF. *Numri i prindërve është rritur që kontaktojnë EGJKF/QZHFF.	
6.	Mbështetja e edukatorëve në identifikimin (zbulimin) e mundësive dhe aftësive funksionale për të mësuarit dhe përparimin e fëmijëve.	*Edukatorët duhet të ndërrojnë paradigmen nga identifikimi i "vështirësive" në identifikimin e mundësive dhe aftësive funksionale të fëmijëve për të mësuar dhe për të arritur përparim. *Edukatorët të identifikojnë barrierat e të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin, me të cilat përballen fëmijët dhe të ofrojnë strategji të përshtatshme për tejkalimin e tyre.	Takime konsultative, diskutime dhe trajnime.	Edukatorë, EGJKF/QZHFF	*Është rritur numri i edukatorëve që janë në gjendje të identifikojnë mundësitë dhe aftësitë funksionale të fëmijëve për të mësuar dhe përparim, si dhe barrierat që pengojnë mësimin dhe zhvillimin e fëmijëve.	Gjatë vitit.
8.	Vëzhgimi dhe identifikimi i	*Përdorni vlerësim e mundësive dhe aftësive	Mbledhja e provave (lista të arritjeve, shënime	Edukatorë,	*Në kohën e duhur u identifikuan fëmijët me	Gjatë vitit.

	fëmijëve që kanë nevojë për lloje të ndryshme aktiviteteve (përshtatja e aktiviteteve)	funksionale dhe të fëmijës në fillim të vitit. * Vlerësimi i arritjeve duhet të bëhet në bazë të instrumenteve për vlerësimet të përgatitura për çdo periudhë zhvillimi veçmas dhe në përputhje me rezultatet e pritura të parashikuara në programin për ZHHF.	anekdotike, studime rasti, ese, deklarata, punime në kuadrin e krijimtarisë së folur, të regjistruara me audio ose video, fotografi të aktiviteteve të ndryshme, vizatime, protokolli i vëzhgimit, listat e vlerësimit e përgatitur nga edukatori/ja etj.) në dosjen e mbajtur për çdo fëmijë.	EGJKF/QZHHF	vështirësi në zotërimin e aktiviteteve në të gjitha fushat edukativo-arsimore. * Është rritur numri i fëmijëve që zotërojnë me sukses aktivitetet e përshtatura.	
9.	Takime joformale me kuadrin arsimor dhe personelin tjetër dhe diskutime të çështjeve individuale apo vështirësive.	*Për të rritur bashkëpunimin ndërmjet kuadrit në KF/QZHHF dhe të dakordohen për aktivitete të përbashkëta individuale.	Shkëmbim idesh, sugjerimesh, mendimesh, konsultimesh.	EGJKF/QZHHF.	* Është rritur numri i kuadrit edukativ dhe personelit tjetër që kanë marrë mbështetje nga EGJKF/QZHHF	Gjatë vitit.
10.	Takime dhe konsultime me ekspertë jashtë EGJKF/Q ZHHF. Bashkëpunimi me shërbimin profesional për vlerësimin funksional.	*Për të marrë ndihmë dhe mbështetje shtesë profesionale. *Për të shkëmbyer përvoja dhe ide, si dhe për të bashkëpunuar në aktivitete për tema dhe përmbajtje të caktuara.	Takime, bisedime, konsultime, trajnime etj.	EGJKF/Q ZHHF	* Avansimi i gjithëpërfshirjes KF/Q ZHHF	Gjatë vitit.

	Bashkëpunim me EGJKF/Q ZHHF tjera. Bashkëpunim me shkollat fillore me qendrën burimore. Bashkëpunimi me qendrat e mbështetjes së të mësuarit.					
11.	Raport për punën e EGJKF/Q ZHHF.	Për të përmbledhur zbatimin e aktiviteteve dhe rezultateve të punës së EGJKF/QZHHF dhe të gjithë kopshtit/ QZHHF për të forcuar gjithëpërfshirjen në procesin edukativo-arsimor.	*Vetëvlerësimi i gjithëpërfshirjes së KF/QZHHF dhe puna e EGJKF/QZHHF. *Përmbledhje e aktiviteteve të EGJKF/QZHHF. *Reflektim mbi punën e EGJKF/QZHHF.	EGJKF/QZHHF.	*Puna e EGJKF/QZHHF është e dokumentuar. *Është bërë një analizë e punës së EGJKF/QZHHF. *Janë dorëzuar sugjerimet për punën e vitin të ardhshëm.	----- viti.

Programi është i hapur dhe nëse është e nevojshme, mund të përfshihen edhe aktivitete të tjera gjatë gjithë vitit.

Shtojca 2/2. Shembull i një PLANI AKCIONAL PËR PUNËN E EKIPITI PËRFSHIRËS NË KOPSHTIN PËR FËMIJË/QENDËR E FËMIJËRISË SË HERSHME TË ZHVILLIMIT

PLANI AKCIONAL

Detyrë	Aktivitet	Koha e realizimit	Bartës	Mënyra e realizimit (burimet)	Instrumentet	Rezultatet e pritshme	Personi përgjegjës për mbikqyrje	Buxheti i nevojshëm
Operacionalizimi i politikës për punën me fëmijët me vështirësi dhe aftësi të kufizuara	Përgatitja e programit vjetor për punë dhe plani akcional.	Gusht	EGJKF/QZHHF	Udhëzime për përgatitjen e programit vjetor për punën e KF/QZHHF.		Programi i punës përfshin aktivitete për gjithëpërfshirje në mësimin hershëm dhe zhvillimin.	Anëtar i EGJKF/QZHHF	
Identifikimi i fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin.	Krijimi i dosjeve për fëmijët me aftësi të kufizuara. Konsultimet me: - prindër, edukatorë dhe profesionistë; - shërbimi i vlerësimit profesional;	Shtator	Edukatorë, EGJKF/QZHHF	Konsultimet, procedura për mbikqyrjen dhe përgatitja e PIEA	kërkesat	Evidentimi i fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin dhe krijimi i një strategjie të përshtatshme për të punuar me ta sipas modelit të ndërhyrjeve për mbështetje në shumë nivele.(Multi-tiered intervention		

						model).		
Njoftimi i edukatorëve me fëmijët me aftësi të kufizuara që po kalojnë nga një periudhë zhvillimi në tjetrën.	Shkëmbim përvojash mes edukatorëve për punën me këta fëmijë (me dosje).	Shtator	Punëtor profesional edukatorë	Diskutim	Fletë regjistrimi për mbikqyrje, dosjen e fëmijës.	Pranimi i duhur i fëmijëve me aftësi të kufizuara që po kalojnë nga një periudhë zhvillimi në tjetrën.		
Përgatitja e planit individua arsimor.	*Përgatitja e PIEA (afatgjatë, afatmesme dhe afatshkurtër) për fëmijët me aftësi të kufizuara. *Rishikimi i PIEA (forma, përmbajtja...).	Në kontinuitet	Edukatorë, punëtorë profesional, Prindërit.	*Programi i mësimi të hershëm dhe zhvillimit për fëmijët me aftësi të kufizuara zhvillimore. *Mendim/profil funksional nga Shërbimi profesional për vlerësimin funksional.	Formular për PIEA.	Programi edukativo-arsimor i përshtatur me sukses për fëmijët me aftësi të kufizuara		
Mbështetje e vazhdueshme për fëmijët me aftësi të kufizuara.	*Diskutime konsultative ndërmjet punëtorëve profesional me edukatorët, menaxherët dhe prindërit.	Gjatë vitit shkollor.	Persona profesional, punëtorë të kualifikuar, edukatorë, menaxherë, prindër/kujdestarë.	Punë konsultative dhe këshilluese.	Dosja e fëmijës me aftësi të kufizuara.	*Përmirësimi i përparimit dhe arritjeve të fëmijës. *Përfshirja në jetën e grupit, KF/QZHHF dhe bashkësisë		

	*Diskutime konsultative me ekspertë të shërbimit profesional për vlerësimin funksional. * Punë konsultative dhe këshilluese. *Zbatimi i aktivitete të ndryshme edukativo-arsimore në interes të mësimin të hershëm dhe zhvillimit të fëmijëve.					lokale. *Forcimi i aftësive dhe kapaciteteve prindërore.		
Mbikqyrja e arritjeve dhe progresit të fëmijëve me aftësi të kufizuara në mësimin e hershëm dhe zhvillimin	*Evidentimi i arritjeve dhe progresit të fëmijëve me aftësi të kufizuara *Rishikimi i PIEA.	Periodikisht dhe aktuale	Ekipi profesional për zbulimin dhe kujdesin e fëmijëve me aftësi të kufizuara, punëtorë profesional, edukatorë.	Dosje individuale dhe fletë evidentimi mbi përparimin dhe arritjet	Fleta e evidentimit për mbikqyrjen e fëmijëve sipas PIEA	* Vlerësimi i arritjeve. *Përfshirja e fëmijëve me aftësi të kufizuara në punën grupore dhe aktivitete shitesë.		
Përmirësimi i	*Bisedoni me	Gjatë vitit	Punëtorë	Punë	Testi	Zhvillimi i		

mirëqenies sociale dhe emocionale të fëmijëve me aftësi të kufizuara.	fëmijët. *Biseda këshilluese me prindërit/kujdestarët në takimet e prindërve dhe ato individuale. *Test	shkollor.	profesional, edukatorë, prindër.	konsultative dhe këshilluese.	sociometrik.	vetëbesimit, vetëvlerësimit, aftësive të komunikimit, përfshirjes/pjesë marrjes në komunitet, tek këta fëmijë.		
Përmirësimi i praktikës gjithëpërfshirëse.	Mbështetja e edukatorëve për bashkëpunim, të ndajnë dhe sëbashku të marrin pjesë në zgjidhjen e problemeve.	Gjatë vitit shkollor.	Punëtorë profesional, edukatorë.	Punë konsultative dhe këshilluese. (takime për mbështetje).		Arritja e qëllimeve të planifikuara në punën edukativ-arsimore me fëmijët me aftësi të kufizuara.		

PLANIFIKIMI DITOR AFATSHKURTËR
PLAN OPERATIV DITOR

DATA_____

1. Standardi/et:
2. Titulli :
3. Qëllimet:
4. Specifikat për fëmijë me PIEA:
5. Aktivitete:
6. Vendi i realizimit:
7. Materialet dhe mjetet për realizim:
8. Strategjitë e përdorura në të mësuarit e hershëm dhe mësimdhënies:

ARRITJET E FËMIJËVE

Treguesit:

Reflektimi:

Shtojca 2/4. PAMJE E PLANIFIKIMIT TË DIFERENCIMIT

Përmbledhja e pamjeve mbi planet ditore të edukatorëve për diferencim (të qëllimeve, aktiviteteve dhe metodave, rezultatet e pritura)

Në periudhën nga _____ deri _____

Legjenda

☒ – Plane të rregullta (në më shumë se 70% të planeve të shqyrtuara)

☐ – Plane të herëpashershme (në 40-70% të planeve të shqyrtuara)

☐ – Plane të rralla (në më pak se 40% të planeve të shqyrtuara)

Nr. rend.	Edukator	Grupi edukativ	Numri i shikuar i planeve ditore*	Qëllimet e diferencuara (për fëmijët me PIEA)	Standardet e diferencuara	Aktivitetet dhe metodat e diferencuara
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						

* Shënim: Duhet të kontrollohen të paktën 10 plane ditore rastësisht të zgjedhura.

Shtojca 2/5. **DISA UDHËZIME PËR DIFERENCIMIN**

Diferencimi është përshtatja e punës edukativo-arsimore dhe të mësuarit sipas nevojave dhe aftësive të fëmijëve. Është proces me anë të të cilit aktivitetet planifikohen në lidhje me qëllimet e programi të mësuarit të hershëm dhe zhvillimit, metodat e të mësuarit dhe aktivitetet e të mësuarit për të përmbushur nevojat e secilit fëmijë individualisht. Diferencimi lejon që detyra të përshtatet sipas nevojave individuale të fëmijëve, përfshirë fëmijët me aftësi të kufizuara.

Pse është i nevojshëm diferencimi?

- Puna edukativo-arsimore e edukatorit dhe të mësuarit e fëmijëve janë efektive kur përshtaten me nevojat e të gjithë fëmijëve.
- Diferencimi ofron mundësi për sukses për çdo fëmijë dhe u lejon të gjithë fëmijëve të jenë aktivë.

Duke vepruar kështu, duhet t'i kushtohet vëmendje fëmijëve që t'u ofrohen:

- Pavarësi më e madhe në kryerjen e detyrave/aktiviteteve;
- sigurimi i mjeteve dhe materialeve të nevojshme për punë;
- paraqitja e kërkesave që korrespondojnë me aftësitë, shkathtësitë dhe interesat e fëmijëve;
- planifikimi i kohës së nevojshme që do t'u kushtohet të gjitha grupeve;
- dozimi optimal i detyrave/aktiviteteve (jo shumë të vështirë/shumë të lehta).

Diferencimi bazohet në vlerësimin funksional (diagnostikues).

- Edukatori duhet të dijë se kë do të mësojë, me kë do të punojë.
- Gjendja fillestare është pjesë e "hyrjes" së të mësuarit dhe zhvillimi i ardhshëm varet prej saj.
- Vlerësimi (diagnoza) është fillimi (hyrja) në inkurajimin e procesit të zhvillimit të fëmijës dhe në krijimin e kushteve për të, dhe është baza për parashikimin e mundësive dhe planifikimin e punës.

Çfarë duhet të dihet për fëmijën? (Çfarë duhet vlerësuar/diagnostikuar?)

- – Zhvillimi kognitiv (njohuri paraprake në kuptimin më të gjerë të fjalës);
- – Zhvillimi i të folurit dhe gjuhës;
- – Zhvillimi social;
- – Zhvillimi emocional dhe motivues;
- – Zhvillimi fizik.

Te të gjitha komponentat, mbikqyren dhe njihen:

- – Rezultatet, gjendja (çfarë di fëmija);

- – Proceset, aktivitetet (si zhvillohen proceset, si zgjidhen/kryehen detyrat).

Vlerësimi funksional (diagnostikues) mund të bëhet duke përdorur procedura dhe teknika të ndryshme:

- Në mënyrë indirekte (informacion nga burime të tjera):
 - Informacion nga prindërit/kujdestarët e fëmijës;
 - Informacion nga punëtorët profesional;
 - Informacion nga një mësues tjetër kopshti;
 - Informacion nga Shërbimi profesional për vlerësimin funksional;
 - Informacion nga drejtori;
 - Informacion nga asistenti arsimor, asistenti personal, logopedi, mjeku i fëmijës, etj.
- Mbledhja e drejtpërdrejtë e informacioneve:
 - Vëzhgim;
 - Lista kontrolli ose lista të evidentimit;
 - Shkallët e vlerësimit;
 - Vlerësimi i punimeve të përfunduara (krijimet e fëmijëve);
 - Bisedë.

Strategjia për diferencimim

Gjatë diferencimit mund të përdoren strategji të ndryshme, si për shembull:

- Çdo fëmijë punon në detyrën/aktivitetin e vet me ritmin e vet;
- Punohet në nivel të mesëm (të njëjtat materiale, pyetje, udhëzime) për të gjithë fëmijët, por fëmijët me arritje më të larta marrin detyrë/aktivitet më të ndërlikuar, dhe ata që kanë vështirësi në të mësuarit marrin mbështetje shtesë;
- Ndarja e grupit edukativ në çifte ose grupe sipas aftësive (çdo grup merr detyrë/aktivitet me ndërlikueshmëri të ndryshme, por qëllimet janë të njëjta);
- Detyrat (aktivitetet) janë të rradhitura sipas ndërlikueshmërisë, në mënyrë që vetëm fëmijët më të mirë t'i arrijnë dhe t'i zgjidhin/zbatojnë detyrat/aktivitetet më të ndërlikuara;
- Jepet e njëjta detyrë e hapur ose aktivitet dhe secili fëmijë përdor strategji të ndryshme për zgjidhjen/të mësuarit/realizimin;
- Fëmijët vetë zgjedhin detyrat/aktivitetet që do të zgjidhin/realizojnë;
- Të gjithë kanë të njëjtat detyra/aktivitete, por grupi i fëmijëve ndihmon njëri-tjetrin;
- Të gjithë marrin fleta të njëjtat pune dhe ato i zgjidhin me ritmin e vet;
- Të gjithë fëmijët përpunojnë një aspekt të veçantë të aktivitetit, por secili në mënyrën e vet.

Llojet e diferencimit

Diferencimi mund të realizohet sipas:

- **Rezultatet:** fëmijëve u jepet e njëjta detyrë/aktivitet dhe do të dalin rezultate të ndryshme në varësi të aftësive, shkathtësive, përvojës së tyre etj. Ky diferencim tregon se çfarë ka bërë fëmija.
- **Detyrë:** fëmijët ndahen në grupe/çifte dhe u jepen (ose ata zgjedhin) detyra/aktivitete të ndryshme sipas interesave, afiniteteve, nevojave, mundësive dhe aftësive të tyre. Ky diferencim tregon se për çfarë përpiqet fëmija.

Gjatë diferencimit mendoni:

- A janë analizuar nevojat e secilit fëmijë?
- A plotësuar nevojat e secilit grup fëmijësh?
- A ka evaulim të aktiviteteve të përfunduara?
- A ka ndonjë kontroll mbi aftësitë, konceptet, njohuritë dhe qëndrimet e fituara më parë?
- Rreth mënyrave të të mësuarit;
- A është detyra/aktiviteti shumë i vështirë/shumë i lehtë?

ROCEDURA PËR BËRJEN DHE MBIKQYRJEN E PIEA

1. Ekipi gjithëpërfshirës i fëmijëve përgatit PIEA për fëmijën me aftësi të kufizuara në përputhje me potencialet dhe nevojat individuale të tij/saj dhe zbaton masa për të mbështetur të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin në përputhje me rekomandimet e shërbimeve profesionale për vlerësimin funksional, sipas PIEA menjëherë përcaktohet nevoja për edukim dhe arsim.
2. Për çdo fëmijë me aftësi të kufizuara përgatitet një plan afatgjatë, afatmesëm dhe afatshkurtër të PIEA.

Të gjithë anëtarët e EGJF -së marrin pjesë në përgatitjen e **PIEA-së afatgjate**.

- Në PIEA afatgjate përcaktohen: aspektet e zhvillimit/fushat për të cilat janë planifikuar qëllime të diferencuara; përmbajtje edukativo-arsimore me numër njësisish mësimore; strategji/materiale didaktike/përshtatje të arsyeshme; burimet dhe rezultatet e pritura.
 - PIEA afatgjate përgatitet dhe i dorëzohet koordinatorit të EGJF -së në formë elektronike dhe të shtypur.
3. **PIEA afatmesëm (bazuar në përmbajtje)** përgatitet nga edukatori që punon me fëmijën me aftësi të kufizuara në bashkëpunim me anëtarë të tjerë të PIEA -së.
- Çdo edukator që përgatit PIEA afatmesëm ia paraqet koordinatorit të EGJF -së.
 - Pas përfundimit të përmbajtjes edukativo-arsimore, edukatori në PIEA e afatmesëm i regjistron arritjet e fëmijës dhe ia dorëzon atë koordinatorit të EGJF-së në formë të shtypur. Përveç kësaj në shtojcë i paraqet punimet e fëmijës me çka i dokumentojnë arritjet.
 - Para fillimit të çdo përmbajtjeje të radhës edukativo-arsimore, edukatori përgatit një PIEA afatmesëm për përmbajtjen dhe ia dorëzon koordinatorit të EGJF-së në formë elektronike.
4. Pas 6 muajsh, edukatori përgjegjës për grupin edukativ ia paraqet rezultatet koordinatorit të EGJF -së mbi arritjet e fëmijës me aftësi të kufizuara.

PIEA afatshkurtër përfshihet në kuadër të aktivitetit ditor.

– Çdo edukator që realizon punë edukativo-arsimore me një fëmijë me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të mësuarit e hershëm dhe zhvillimin dhe për të cilin ai/ajo përgatit një PIEA afatshkurtër, në aktivitetin e planifikuar ditor, ndër të tjera, planifikon qëllime të diferencuara, rezultate të pritura të diferencuara dhe aktivitete e metoda të diferencuara/individualizuara (2/13.a.)

5. Pas gjysmë viti dhe në fund të vitit, koordinatori i EGJF -së shqyrton zbatimin e PIEA -së afatgjatë, afatmesme dhe afatshkurtër (të zbatuara në aktivitetet e ditore) dhe përgatit raport.

UDHËZIME PËR PËRGATITJEN E PIEA

FAZAT në procesin e përgatitjes së PIEA-së

1. Mbledhja e informacionit rreth fëmijës (krijimi i një portofoli).
2. Vlerësimi i nivelit të arritjeve të fëmijës, duke përfshirë përparësitë dhe nevojat.
3. Identifikimi i nevojave prioritare të të mësuarit e fëmijës.
4. Vendosja e qëllimeve afatgjata/globale të arritjeve për fëmijën.
5. Identifikimi i strategjive për të mbështetur fëmijën, kundrejt qëllimeve dhe rezultateve të pritura nga mësimi.
6. Zbatimi i PIEA -së.
7. Kontrollimi, vlerësimi dhe rishikimi i PIEA -së.

KOMPONENTËT e plani Individual edukativo-arsimor (PIEA)

1. Informacioni për identifikimin e fëmijës (dosja e fëmijës).
2. Niveli aktual i arritjeve në aspektet e ndryshme të zhvillimit/fushave.
3. Nevojat prioritare e të mësuarit të fëmijës.
4. Qëllimet afatgjata (globale) për arritjet/rezultatet e zhvillimit dhe të mësuarit e fëmijës.
5. Strategji edukativo-arsimore dhe strategji për vlerësimin e rezultateve të pritura.
6. Afatet kohore për zbatim.
7. Raporti i progresit.
8. Anëtarët e ekipit.
9. Monitorimi, vlerësimi dhe rishikimi. ледене, евалвација и ревидирање.

STRUKTURA e planit individual edukativo-arsimor (PIEA)

Në shtojcën e informacioneve bazë personale rreth fëmijës, PIEA përfshin:

- historia e kujdesit, edukimit, arsimit dhe trajtimit;
- të dhëna mbi ndërhyrjet e mëparshme;
- historia mjekësore (nëse ka);
- përshkrimi i nivelit aktual të funksionimit/statusit zhvillimor të fëmijës në tërësi, dhe më pas sipas fushave të zhvillimit - statusi kognitiv, emocional, motivues, fizik dhe social (aftësitë dhe funksionalitetet aktuale të fëmijës);
- karakteristikat individuale të fëmijës: preferencat, aftësitë, nevojat, interesat, etj.;
- fushat prioritare që kanë nevojë për mbështetje (fusha në të cilën progresi/zhvillimi është më i ngadaltë);

- grupimi i fushave prioritare sipas funksioneve të ndryshme;
- të dhëna përkatëse mbi arritjet e fëmijës, të cilat shërbejnë si dëshmi për përcaktimin e nevojës për mbështetje;
- qëllime të planifikuara, të cilat duhet të jenë të renditura sipas një sekuence logjike, specifike, të matshme dhe të arritshme;
- strategji arsimore për realizimin e rezultateve të pritshme (forma, metoda, teknika, aktivitete dhe burime/mjete të nevojshme për zbatimin e Planit individual të edukativo-arsimor PIEA);
- llojet, nivelet, përmbajtja dhe frekuenca e mbështetjes së ofruar;
- korniza kohore dhe vendi i zbatimit të PIEA-së (KF/QZHMF, dhomë aktivitetesh, etj.);
- raporti i progresit (ku dokumentohen rezultatet e zhvillimit dhe të mësuarit, mënyrat e raportimit të arritjeve të fëmijës, periudha kohore për hartimin e raportit dhe frekuenca e raportimit);
- emrat dhe pozitat e punës të anëtarëve të ekipit përgjegjës për hartimin dhe zbatimin e PIEA-së;
- Monitorimi i përparimit të fëmijës, rishikimi dhe përditësimi i PIEA-së.

QËLLIMET NË PIEA

Qëllimet tregojnë rezultatet apo arritjet e dëshiruara që priten të realizohen brenda një periudhe të planifikuar kohore.

Ato mund të jenë afatshkurtra (javore, mujore) ose afatgjata (gjashtëmujore, vjetore), në varësi të periudhës së përcaktuar.

Qëllimet e mirëpërcaktuara janë të qarta, konkrete, të arritshme dhe të matshme. Është e rëndësishme që ato të formulohen në mënyrë që të jetë e mundur të matet shkalla e realizimit të tyre.

Vlerësimi i arritshmërisë së qëllimeve bëhet jo vetëm në lidhje me aftësitë dhe mundësitë e fëmijës, por edhe në lidhje me mbështetjen që ai/ajo merr nga KF/QZHMF, familja dhe komuniteti i gjerë, për të nxitur zhvillimin e tij/saj. Qëllimet e papërshtatshme (qoftë shumë të larta apo shumë të ulëta) mund të çojnë në stanjacion ose regres në zhvillimin e fëmijës, si dhe të kenë ndikim negativ në vetëbesim dhe motivim.

Në disa raste, është e rëndësishme që fillimisht të krijohen kushte që fëmija të përjetojë sukses në ndonjë aktivitet, me qëllim që të forcohet vetëbesimi i tij/saj, dhe më pas të punohet për arritjen e objektivave më të larta dhe të diferencuara arsimore.

Gjatë përcaktimit të aktiviteteve konkrete që do të çojnë drejt realizimit të qëllimeve, nuk duhet të harrojmë t'u përgjigjemi pyetjeve: kush, kur dhe ku do t'i zbatojë aktivitetet e planifikuara.

DOKUMENTIMI I PËRPARIMIT DHE VLERËSIMI I EFEKTIVITETIT

Pjesë përbërëse e Planit individual edukativo-arsimor është ndjekja e vazhdueshme dhe grumbullimi i të dhënave, të cilat shërbejnë për vlerësimin e përparit të fëmijës. Ndër metodat për monitorimin e arritjeve dhe progresit janë: mostra nga punimet e fëmijës, regjistrimi i modeleve të sjelljes, listat e kontrollit dhe shënimet anekdotike.

Është e nevojshme të përcaktohet mjedisi më natyral dhe vendi më i përshtatshëm për zbatimin e planit individual edukativo-arsimor. Prandaj, duhet të krijohen kushte që ai të realizohet brenda aktiviteteve të përbashkëta edukativo-arsimore, aty ku është e mundur, pasi ndarja e fëmijës nga grupi mund të jetë demotivuese dhe demoralizuese për të.

Një pjesë e aktiviteteve të planifikuara mund dhe duhet të realizohen edhe në mjedisin familjar. Kur në PIEA janë planifikuar ushtrime individuale (si p.sh. ushtrime për reedukimin e zhvillimit psikomotor, ushtrime për korrigjimin e të folurit, integrimi ndijor, ushtrime për vëmendje, përqendrim, kujtesë, etj.), dhe nëse ato nuk mund të realizohen në KF/QZHFF, ato mund të zhvillohen në një qendër burimore, në një qendër komunitare që ofron shërbime përkatëse, në një qendër shëndetësore apo në kushte shtëpiake.

PARIMET E EKIPIT GJITHËPËRFSHIRËS PËR FËMIJËN

– Vlerësim i plotë dhe gjithëpërfshirës i fëmijës, duke marrë parasysh të gjitha aspektet e zhvillimit të tij/saj. Ekipi përqendrohet në potencialet e fëmijës dhe në bazë të tyre përcakton aktivitetet dhe detyrat individuale të secilit anëtar të ekipit. Kënaqësia dhe mirëqenia e fëmijës përbëjnë një bazë të fortë për krijimin dhe ruajtjen e motivimit. Është thelbësore që puna të sjellë suksese dhe arritje të vogla, por të arritshme, për të cilat të gjithë të jenë të vetëdijshëm.

– Komunikimi ndërmjet anëtarëve të ekipit është partneritet, duke respektuar mendimet dhe propozimet e secilit anëtar, edhe kur ato janë të ndryshme. Sjellja e fëmijës nuk ndodh gjithmonë në të njëjtin kontekst social apo në të njëjtën kohë, ndaj vlerësimet mund të ndryshojnë. Kjo është veçanërisht e rëndësishme kur fëmija vjen nga mjedise të privuara kulturisht dhe shoqërisht.

– Interesi më i lartë i fëmijës është gjithmonë qëllimi dhe prioriteti kryesor – qoftë ai të mësojë, të zhvillohet, të jetë i motivuar, të përjetojë ndjenjën e suksesit apo të pranohet nga bashkëmoshatarët. Ky duhet të jetë kriteri i vetëm për vlefshmërinë e masave dhe objektivave të vendosura. Anëtarët e ekipit mund të kenë ide të ndryshme për atë që është më e mira për fëmijën apo për mënyrën më efektive për të arritur rezultate.

NDJEKJA E ARRITJEBJVE DHE PËRPARIMIT TË FËMIJËS

Edukatori gjatë planifikimit të aktiviteteve duhet të ketë njohuri të qarta për shkallën e arritjeve dhe përparit të fëmijëve në mësimin dhe zhvillimin e hershëm, për çka është e nevojshme ndjekje dhe vëzhgim i vazhdueshëm.

Ndjekja e arritjeve dhe përparimit të fëmijëve me aftësi të kufizuara apo vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm duhet të realizohet nga edukatori me mjete të vlerësimit të përshtatura sipas periudhës zhvillimore të fëmijës dhe bazuar në standardet për mësimin dhe zhvillimin e hershëm. Kjo ndihmon në monitorimin e progresit të fëmijës drejt arritjes së këtyre standardeve dhe jep një pamje të qartë të përparimit të zhvillimit të tij. Kjo shërben si një tregues i mirë për zgjedhjen e strategjive dhe aktiviteteve që edukatori mund t'i aplikojë drejtpërdrejt në punën edukativo-arsimore me fëmijën gjatë procesit të mësimin.

Ndjekja e arritjeve dhe përparimit të fëmijës gjatë vitit bëhet përmes dëshmive që ruhen në dosjen individuale të tij, si: lista të arritjeve, shënime anekdotike, studime rastesh, fotografi nga aktivitete të ndryshme, regjistrime video dhe audio, protokolle vëzhgimi dhe lista vlerësimi të përgatitura nga edukatori dhe specialistët përkatës.

Edukatori duhet të mbajë vazhdimisht dosje individuale për çdo fëmijë dhe, në koordinim me ekipin profesional, të marrë vendime për planifikimin e mëtejshëm të procesit edukativo-arsimor për fëmijët me vështirësi në zhvillim. Në përputhje me njohuritë shkencore mbi dallimet në zhvillimin e fëmijëve, gjatë ndjekjes së arritjeve dhe përparimit nuk duhet të bëhet krahasim me fëmijët e tjerë në grup, por duhet të respektohet ritmi individual i zhvillimit dhe arritjeve të secilit fëmijë. Dosja me të dhëna të përpunuara dhe të përzgjedhura vazhdon të mbahet edhe vitin e ardhshëm në grupin ku fëmija do të vazhdojë zhvillimin e tij.

Me regjistrimin e fëmijës në shkollën fillore, dosja dorëzohet në shkollë.

PROCEDURA PËR HARTIMIN E PIEA-së

Kush harton PIEA-n?

Ekipi për hartimin e PIEA-s për një fëmijë përbëhet nga:

- edukatori përgjegjës për grupin edukativ ku bën pjesë fëmija për të cilin po përgatitet PIEA;
- punonjësi profesional në KF/QZHMF
- prindi i fëmijës;
- kspert i jashtëm (sipas nevojës).

PROCEDURAT PËR HARTIMIN E PIEA-së

- Edukatori, në bashkëpunim të ngushtë me ekipin profesional të EGJKF/QZHMF mbledh të dhënat dhe informacionet e nevojshme për fëmijën, analizon situatën dhe nis përgatitja e dosjes individuale për fëmijën.
- Vlerësohen nevojat për mbështetje dhe përcaktohen aspektet përparësore të zhvillimit /fushat për të cilat është e nevojshme hartimi i PIEA-së. Kjo realizohet në mënyrë bashkëpunuese, gjatë një takimi pune të anëtarëve të EGJKF/QZHMF.
- EGJKF/QZHMF merr vendim për hartimin e PIEA-së. Drejtori i KF/QZHMF formon ekipin EGJK, i cili do të punojë në përgatitjen e PIEA-së. për fëmijën
- Pas pranimit të propozimit nga drejtori, EGJKF/QZHMF propozon anëtarët e ekipit të KF/QZHMF për ofrimin e ndihmës dhe mbështetjen për fëmijën.
- Drejtori i KF/QZHMF pas marrjes së pëlqimit me shkrim nga prindi ose kujdestari, formon ekipin për mbështetje shtesë për fëmijën.
- Prindi (ose kujdestari) nënshkruan deklaratën e pëlqimit për hartimin e PIEA-së.
- Anëtarët e EGJK hartojnë strategjitë e mbështetjes dhe një plan të detajuar të aktiviteteve për secilën fushë zhvillimi.
- Ekipi gjithëpërfshirës për fëmijën përgatit PIEA-n në mënyrë të koordinuar dhe të dokumentuar.
- Prindi ose kujdestari jep pëlqimin për zbatimin e PIEA-së.
- EGJKF/QZHMF dorëzon PIEA-n e përgatitur për miratim nga Këshilli Profesional i KF/QZHMF.

Vlerësimi i PIEA-së

Vlerësimi i PIEA-së përfshin teknikat dhe hapat në vijim:

- Vlerësimi i shkallës së arritjes së objektivave, që lidhen me (rezultatet e pritura nga të nxënëit dhe standardet për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë), të cilat janë të përcaktuara brenda planit të aktiviteteve në kuadër të PIEA-së;

- Anëtarët e EGJF realizojnë së bashku vlerësimin e shkallës në të cilën fëmija i ka përvetësuar rezultatet e pritura nga të nxënit dhe ka përparuar drejt standardeve të zhvillimit të hershëm;
- Vlerësimi i shkallës së efektivitetit të përshtatjeve të bëra në bazë të PIEA-së, të cilat janë zbatuar gjatë procesit edukativo-arsimor.
- Anëtarët e EGJF realizojnë së bashku vlerësimin e shkallës së efektivitetit të strategjive të ndryshme. Vlerësohet suksesi në aspektet e mëposhtme:
 - përshtatja e objektivave, përmbajtjeve, metodave, formave të punës, mjeteve dhe rezultateve të pritura;
 - përshtatja e hapësirës dhe kushteve në të cilat zhvillohet mësimi (heqja e barrierave fizike, organizimi dhe riorganizimi specifik i aktiviteteve);
 - përshtatja e përmbajtjeve mësimore dhe standardeve për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë.

ЛИСТ ЗА ОПСЕРВАЦИЈА НА ДЕТЕ ЗА ВРЕМЕ НА ДНЕВНА АКТИВНОСТ

Име и презиме на детето	
Датум на опсервација	
Воспитувач	
Дали за детето е предвидено планирање на диференцирани цели	
Дали за детето се планирани посебни активности	
Како е планирано времето за реализација на активностите	
Однос на детето со воспитувачот и воспитувачот со детето	
Односот на детето кон: • задачите/активностите што ги добива, • другите деца, • дидактичкиот материјал.	
Положба на телото, начинот на седење, умешноста...	
Односот на другите деца кон детето кое се опсервира	

Стручен работник:

PLANI INDIVIDUAL EDUKATIVO-ARSIMOR AFATGJATË

Emri dhe mbiemri: _____, data e lindjes: _____, grupi edukativ: _____

Edukator: _____, data: _____, ndihmë nga prindërit/kujdestarët _____

Aspektet e zhvillimit / Domenet	Përmbajtjet edukativo-arsimore	qëllimet	Strategjitë/materialet didaktike	Burimet	Rezultatet e pritura

PLANI INDIVIDUAL EDUKATIVO-ARSIMOR I AFATMESE

Emri dhe mbiemri: _____, data e lindjes: _____, grupi edukativ: _____

edukator: _____, data: _____

fusha _____

Përmbajtje edukativo-arsimor	Qëllimet	Rezultatet e pritura

Vazhdon në faqen tjetër

Shtojca 2/11-a. FORMATI I PLANIT INDIVIDUAL EDUKATIVO-ARSIMOR

PLANIFIKIMI I PUNËS ME FËMIJËN SIPAS PËRMBAJTJEVE

Përmbajtja edukativo-arsimor	Fëmija:					
	A duhet të përshtatet qasja			Ndryshime		
	Hapësira dhe kushtet	Aktivitetet dhe metodat	Mjete	Masa shtesë për mbështetje	Ndryshime në programin për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë	Mënyra e vlerësimit të arritjeve

Vazhdon në faqen tjetër

ИНДИВИДУАЛЕН ВОСПИТНО-ОБРАЗОВЕН ПЛАН

TË DHËNAT PERSONALE PËR FËMIJËN (PROFILI I FËMIJËS)	
Emri dhe mbiemri	
Data e lindjes	
Vendi dhe adresa e banimit	
Emri dhe mbiemri i prindërit/kujdestarit	
Vendi dhe adresa e banimit të prindërit/kujdestarit (nëse nuk është e njëjtë)	
Periudha zhvillimore dhe Grup edukativ	
Gjetje dhe dokumentacion mjekësor	
PËRSHKRIMI I FUNKSIONIMIT AKTUAL TË FËMIJËS	
Gjendja zhvillimore në tërësi (mundësitë dhe funksionalitetet aktuale të fëmijës)	
Gjendja zhvillimore dhe kognitive	
Statusi i motivimit	
Statusi fizik	
Statusi emocional	
Statusi social	
NIVELI AKTUAL I ARRITJEVE NË FUSHA TË NDRYSHME	
Informacione të rëndësishme për kujdesin dhe arsimin paraprak, masat e individualizimit, rehabilitimit etj.	
Fusha prioritare në të cilat fëmija ka nevojë për mbështetje (fusha ku fëmija ka zhvillim më të ngadaltë)	
Ndjekja e përparimit të fëmijës, rishikimi dhe përditësimi i PIEA	
Извештај за напредокот (në të regjistrohen rezultatet e arritura nga procesi i të mësuarit, mënyra se si do të	

raportohet për sukseset e fëmijës, periudha kohore në të cilën do të përgatitet raporti dhe frekuenca e raportimit.)	
Kush ka akses në PIEA bazuar në pëlqimin e prindit/kujdestarit	
Emrat dhe pozicionet e punës së anëtarëve të ekipit për përgatitjen dhe realizimin e PIEA	
Koordinator/i të ekipit për mbështetje shitesë të fëmijës	
Pëlqimi i prindit/kujdestarit për zbatimin e PIEA – nënshkrim dhe datë	
Pëlqimi i prindit/kujdestarit për ndërprerjen e zbatimit të PIEA – nënshkrim dhe datë	

Vazhdon në faqen tjetër

Shtojca 2/11-c. FORMATI INDIVIDUAL I PLANIT EDUKATIVO-ARSIMOR

Viti, _____

Të dhënat identifikuese	
Emri, emri i babait dhe mbiemri i fëmijës:	
Data e lindjes:	
Vendi i lindjes:	
Periudha zhvillimore dhe Grupi edukativ:	
Edukatori përgjegjës:	

GJENDJA FILLESTARE

Anët e forta dhe interesat e fëmijës	Nevojat për mbështetje
1. Mësimi dhe mënyra se si mëson	
2. Shkathtësitë sociale	
3. Shkathtësitë komunikative	

4. Pavarësia dhe kujdesi për veten	
5. Ndikimi i mjedisit të jashtëm në mësim	

Aspektet e zhvillimit/domenet në të cilat do të punohet me qëllime të diferencuara (1. shëndeti dhe zhvillimi motorik, 2. zhvillimi socioemocional, 3. gjuha, komunikimi dhe zhvillimi i shkrimit dhe zhvillimi kognitiv dhe fitimi i njohurive të përgjithshme)
Aktivitete sipas aspekteve të zhvillimit/domeneve në të cilat do të punohet me qasje të diferencuar

Strategjitë e përshtatjes
1. Përshtatja e hapësirës dhe kushteve për punë

2. Përshtatja e mjeteve dhe materialeve metodiko-didaktike
3. Përshtatja e metodave/aktiviteteve, formave dhe teknikave të punës
4. Ndjekja e arritjeve
5. Përshtatje në lidhje me përmbajtjet, qëllimet dhe standardet për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë

Edukator:		
Koha e realizimit:		
QËLLIME TË DIFERENCUARA	STRATEGJI TË DIFERENCUARA	STANDARDET PËR ZHVILLIMIN E HERSHËM TË FËMIJËRISË
VLERËSIM		
PERIUDHA E VLERËSIMIT:		
QËLLIMET E ARRITURA:		
QËLLIME TË PAREALIZUARA:		
REKOMANDIME PËR PERIUDHËN E ARDHSHME:		

Anëtarët e ekipit gjithëpërfshirës për fëmijën:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Shtojca 2/11-ç. FORMATI I PLANIT INDIVIDUAL ARSIMOR

PLANI INDIVIDUAL EDUKATIVO-ARSIMOR		Profili i fëmijës		Shpjegimi i fushave: Këtu vendosen informacionet që tregojnë për cilin fëmijë bëhet fjalë.
		Predispozitat/interesat: (vendos këtu)		
Emri dhe mbiemri i fëmijës			Fusha e preferuar: (vendos këtu)	
Data e lindjes/ Periudha zhvillimore			Dëshiron.../i pëlqen...: (vendos këtu)	
Grupi edukativ				

Anëtarët e ekipit:						Unë do të... kthehuni këtu kur të vendosen qëllimet e reja të PIEA për të shkruar se kush, çfarë dhe si do të veprojnë në lidhje me to. Aktivitetet, miratimet, përgjegjësitë... Ekipi pajtohet se si do ta realizojë këtë me sukses; dakordohet për planifikim të përbashkët, rezultatet e arritura dhe rishikimin – kur, kush, ku. Kush çfarë do të bëjë? Si dhe kur? Si do të komunikojnë?
Unë jam ...	Emri dhe mbiemri	Emri dhe mbiemri	Emri dhe mbiemri	Emri dhe mbiemri	Emri dhe mbiemri	
Roli im është ...	Edukatori i përgjegjës	Punëtori profesional	prindi	Bashkëpunëtori i brendshëm/jashtëm	Fëmija	
Undë do të ...						
Pjesëmarrje						
Aktivitetet, miratimet, kompetencat dhe përgjegjësitë						

						Si do të informohen me njëri-tjetrin?
--	--	--	--	--	--	---------------------------------------

Data e takimit:	Data e rishikimit:	Shënim:	Shënimi është për çdo fushë.

Shikim mbrapa / reflektim				Këtu regjistrohen përvojat e të gjithë anëtarëve të ekipit nga të gjitha aspektet e funksionimit të fëmijës. Nëse ky është plani i parë PIEA për fëmijën, atëherë merren në konsideratë arritjet aktuale.
Për arritjet aktuale				
Cilat ishin sukseset arsimore? (vendos këtu)		Cilat ishin sfidat arsimore? (vendos këtu)		
Qëllimet	Nivel i suksesit	Komentar	Veprim	Këtu nënkuptohet qëllimet nga PIEA në nivel ekipi. Duhet të përmenden dhe të vlerësohet sukcesi i tyre. Në fushën “ Veprimi ” duhet të shkruhet çdo masë apo hap i dërmarrë më tej.
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Shikim përpara/planet e ardhshme		Vizion/ dëshira/ shpresa
Vizion/ dëshira/ shpresa: (vendos këtu)	Prioritetet arsimore të ekipit: (vendos këtu)	Çfarë duhet të planifikojmë për të ardhmen? A duhet të bëhen ndryshime? Në lidhje me fëmijën? Në lidhje me ekipin? Prioritetet arsimore të ekipit Cilat janë fushat kryesore të të mësuarit që dëshirojmë t'i

		zhvillojmë? Në lidhje me familjen? Në lidhje me ekipin?
--	--	---

Programi edukativo-arsimor për gjashtëmujorin					Qëllimet konkrete nxirren nga qëllimet e përgjithshme të Programit për zhvillimin e hershëm të fëmijës. Përmenden aktivitetet e planifikuara. Diferencimi/adaptimi – çfarë dhe si ndryshohet nga qëllimi origjinal? Shënohen standardet për zhvillimin e hershëm të fëmijës dhe rezultatet e pritshme.
<i>Fushë/përmbajtje e edukativo-arsimore</i>	<i>Qëllime konkrete</i>	<i>Aktivitetet</i>	<i>Diferencim/adaptimi</i>	<i>Standardet/rezultatet e të nxënit</i>	
Qëllimet e reja: (vendos këtu)	Standardet për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë: (vendos këtu)		Strategjitë kyçe për mësim: (vendos këtu)		Shënohen qëllimet drejt të cilave çojnë arritjet e qëllimeve të vendosura. Futën rezultatet e pritshme, duke marrë parasysh diferencimin dhe adaptimin e mundshëm. Cilat strategji mësimore do të përdoren për

			arritjen e qëllimeve.
--	--	--	--------------------------

Shtojca 2/11-d. FORMATI I PLANIT INDIVIDUAL EDUKATIVO-ARSIMOR

Plani individual edukativo-arsimor					
Fusha:			Edukator:		
Emri dhe mbiemri i fëmijës:		Data e fillimit:		Data e kontrollit të arritjeve të qëllimeve:	
Çfarë di dhe çfarë mund të bëjë fëmija:					
Qëllimet: (Përmbajtja)	Si? (Strategjitë dhe format e punës)	Kush?	Sa shpesh? (koha)	Burimet e nevojshme:	Çfarë ka arritur fëmija? (Rezultate)
1.					
2.					
Data e miratimit:		Nënshkrim i prindit/kujdestarit:		Nënshkrimi i personit profesional:	

Reflektim për realizimin e PIEA-së		
Data e miratimit:	Nënshkrim i prindit/kujdestarit:	Nënshkrimi i personit profesional:

PLANI INDIVIDUAL EDUKATIVO-ARSIMOR

Fëmija: _____, data elindjes: _____, grupi edukativ: _____, edukator _____, data e fillimit të PIEA: _____, Revizioni i radhës i PIEA: _____

Anët e forta të fëmijës në lidhje me aftësitë kognitive, shkathtësitë, motivimin, pavarësinë, sjelljen, komunikimin, socializimin dhe mënyrën e të mësuarit.

Anët e dobëta të fëmijës në lidhje me aftësitë kognitive, shkathtësitë, motivimin, pavarësinë, sjelljen, komunikimin, socializimin dhe mënyrën e të mësuarit.

Vizioni për fëmijën (qëllimet afatgjata).

--

Llojet e adaptimit dhe modifikimit të përmbajtjes edukativo-arsimore.

Fusha për të cilat nuk do të ketë ndryshime në përmbajtjen edukativo-arsimore.

--

Fusha për të cilat do të bëhen përshtatje të vogla (paraqitje të ndryshme, ndryshime fizike në pamjen e përmbajtjes, por pa shkurtime të konsiderueshme).

--

Fusha për të cilat do të bëhen përshtatje më të mëdha (reformulim dhe paraqitje alternative e koncepteve dhe proceseve komplekse, nxjerrje në pah dhe fokusim në pjesët më të rëndësishme të përmbajtjes edukativo-arsimore).

--

Fusha për të cilat do të përgatitet program i shkurtuar në mënyrë të konsiderueshme (që në mënyrën më të thjeshtë të mundshme do të mbulojë përmbajtjet dhe qëllimet bazë edukativo-arsimore të temës).

--

Metodat edukativo-arsimore që do të përdoren (diferencimi i metodave, tempoja, ritmi).

--

Në cilën mënyrë do të vlerësohen arritjet e fëmijës (dëshmitë në dosje: lista të arritjeve, shënime anekdotike, studime rastesh, regjistrime video dhe audio, protokolle të vëzhgimit, fletëvlerësime dhe të tjera).

(mënyra duhet të jetë në përputhje me standardet për mësimin dhe zhvillimin e hershëm dhe në përputhje me rezultatet e pritshme të parashikuara në programin për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë, duke përdorur veçmas instrumentet e vlerësimit të përgatitura për secilën periudhë zhvillimore.)

Qëllimet individuale për fëmijën dhe plani për arritjen e tyre (në kontekst të vetëvendosjes, mësimin përmes zbulimit, fitimit të shprehive të punës, kuptimit dhe përvetësimit të koncepteve të reja etj.), brenda periudhës së gjysmëvjetorit – ky formular mund të përsëritet.

Qëllimi:

Si do të punohet për arritjen e saj:

Qëllimi:

Si do të punohet për arritjen e saj:

A është e nevojshme të përshtatet koha e aktiviteteve programore: shkurtim, shtesë ose tërheqje nga disa aktivitete? Nëse po, cilat, sa kohë dhe me çfarë frekuence?

Personat e përfshirë në procesin edukativo-arsimor dhe mbështetjen e fëmijës (ekipi profesional, asistenti arsimor/personal, etj.).

Pjesëmarrja e prindërve/kujdestarëve në procesin e mbështetjes (për shembull, ndihmë me detyrat shtëpiake/aktivitetet)?

Për prindin/kujdestarin:

- ☐ Pajtohem me PIEA e përgatitur në këtë mënyrë
- ☐ Pajtohem me planin, por mendoj se duhet të shtohen/hiqen/ndryshohen këto punë:

--

Nënshkrim i prindit/kujdestarit: _____ Data: _____

Nënshkrim i edukatorit: _____ Data: _____

Nënshkrim i koordinatorit të EGJF: _____ Data: _____

Nënshkrim i drejtorit: _____ Data: _____

PLANI INDIVIDUAL EDUKATIVO-ARSIMOR

Emri i fëmijës: _____

Data e lindjes: _____

Periudha zhvillimore dhe grupi edukativ: _____

KF/QZHMF: _____

Edukator/përgjegjëse për grupin edukativ: _____

Data e takimit të parë për zhvillimin e PIEA-së: _____

Pjesëmarrësit në proces:

POZITA / FUNKSIONI	EMRI DHE MBIEMRI	NËNSHKRIMI

1. Niveli aktual i funksionimit (përshkrimi i funksioneve kognitive, sjelljes gjatë aktiviteteve, të folurit, emocioneve, kuptimit të udhëzimeve, pra: perceptimit, të nxënies, të kujtesës)

1. Anët e forta.
2. Anët e dobëta / fushat ku fëmijës i nevojitet më së shumti mbështetje.
3. Gjendja aktuale në nivelin akademik sipas aspekteve të zhvillimit / domeneve.
4. Qëllimet vjetore të përcaktuara posaçërisht për fëmijën.
5. Pasqyrë e programeve për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë dhe shërbimeve / mbështetjeve që do të përfshihen.

MBËSHTETJE E REKOMANDUAR	CILI DO TË JETË QËLLIMI I MBËSHTETJES
Edukator dhe rehabilitues special	
Llogoped	

Terapi fizikale	
Psikolog	
Teknologjia kompjuterike	
Tjera	

- Modifikime, adaptime dhe ndihmëse të nevojshme, përfshirë edhe mënyrën e vlerësimit.
- Masa të propozuara që do të ndërmerren gjatë periudhës së ardhshme.
- Termin i takimit të radhës.

Nënshkrimi i prindit:

Nënshkrimi i pjesëmarrësve:

RISHIKIMI I PIEA

Dëshmi për rezultatet e arritura:

Dëshmi që qëllimet e planifikuara nuk janë arritur:

Qëllimet e reviduara:

Strategjitë e reviduara:

Pjesëmarrësit:

Fusha 3. Mbështetje e punës edukativo-arsimore dhe e mësimin dhe zhvillimit të hershëm të fëmijëve

Ekipi inkluziv në kopshtin e fëmijëve/qendrën për zhvillim të hershëm të fëmijëve (EGJKF/QZHMF) përbëhet nga edukatorë, punonjës dhe bashkëpunëtorë profesionalë që kanë fituar përvojë praktike në fushën e inkluzionit social dhe arsimor në mësimin dhe zhvillimin e hershëm të fëmijëve. Kjo i mundëson atyre të ofrojnë mbështetje për edukatorët e tjerë në realizimin e punës edukativo-arsimore sipas programit për mësim dhe zhvillim të hershëm, i bazuar në Standardet për mësimin dhe zhvillimin e hershëm. Qasja synon arritjen e plotë të potencialeve zhvillimore të çdo fëmije, duke përfshirë edhe fëmijët me aftësi të kufizuara.

3.1. Mbështetje e punës edukativo-arsimore dhe e mësimin dhe zhvillimit të hershëm të fëmijëve

Anëtarët e EGJKF/QZHMF angazhohen që realizimi i punës edukativo-arsimore të jetë në përputhje me kapacitetet zhvillimore të fëmijëve në moshë para-arsimore, me njohuritë që kanë për fëmijët në lidhje me nevojat, interesat dhe përvojat e tyre individuale, si dhe në lidhje me grupin në tërësi. Kjo do t'u mundësojë të gjithë fëmijëve, veçanërisht atyre me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm, të marrin pjesë aktive përmes:

- krijimi i një atmosfere besimi dhe siguri të ndërsjellë,
- përdorimi i formave të përshtatshme të punës me fëmijët individualisht, në grupe të vogla ose me grupin e plotë të edukimit,
- përdorimi i mjeteve dhe materialeve të përshtatura për fëmijët, duke përfshirë edhe teknologjinë asistive,
- përdorimi i strategjive të përshtatshme për mbështetjen e kuriozitetit të fëmijëve dhe për promovimin e mësimin dhe zhvillimit të hershëm që i përshtaten nevojave individuale ose të grupit, përfshirë edhe fëmijët me aftësi të kufizuara,
- qasje të diferencuara në planifikimin e aktiviteteve në kopshtin e fëmijëve/qendër për zhvillimin e hershëm të fëmijëve,
- mënyra komunikimi të përshtatura me karakteristikat dhe nevojat individuale të fëmijëve, pa diskriminim në asnjë rast,
- krijimi i një marrëdhënieje partneriale me prindërit.

1. Protokolli për mbështetjen e realizimit të procesit edukativo-arsimor

1.1. Ekipi inkluziv i KF/QZHMF informon këshillin profesional dhe edukatorët e tjerë për llojet e mbështetjes që mund t'u ofrojë, si dhe mënyrat se si do ta sigurojë atë (p.sh. konsultime individuale dhe në grup, këshilla për edukatorët, trajnime, përcaktim të takimeve të rregullta ose periodike, mënyra për komunikim elektronik dhe shkëmbim materiali etj.).

1.2. Anëtari i EGJKF/QZHMF merr pjesë në punën e këshillit profesional, ku shqyrtohen dhe miratohen formularë për ndjekjen e realizimit të aktiviteteve edukativo-arsimore. Ai/ajo angazhohet që në këto formularë të përfshihen tregues për inkluzivitetin, duke përfshirë edhe

tregues për cilësinë e aktiviteteve edukativo-arsimore për fëmijët që punojnë sipas PIEA-së (shtojcat 3/1, 3/2, 3/3).

1.3. Anëtarët e KF/QZHMF, sipas nevojës (në kërkesë të edukatorit ose me rekomandim të drejtorit), përfshihen në ndjekjen e drejtpërdrejtë të gjithëpërfshirjes së aktiviteteve edukativo-arsimore, ose në përdorimin e qasjeve të veçanta gjithëpërfshirëse.

1.4. Ekipi gjithëpërfshirës i KF/QZHMF duhet të informohet për gjendjen e inkluzivitetit në punën edukativo-arsimore dhe të përfshihet në propozuarjen e aktiviteteve për përmirësim.

1.5. Ekipi inkluziv i KF/QZHMF promovon në mënyra të ndryshme praktika të mira inkluzive (aktivitet edukativo-arsimor demonstrues, blog, faqe interneti, fletëpalosje informative, ngjarje promovuese etj.).

1.6. Për edukatorët që kanë nevojë për zhvillim profesional për realizimin e qasjeve gjithëpërfshirëse në punën edukativo-arsimore (diferencim, individualizim, gjithëpërfshirjen e fëmijëve me prejdardhe etnike të ndryshme, fëmijë të marginalizuar etj.), ekipi gjithëpërfshirës, në bashkëpunim me anëtarët e komunitetit profesional të mësimit, organizon mbështetje në formën e takimeve konsultative – personale ose në nivel grupi, punëtori, sugjerim të literaturës ndihmëse dhe të ngjashme.

2. Protokoli për sigurimin e një mjedisi stimuluese për mësimin dhe zhvillimin e hershëm

2.1. Anëtarët e ekipit gjithëpërfshirës marrin pjesë në komisionet për përzgjedhjen e doracakëve si materiale edukativo-arsimore për realizimin e aktiviteteve nga stafi edukativ dhe kujdestar, revistat për fëmijë që shërbejnë për të njëjtat aktivitete, mobiljet, lodrat, mjetet dhe materialet didaktike, si dhe në organizimin e hapësirave të brendshme dhe të jashtme të KF/QZHMF, duke u kujdesur që ato të jenë të përshtatshme për arsimin gjithëpërfshirës.

2.2. EGJKF/QZHMF inkurajon edukatorët që në qendrën e ekspozitës, gjatë ekspozimit të punimeve të fëmijëve, t'u mundësojnë të gjithë fëmijëve të marrin pjesë në zgjedhjen dhe ekspozimin e punimeve të tyre.

2.3. Ekipi gjithëpërfshirës promovon dhe nxit përdorimin e strategjive dhe teknikave për zhvillimin socio-emocional të fëmijëve, me qëllim krijimin e një mjedisi stimuluese për mësimin dhe zhvillimin e hershëm.

2.4. Ekipi inkluziv promovon dhe nxit përdorimin e teknologjisë asistive.

3.2. Mbështetje për mësimin dhe zhvillimin

Në thelb, të gjitha aktivitetet edukativo-arsimore kanë për qëllim të mbështesin mësimin e fëmijëve, të kuptuar në kuptimin më të gjerë (kognitiv, social, emocional). Thelbi i edukimit dhe arsimit gjithëpërfshirës parashkollor është ofrimi i ndihmës dhe mbështetjes së vazhdueshme për fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm, në mënyrë që ata të përparojnë në mënyrë optimale.

1. Protokoli për adresimin e nevojave të ndryshme të fëmijëve në punën edukativo-arsimore

1.1. Në bazë të vetëvlerësimit të edukatorëve, raporteve nga vizitat e punonjësve profesionalë në aktivitetet edukativo-arsimore dhe konstatimeve lidhur me praktikën gjithëpërfshirëse, ekipi gjithëpërfshirës i KF/QZHMF i ofron mbështetje edukatorit në fushën e përfshirjes sociale dhe arsimore (shtojcat 3/4, 3/5, 3/6).

– Edukatori që ka në grupin e tij një fëmijë me aftësi të kufizuara konsultohet me EGJKF/QZHMF për mënyrat më të përshtatshme për të adresuar nevojat e identifikuara zhvillimore dhe edukativo-arsimore të fëmijëve, si dhe për të tejkaluar pengesat në procesin e zhvillimit dhe të të nxënës për çdo fëmijë. Planifikimin dhe realizimin e strategjive dhe aktiviteteve ai/ajo i kryen në mënyrë të pavarur.

– EGJKF/QZHMF u ndihmon edukatorëve që kërkojnë mbështetje përkatëse në planifikimin e strategjive për punën edukativo-arsimore inkluzive. Aktivitetet konkrete edukativo-arsimore planifikohen dhe realizohen nga vetë edukatori.

– Për edukatorët fillestarë, ekipi inkluziv organizon punëtori, trajnime, ligjërata dhe ofron literaturë përkatëse. Edukatorit i ofrohen strategji dhe aktivitete që ai/ajo duhet t'i përdorë në punën me fëmijët me aftësi të kufizuara. Së bashku me edukatorët që kanë përvojë praktike në përfshirjen sociale dhe arsimore, organizon realizimin e aktiviteteve edukativo-arsimore demonstrative, ku pjesëmarrja e edukatorit fillestar është e detyrueshme.

1.2. Ekipi inkluziv përgatit një përmbledhje që përmban: materiale profesionale dhe shembuj të praktikave të mira gjithëpërfshirëse, e cila është e disponueshme për çdo edukator (duke përfshirë strategji, metoda dhe teknika të ndryshme, materiale për mësim që u përgjigjen të gjitha llojeve të sfidave në mjedisin edukativ, të bazuara në përvojën në kopsht/qendrën për zhvillim të hershëm dhe nga burime të tjera). Përmbledhja është e aksesueshme për çdo edukator (shtojcat 3/7–3/10).

2. Protokoli për ndjekjen e arritjeve dhe përparimit të fëmijëve

2.1. Politika e kopshtit për fëmijë/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijëve për ndjekjen e arritjeve dhe përparimit të fëmijëve

- Ekipi gjithëpërfshirës i kopshtit për fëmijë/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijëve angazhohet për krijimin e një politike të institucionit për ndjekjen e arritjeve dhe përparimit të fëmijëve, e cila:
- promovon ndjekjen e arritjeve dhe përparimit të fëmijëve në mënyrë që të inkurajojë çdo fëmijë të arrijë maksimumin në zhvillimin e tij në fusha të ndryshme zhvillimore, në përputhje me mundësitë individuale;
- përmban përcaktime të qarta për ndjekjen dhe vlerësimin e arritjeve dhe përparimit të fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm, përfshirë edhe fëmijët që ndjekin programin për mësim dhe zhvillim të hershëm sipas PIEA.

2.2. Metodatat dhe format e ndjekjes së arritjeve dhe përparimit të fëmijëve

Ekipi inkluziv i kopshtit/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijëve angazhohet për ndjekje dhe vlerësim formativ të arritjeve dhe përparimit të fëmijëve, ku:

- edukatorët e ndjekin dhe e vëzhgojnë vazhdimisht përparimin e fëmijëve, çka u mundëson të identifikojnë me kohë përparimin ose vështirësitë në të nxënë dhe zhvillim, si dhe të ndërmarrin masa të përshtatshme;
- përdoren instrumente vlerësimi të përgatitura sipas periudhës zhvillimore të fëmijës, të bazuara në standardet për të nxënë dhe zhvillim të hershëm të fëmijëve nga 0 deri në 6 vjeç;
- ndjekja e arritjeve dhe përparimit të fëmijës gjatë vitit bëhet përmes dëshmive të mbledhura në dosjen e fëmijës (fletë të arritjeve, shënime anekdotike, studime rasti, fotografi nga aktivitete të ndryshme, incizime video dhe audio, protokolle vëzhgimi, fletë vlerësimi të përgatitura nga edukatori etj.), duke i mundësuar çdo fëmijë të shprehë në mënyrën më të mirë arritjet e tij;

- në përputhje me njohuritë shkencore për dallimet në zhvillimin e fëmijëve, ndjekja e arritjeve dhe përparimit të fëmijës nuk bëhet duke e krahasuar me fëmijët e tjerë të grupit, por duke ndjekur ritmin dhe zhvillimin individual të çdo fëmije. Dosja e fëmijës fillon të mbahet që nga momenti i regjistrimit në KF/QZHMF dhe, me të dhëna të përpunuara dhe të përzgjedhura, vazhdon edhe vitin vijues në grupin ku kalon fëmija. Me regjistrimin e fëmijës në shkollën fillore, dosja i dorëzohet shkollës. Gjatë tërë vitit, dosja e fëmijës është e qasshme për fëmijët, prindërit, punonjësit profesionalë dhe anëtarët e ekipit gjitëpërfshirës, në mënyrë që edhe ata të japin kontributin e tyre në zhvillimin dhe përparimin e fëmijës.

SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 3

Shtojca 3/1 ORGANIZIMI I AKTIVITETEVE DITORE TË FËMIJËVE TË MOSHËS PARASHKOLLORE BRENDË GRUPEVE

Organizimi i aktiviteteve ditore të fëmijëve nga mosha më e hershme parashkollore
(deri 18 muaj)

Qëndrim tërëditor		Qëndrim i vazhdueshëm	
Aktivitete	Koha	Aktivitete	Koha
- pranimi i fëmijëve dhe aktivitete të lira	deri 8,15 h	- pranimi i fëmijëve dhe aktivitete të lira	deri 13,30 h
- përgatitja për mëngjes dhe mëngjesi	8,15 h	- dreka	14,00 h
- zbatimi i planifikimit ditor	9,00 h	- zbatimi i planifikimit ditor	15,00 h
- meze	10,00 h	- meze	15,30 h
- tualet dhe përgatitje për gjumë	10,20 h	- tualet dhe kujdesi për fëmijën	16,00 h
- pushim pasiv – gjumë	10,50 h	- pushim pasiv – gjumë	18,00 h
- tualet, përgatitje për drekë	12,50 h	- tualet dhe kujdesi për fëmijën	18,15 h
- dreka	13,10 h	- përgatitje për darkë dhe darkë	18,45 h
- larja e duarve dhe tualeti	13,40 h	- pushim pasiv – gjumë	21,00 h
- lojëra të lira dhe qëndrim në ajër të pastër	14,00 h	- tualet dhe kujdesi për fëmijët	21,00 h
- meze	15,00 h	-aktivitete të lira	21,45 h
- zbatimi i planifikimit ditor	15,30 h	- shkuarja e fëmijëve	deri 22,00 h
- lojëra të lira	16,00 h		
- shkuarja e fëmijëve	deri 18,00 h		

Organizimi i aktiviteteve ditore të fëmijëve nga mosha më e hershme parashkollore (mbi 18 deri në 24 muaj)

Aktivitete	Koha	Aktivitete	Koha
- pranimi i fëmijëve dhe aktivitete të lira	deri 8,15 h	- pranimi i fëmijëve dhe aktivitete të lira	deri 13,30 h
- përgatitja për mëngjes dhe mëngjesi	8,15 h	- tualet, përgatitje për drekë	14,00 h
- zbatimi i planifikimit ditor	9,00 h	- dreka	14,30 h
- meze	10,00 h	- zbatimi i planifikimit ditor	15,30 h
- lojëra të lira dhe qëndrim në ajër të pastër	10,30 h	- meze	16,00 h
- tualet, përgatitje për drekë	11,30 h	- pushim pasiv – gjumë	18,00 h
- dreka	12,00 h	- përgatitje për darkë dhe darkë	18,30 h
- pushim pasiv – gjumë	12,45 h	- lojëra të lira dhe qëndrim në ajër të pastër	19:30 h
- meze	14,45 h	- aktivitete të lira	21,00 h
- zbatimi i planifikimit ditor	15,10 h	- rregullimi i qendrave të të nxënës	21,30 h
-lojëra të lira	15,30 h	- shkuarja e fëmijëve	deri 22,00 h
- shkuarja e fëmijëve	Deri 18,00 h		

Organizimi i aktiviteteve ditore të fëmijëve nga mosha më e madhe parashkollore (mbi dy deri në katër vjet)

Qëndrim tërëditor		Qëndrim i vazhdueshëm	
Aktivitete	Koha	Aktivitete	Koha
- pranimi i fëmijëve dhe aktivitete të lira (lojëra sipas zgjedhjes së fëmijëve)	deri 8,15 h	- pranimi i fëmijëve dhe aktivitete të lira	deri 13,30 h
- gjymnastikë e mëngjesit	8,15 h	- tualet, përgatitje për drekë	14,00 h
- mëngjesi	8,30 h	- dreka	14,30 h

- zbatimi i planifikimit ditor	9,00 h	- zbatimi i planifikimit ditor	15,30 h
-meze	10,00 h	- meze	16,00 h
- zbatimi i planifikimit ditor	10,30 h	- pushim pasiv – gjumë	18,00 h
- lojëra të lira dhe qëndrim në ajër të pastër	11,00 h	- përgatitje për darkë dhe darkë	18,30 h
-dreka	12,15 h	- lojëra të lira dhe qëndrim në ajër të pastër	18,45 h
- pushim pasiv – gjumë	12,45 h	- rregullimi i qendrave të të nxënësve	21,30 h
-meze	14,45 h	- shkuarja e fëmijëve	deri 22,00 h
- zbatimi i planifikimit ditor	15,15 h		
- lojëra të lira	16,30 h		
- rregullimi i qendrave të të nxënësve	17,30 h		
- shkuarja e fëmijëve	deri 18,00 h		

Organizimi i aktiviteteve ditore të fëmijëve nga mosha më e madhe parashkollore (mbi katër gjatë vjet)

Qëndrim tërëditor		Qëndrim i vazhdueshëm	
Aktivite	Koha	Aktivite	Koha
- pranimi i fëmijëve dhe aktivitete të lira (lojëra sipas zgjedhjes së fëmijëve)	deri 8,15 h	- pranimi i fëmijëve dhe aktivitete të lira	deri 13,00 h
- gjymnastikë e mëngjesit	8,15 h	- zbatimi i programeve fakultative (programet sipas zgjedhjes së prindërve dhe fëmijëve, p.sh. gjuhë, balet)	13,30 h
-mëngjesi	8,30 h	- tualet, përgatitje për drekë	14,00 h
- zbatimi i planifikimit ditor	9,00 h	- dreka	14,30 h
-meze	10,00 h	- zbatimi i planifikimit ditor	15,30 h

- zbatimi i planifikimit ditor	10,30 h	- meze	16,00 h
- shëtitje, vëzhgim dhe qëndrim në ajër të pastër	11,15 h	- pushim pasiv – gjumë	16,15 h
- rregullimi i qendrave të të nxënit	12,00 h	- përgatitja për darkë	18,45 h
-dreka	12,15 h	- lojëra të lira dhe qëndrim në ajër të pastër	21,00 h
- pushim pasiv – gjumë	12,45 h	- rregullimi i hapësirës së aktiviteteve	21,30 h
-meze	14,30 h	- shkuarja e fëmijëve	deri 22,00 h
- zbatimi i programeve fakultative (programet sipas zgjedhjes së prindërve dhe fëmijëve, p.sh. gjuhë, balet)	15,00 h		
- zbatimi i planifikimit ditor	15,30 h		
-lojëra të lira	16,45 h		
- rregullimi i qendrave të të nxënit	17,30 h		
- shkuarja e fëmijëve	deri 18,00 h		

Organizimi i aktiviteteve ditore të fëmijëve mbi tre deri në gjashtë vjeç që marrin pjesë në qëndrim gjysmëditor

Qëndrim gjysmëditor	
Aktivitete	Koha
- pranimi i fëmijëve dhe aktivitete të lira	deri 7,30 h
- gjymnastikë e mëngjesit	7,45 h
- zbatimi i planifikimit ditor	10,00 h
-meze	10,30 h
- zbatimi i planifikimit ditor	11,00 h
- lojëra të lira dhe qëndrim në ajër të pastër	11,45 h
- rregullimi i qendrave të të nxënit	12 h

Organizimi i aktiviteteve ditore të fëmijëve mbi tre deri në gjashtë vjeç që përfshihen në programe të shkurtuara në qendrat për zhvillimin e hershëm të fëmijëve

Programe të shkurtuara	
Aktivitete	Koha

- pranimi i fëmijëve	Deri 8:00
- gjymnastikë e mëngjesit	8,00-8.45
- zbatimi i planifikimit ditor	8,45-10,45
- rregullimi i qendrave të të nxënit	10.45-11,00 h

**FUTJA E RUTINAVE DITORE NË ORGANIZIMIN E AKTIVITETEVE DITORE NË
PËRPUTHJE ME KUADRIN PËR KOHEZION SOCIAL DHE DIALOG KULTUROR**

- Përschendetje e mëngjesit
- Shtrirje trupore (gjimnastikë e mëngjesit)
- Rreth i mëngjesit për ndërtimin e besimit
- Mirënjohje / mbajtje i ditarit të ditës
- Fokusim (qetësimi i mendjes)
- Aktiviteti edukativo-arsimore/aktivitet në qendrat e aktiviteteve
- Ushtrime për vetëdije të vetvetes
- Trokitje/ushtrime për vetëdashuri
- Lojëra / ushtrime / vallëzim
- Frymëmarrje me bark / pushim
- Rreth i pasdites për besim dhe ndarje përjetimesh
- Përschendetje në largim

RAPORT NGA VËZHGIMI I REALIZIMIT TË AKTIVITETEVE EDUKATIVO-ARSIMORE

Edukator: _____, data: _____

Tema ditore: _____, numri prezent i fëmijëve: _____

Vëzhgues(it) _____

Qëllimi i vëzhgimit:

- të fitohet një pasqyrë mbi gjitëpërfshirjen në aktivitetet edukativo-arsimore,
- të mblidhen të dhëna që mund të shërbejnë për marrjen e vendimeve në lidhje me zhvillimin profesional të edukatorit,
- të përmirësohet efikasiteti i punës edukativo-arsimore në kopshtin për fëmijë/qendrën për zhvillim të hershëm të fëmijëve.

Udhëzime për vëzhguesin: Kushtoni vëmendje secilës nga pikat e renditura dhe jepni vlerësime të larta vetëm për zbatim jashtëzakonisht efektiv, i cili mund të shërbejë si model / shembull i mirë. **Me ngjyrë gri janë shënuar pikat që janë veçanërisht të rëndësishme për gjitëpërfshirjen dhe ato duhet të kenë një vëmendje të posaçme.**

- Pikat 14 dhe 15 janë lënë bosh në mënyrë që të mund të shtohen elemente për vëzhgim që janë vërejtur, por që nuk janë të përcaktuara në mënyrë eksplicite në instrument.
- Vëzhguesi duhet të qëndrojë në dhomën e aktiviteteve gjatë zhvillimit të aktiviteteve edukativo-arsimore të parashikuara në planin operativ ditor.
- Rekomandohet që vëzhguesi të zhvillojë një takim me edukatoren për vëzhgimin, si para ashtu edhe pas realizimit të aktiviteteve edukativo-arsimore të vëzhguara.

Legjenda e vlerësimit

Më e larta		E kënaqshme		Më e ulëta	Nuk është zbatueshëm
5	4	3	2	1	X

_____ 1. Njofton/ndanë aktivitetet edukativo-arsimore dhe qëllimet që do të realizohen gjatë ditës.

_____ 2. Për fëmijët me aftësi të kufizuara shpjegon/dhënat shtesë për aktivitetet edukativo-arsimore dhe qëllimet.

_____ 3. Organizojnë në mënyrë efektive aktivitetet edukativo-arsimore për arritjen e qëllimeve të planifikuara.

_____ 4. Përdor metoda edukativo-arsimore për të stimuluar pjesëmarrjen e më shumë se 2/3 të fëmijëve në procesin e mësimi.

_____ 5. Përdor metoda të veçanta për të stimuluar pjesëmarrjen e fëmijëve me nevoja të veçanta në procesin e mësimit.

_____ 6. Përdor në mënyrë efektive kohën për aktivitetet edukativo-arsimore.

_____ 7. Tregon dhe transmeton entuziazëm për përmbajtjet edukativo-arsimore.

_____ 8. Komunikon qartë dhe në mënyrë të përshtatshme për të kuptuarit e më shumë se 2/3 të fëmijëve.

_____ 9. Komunikon qartë dhe në mënyrë të përshtatshme me fëmijët me aftësi të kufizuara, duke u përshtatur me mënyrën e tyre të kuptimit.

_____ 10. Shpjegon idetë kryesore në mënyrë të thjeshtë dhe të qartë.

_____ 11. Reagon në mënyrë adekuate ndaj pyetjeve dhe komenteve të fëmijëve, duke përfshirë edhe fëmijët me aftësi të kufizuara.

_____ 12. Inkurajon kureshtjen dhe shprehjen kreative.

_____ 13. _____

_____ 14. _____

Cilat janë propozimet konkrete që do t'i jepnit për përmirësimin e punës edukativo-arsimore

A keni pasur takim para vizitës? _____ Pas vizitës? _____

Shënime tjera:

**MJET PËR VËZHGIMIN DHE ZBATIMIT DITOR TË AKTIVITETEVE EDUKATIVO-
ARSIMORE**

Edukator: _____, data: _____

Aktiviteti ditor: _____, numri prezent i fëmijëve: _____

Vëzhgues(it): _____

Shënim: Aktivitetet që janë veçanërisht të rëndësishme për punën me fëmijët me aftësi të kufizuara janë shënuar me ngjyrë gri.

Organizimi i aktiviteteve edukativo-arsimore

1. A u ndanë qëllimet me fëmijët në gjuhën që ata e kuptojnë?	po	jo
2. A e tërhoqi edukatori vëmendjen e të gjithë fëmijëve në fillim?	po	jo
Nëse po, si e bëri atë?		
____ e prezantoi qëllimin në mënyrë interesante.		
____ tregoi anekdotë interesante ose një shaka të përshtatshme.		
____ ngriti dilemë.		
____ bëri pyetje sfiduese.		
____ tjetër.		
Si ia tërhoqi edukatori vëmendjen fëmijës me aftësi të kufizuara?		
3. A e ka bërë edukatori planin operativ ditor?	po	jo
4. A ka planifikuar diferencim në planin operativ ditor?	po	jo
5. A ka planifikuar aktivitete specifike për fëmijët me aftësi të kufizuara në planin operativ ditor?	po	jo
6. Nëse po, a u realizuan në mënyrë adekuate aktivitetet edukativo-arsimore?	po	jo
7. A i kushtoi edukatori vëmendje të gjithë fëmijëve dhe a reagoi në mënyrë adekuate ndaj reagimeve të tyre?	po	jo
8. A ishin aktivitetet e përzgjedhura të përshtatshme me mundësitë e fëmijëve?	po	jo
9. A i inkurajoi edukatori fëmijët për mësim të mëtjshëm?	po	jo

Teknikat e mësimit

10. A kishte edukatori kontroll mbi aktivitetet edukativo-arsimore?	po	jo
---	----	----

11. A kërkoi edukatori nga fëmijët të përgjigjen në pyetje?	po	jo
12. A kërkoi edukatori nga fëmijët me aftësi të kufizuara ose me vështirësi në të mësuarit dhe zhvillimin e hershëm të përgjigjen në pyetje në përputhje me mundësitë e tyre?	po	jo
☐ të hapura ☐ të mbyllura ☐ të kombinuara		
13. A e përdori edukatori/edukatorja metodën "stuhia e ideve"	po	jo
14. Nëse përgjigjja është po, si ishte ritmi		
☐ mjaftueshëm ☐ i shpejtë ☐ i ngadalshëm		
15. A ishin të motivuar të gjithë fëmijët për të dhënë ide?	po	jo
16. A u përdorën mjete audiovizuale dhe/ose materiale manipuluese?	po	jo
17. A u përdorën mjete dhe/ose materiale manipuluese të përshtatshme për fëmijët me aftësi të kufizuara ose me vështirësi në të nxënë dhe zhvillimin e hershëm?	po	jo
18. A u përdorën sipas planifikimit?	po	jo
19. A ishin të zgjedhura në mënyrë të përshtatshme?	po	jo
20. Mjetet audiovizuale ____ndihmuan apo ____penguan aktivitetin?	po	jo

Aftësi prezantuese

21. A vendoste edukatori ndërveprim me fëmijët?	po	jo
22. A mbante edukatori kontakt me sy dhe përdorte gjeste natyrale me duart dhe trupin gjatë komunikimit?	po	jo
23. A ruante edukatori një ritëm dhe zë të përshtatshëm gjatë të folurit?	po	jo
24. A ishte edukatori i sigurt dhe i përgatitur për aktivitetin ditor?	po	jo
25. A ndihmuan mësimdhënia e edukatorit dhe aktivitetet në qendrat e të mësuarit që fëmijët të mësojnë, duke përfshirë edhe fëmijët me aftësi të kufizuara?	po	jo
26. A u kërkua nga fëmijët të japin mendim kthyes mbi aktivitetet edukativo-arsimor?	po	jo

Komente plotësuese:

Vëzhgues/it: _____

VETËVLERËSIMI I EDUKATORIT

Nga aktivitetet edukativo-arsimore të ditës së sotme:

- fare nuk jam i kënaqur
- jam pjesërisht i kënaqur
- jam plotësisht i kënaqur

Çfarë do të ndryshonit nëse do t'i realizonit përsëri të njëjtat aktivitete edukativo-arsimore:

Në realizimin e sotëm çfarë do të veçonit si veçanti pozitive:

Edukator

Shtojca 3/6. FORMULAR PËR VËZHIMIN E REALIZIMIT TË AKTIVITETEVE DITORE

VËZHIMI I AKTIVITETEVE DITORE

Kopshti i Fëmijëve/Qendra për Zhvillimin e Hershëm të Fëmijëve		Grupi edukativ	
Edukator		vëzhguar	
Grupi edukativ		data	
Tema ditore			
Aspektet zhvillimore			
Takim para vëzhgimi			
Qëllimi i vëzhgimit			
Komente nga edukatori			

Shënim: Me ngjyrë gri janë shënuar aktivitetet që janë veçanërisht të rëndësishme për punën me fëmijët me aftësi të kufizuara.

Përshkrim

Tërësisht	T	Pjesërisht	P	Jo mjaftueshëm	J	Nuk ka mundësi për manifestim	/
-----------	---	------------	---	----------------	---	-------------------------------	---

I.	Planifikimi dhe përgatitja e temës ditore	T	P	J	/
1.	Qëllimet e temës ditore janë të qarta dhe të përcaktuara mirë.				
2.	Mënyrat për ndjekjen e përparimit dhe arritjeve të fëmijës janë të qarta dhe burojnë nga qëllimet/rezultatet e të nxënit.				
3.	Janë përcaktuar mënyra (strategji, forma, metoda, teknika) për realizimin e aktiviteteve edukativo-arsimore.				
4.	Janë planifikuar lodrat, mjetet, materialet dhe pajisjet e nevojshme.				
5.	Janë planifikuar metoda, procedura dhe instrumente për vlerësimin e njohurive paraprake.				
6.	Janë planifikuar metoda, procedura dhe instrumente për ndjekjen e arritjeve të fëmijëve.				
7.	Janë përcaktuar qartë aktivitetet e edukatorit dhe aktivitetet e fëmijëve.				
8.	Për fëmijët me nevoja të veçanta janë planifikuar aktivitete sipas planit individual arsimor.				

II.	Organizimi, rrjedha dhe realizimi i aktivitetit ditor	T	P	J	/
1.	Fillimi i aktivitetit ditor është i sigurt dhe i qetë, duke krijuar një atmosferë pozitive.				
2.	Vërteton njohuritë dhe përvojat e mëparshme të fëmijëve.				
3.	Fëmijët i njoh me rezultatet e pritshme të të nxënës.				
4.	Ka përgatitur paraprakisht materialet e duhura për punë. Për fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në zhvillimin dhe të nxënës e hershëm, ka materiale specifike të përgatitura.				
5.	Përdor lodra, materiale, mjete dhe ndihma vizuale të përshtatshme.				
6.	Përdor format, metodat dhe teknikat e paraplanifikuara për realizimin e aktiviteteve edukativo-arsimore.				
7.	Përdor strategji përfshirëse për të nxënë dhe mësuar.				
8.	Aplikon qasje të ndryshme në mësimdhënie (zgjidhje problemesh, aktivitete kërkimore, projekte etj.).				
9.	Udhëzimet, shpjegimet dhe pyetjet janë të qarta dhe të kuptueshme.				
10.	Fjalët e paqarta i shpjegon më tej.				
11.	Përfshin të gjithë fëmijët në realizimin e aktiviteteve.				
12.	Bën individualizim dhe diferencim në mësimdhënie sipas nevojave dhe mundësive të fëmijëve.				
13.	Përçon një mesazh të qartë (përfundim) dhe e realizon atë së bashku me fëmijët.				
14.	Organizimi i aktiviteteve edukativo-arsimore mban vëmendjen, interesin dhe motivimin e fëmijëve.				
III.	Komunikimi me fëmijët	T	P	J	/
1.	Fëmijëve u drejtohet me emër dhe me respekt.				
2.	Në sallën e aktiviteteve ekzistojnë rregulla të qarta të sjelljes që përdorin fëmijët dhe edukatori për të siguruar një atmosferë pune.				
3.	Bën pyetje që nxisin dhe përgjigjet pyetjeve.				
4.	Përdor teknika të dëgjimit aktiv (kontakt me sy, shenja joverbale të nxitjes, etj.).				
5.	I inkurajon fëmijët të bëjnë pyetje, të diskutojnë dhe të shprehen lirshëm.				
6.	Stimulojnë të gjithë fëmijët në mënyrë të barabartë për të dhënë përgjigje.				
7.	Përshtat gjuhën në varësi të kontekstit, situatës dhe personalitetit të fëmijës, duke i kushtuar vëmendje të veçantë fëmijëve me aftësi të kufizuara.				
8.	Identifikon situata konfliktuale dhe ndihmon fëmijët t'i zgjidhin drejtë.				
9.	Gjatë punës në grup, i inkurajon të gjitha grupet në mënyrë të barabartë.				
IV.	Ndjekja e përparimit dhe arritjeve të fëmijëve	T	P	J	/
1.	Përdor metoda të përshtatshme për të vlerësuar njohuritë paraprake të fëmijëve.				
2.	Zgjedh dhe përdor në mënyrë të duhur instrumente të ndryshme për ndjekjen e				

	arritjeve të fëmijëve.				
3.	Jep informata kthyesë pozitive dhe konstruktive.				
4.	Informata kthyesë është drejtuar drejt nxitjes dhe përparimit të mëtejshëm të fëmijëve.				
5.	Regjistron përparimin e secilit fëmijë në raport me rezultatet e pritura të të nxënit.				
6.	Ndjek dhe vlerëson përparimin, arritjet dhe zhvillimin e fëmijës në përputhje me objektivat individuale.				
V.	Krijimi i një mjedisi të sigurt dhe stimulues për të mësuar	T	P	J	/
1.	Ka planifikuar dhe përdor strategji dhe teknika bashkëkohore në punën me fëmijët për të krijuar një mjedis të sigurt dhe stimulues për të mësuar.				
2.	Ka përgatitur dhe përdor materiale të ndryshme stimuluese për mësim.				
3.	E përshtat hapësirën sipas nevojave individuale dhe në grup të fëmijëve.				
4.	Siguron që mjetet dhe materialet për punë të jenë lehtësisht të qasshme për të gjithë fëmijët.				
5.	Në ambientin e lojës dhe në panelin ekspozues për prindërit, vendos punimet e fëmijëve.				
6.	Vendos rregulla për përdorim të sigurt të lodrave, materialeve dhe mjeteve.				
7.	Kontribuon në krijimin e kushteve të mira fizike në hapësirën e të nxënit.				
8.	Në ambientin e lojës mbizotëron një klimë pozitive, e bazuar në organizim dhe udhëheqje të mirë të aktiviteteve edukativo-arsimore.				
9.	Në ambientin e lojës mbizotëron një klimë pozitive, e bazuar në organizim dhe udhëheqje të mirë të aktiviteteve edukativo-arsimore.				
Konstatime tjera përkatëse					
Takim pas vëzhgimit					
Edukatori/ja bën reflektim (realizimi i qëllimeve, vështirësitë dhe udhëzimet për përmirësim)		T	P	J	/
Anët e forta:					
Propozime dhe sugjerime për përmirësimin e punës.					
Fushat për zhvillim të mëtejshëm					

Ndryshime te edukatori/ja nga vëzhgimi i mëparshëm.

STRATEGJI GJITHËPËRFSHIRËSE NË AMBIENTIN E LOJËS

(Vetëvlerësimi i praktikës së vet të edukatorit/es)

A i përdorni apo a do t'i përdorni ndonjë nga strategjitë e mëposhtme?

Legjenda:

✓ = E përdor këtë në punën time me fëmijët

~ = Në një mënyrë ose pjesërisht e përdor këtë në punën time me fëmijët

X = Nuk e përdor këtë në punën time me fëmijët

□ = Do të doja ta provoja këtë, megjithëse më nevojiten informacione ose burime shtesë

Interakcioni edukator – fëmijë

- ☐ I njoh dhe përdor emrat e fëmijëve ashtu siç ata dëshirojnë të quhen, duke u siguruar për shqiptimin e saktë.
- ☐ U tregoj fëmijëve se si duhet të më drejtohen, veçanërisht kur vijnë nga mjedise të ndryshme arsimore dhe kulturore.
- ☐ Në fillim të vitit edukativ (ose kur i takoj për herë të parë) i vëzhgoj fëmijët për t'u njohur me njohuritë paraprake, përvojat, interesat dhe nevojat e tyre.
- ☐ U bëj me dije fëmijëve se kam pritshmëri të larta prej tyre dhe besoj se të gjithë fëmijët mund të mësojnë.
- ☐ U them fëmijëve se është e dobishme të përpiqen dhe nuk është problem nëse nuk arrijnë menjëherë (të provojnë edhe nëse ndoshta nuk do të kenë sukses). Ata duhet të kuptojnë se dështimi dhe sfida janë pjesë e rëndësishme e procesit të të mësuarit.
- ☐ Përpiqem që fëmijët të japin më shumë përgjigje ose pikëpamje për pyetjet që i bëj.
- ☐ Shmang të bëj shaka në kurriz të fëmijëve.
- ☐ Kujdesem se cilëve fëmijë u drejtohem për të folur për grupe të caktuara shoqërore.
- ☐ Tregoj kujdes për shëndetin dhe mirëqenien e fëmijëve, ndaj ushtrime të përshtatshme për relaksim dhe strategji e teknika për përqendrimin e tyre.
- ☐ Përdor çdo mundësi për të shprehur angazhimin tim që të bëj mësimin e barabartë dhe të kapshëm për të gjithë fëmijët.
- ☐ Kujdesem që të planifikoj me vëmendje aktivitetet që mund të hapin tema potencialisht të ndjeshme ose të pakëndshme.
- ☐ Konfliktet i shndërroj në diskutime produktive, duke i udhëzuar fëmijët të kritikojnë një deklaratë ose ide, jo folësin.
- ☐ Ndërpres ose ndërhyj në bisedë nëse vë sjellje nënçmuese ose ofenduese ndaj fëmijëve të tjerë.
- ☐ U jap fëmijëve informatë kthyesë për përvojat e tyre gjatë procesit të të mësuarit.

- ☐ Ftoj kolegët, punëtorët dhe bashkëpunëtorët profesionalë të ndjekin aktivitetet e mia edukative për t'u dhënë informata kthyesë mbi përfshirjen dhe komunikimin me fëmijë të ndryshëm.

Interakcioni fëmijë - fëmijë

- ☐ I inkurajoj fëmijët të mësojnë dhe të përdorin emrat e njëri-tjetrit.
- ☐ Përdor ushtrime për relaksim përmes të cilave fëmijët mund të mësojnë më shumë për njëri-tjetrin.
- ☐ Hartoj udhëzime, rregulla bazë ose marrëveshje të përbashkëta për pjesëmarrje aktive në aktivitetet edukativo-arsimnore.
- ☐ Zbatoj forma të punës në grupe të vogla në qendrat e mësimi brenda ambientit të lojës.
- ☐ Pas realizimit të aktiviteteve grupore në qendrat e mësimi kërkoj nga fëmijët të japin informata kthyesë në lidhje me punën e grupit
- ☐ Gjej të gjitha mundësitë nga programi për mësim dhe zhvillim të hershëm që ndihmojnë në zhvillimin e aftësive të bashkëpunimit tek fëmijët.
- ☐ Gjatë aktiviteteve theksoj rëndësinë e bashkëpunimit në procesin e të mësuarit. U mundësoj fëmijëve të reflektojnë mbi atë që kanë mësuar përmes aktiviteteve të përbashkëta (formale dhe joformale).
- ☐ Qëllimisht formoj grupe të vogla heterogjene ku përfshihen edhe fëmijë të marginalizuar.
- ☐ Qëllimisht përbëj grupe me fëmijë që kanë avantazhe dhe aftësi të ndryshme

Përmbajtja

- ☐ Zgjedh përmbajtje dhe aktivitete që pasqyrojnë diversitetin e fëmijëve.
- ☐ Përdor mjete vizuale që nuk forcojnë stereotipat, por përfshijnë njerëz dhe perspektiva të ndryshme.
- ☐ Përdor shembuj të ndryshëm për të ilustruar konceptet, duke përdorur informacione nga fusha të ndryshme.
- ☐ Gjatë leximit të teksteve, bisedave dhe aktiviteteve kërkimore përdor emra dhe kontekste të ndryshme sociokulturore.
- ☐ Analizoj përmbajtjen e shembujve, analogjive dhe humorit për të siguruar që ato nuk përjashtojnë fëmijët me mendime, njohuri apo aftësi të ndryshme.
- ☐ Emrat e autorëve i përmend të plotë, jo vetëm inicialet, kur lexojmë tekste apo libra ilustrues. (Kjo ndihmon në nënvizimin e diversitetit gjinor dhe llojeve të tjerë të ndryshueshmërisë).

Praktikat edukativo-arsimore

- ☐ Vlerësoj njohuritë paraprake të fëmijëve për një temë të caktuar në mënyrë që të mund të përshtas saktësisht aktivitetet edukativo-arsimore me nevojat e tyre.
- ☐ Ndhijmoj fëmijët të lidhin njohuritë e mëparshme me të mësuarit e ri (p.sh. para prezantimit të një teme të re, i ftoj fëmijët të mendojnë vetë për atë që tashmë dinë mbi temën).
- ☐ Kërkoj nga fëmijët të japin ose të njohin shembuj që ilustrojnë kuptimin e përmbajtjeve.

- ☐ Përdor metoda dhe forma të ndryshme për realizimin e aktiviteteve edukativo-arsimore (lojë, mënyrë verbale, vizuale, interaktive, frontale, etj.), në vend që të mbështetem vetëm në një mënyrë të mësimdhënies.
- ☐ Modifikoj ritmin e aktiviteteve në mënyrë që t'u jap fëmijëve mundësi të përqendrohen në procesin e të mësuarit.
- ☐ Theksoj dhe sqaroj pritshmëritë e mia për çdo detyrë apo aktivitet që u jap fëmijëve.
- ☐ Në fund të ditës, përmes lojës, përdor aktivitete të shkurtra për të marrë informacione kthyes mbi aftësitë apo njohuritë që fëmijët kanë fituar dhe mënyrën se si kanë menduar.

Shtojca 3/8. SHEMBULL I UDHËZIMEVE NGA EKIPI GJITHËPËRFHIRËS I ÇERDHËS PËR FËMIJË/QENDRËS PËR ZHVILLIMIN E HERSHËM TË FËMIJËVE

UDHËZIME PËR EDUKATORËT PËR PËRMIRËSIMIN E PRAKTIKËS GJITHËPËRFSHIRËSE

Moto: Përmes bashkëpunimit dhe përpjekjes së drejtuar, të gjithë fëmijët mund të marrin pjesë në mënyrë aktive.

1. **PROMOVONI SOCIALIZIMIN** – Vendosni fëmijët me aftësi të kufizuara pranë fëmijëve të tjerë. Kur pranë fëmijës qëndron një i rritur, ekziston mundësia që fëmijët e tjerë të hezitojnë të komunikojnë me të. Këshilloni asistentët e fëmijës ose edukatorët specialë të ulen pak më larg nga grupi i fëmijëve.
2. **NDANI PLANET TUAJA PËR PUNËN EDUKATIVO-ARSIMORE** – Nuk jeni vetëm. Ndani planet tuaja. Ekipi gjithëpërfshirës mund t'i modifikojë ato për t'iu përgjigjur nevojave të fëmijëve me aftësi të kufizuara.
3. **FLISNI DREJTPËRDREJT ME FËMIJË** – Shmangni t'u drejtoheni fëmijëve me aftësi të kufizuara përmes shoqëruesve të tyre. Flisni drejtpërdrejt me ta kur u shpjegoni diçka dhe bëni pyetje drejtpërdrejt.
4. **NDRYSHONI METODAT TUAJA TË MËSIMDHËNIES** – Bëni që mësimi të jetë një përvojë aktive për të gjithë fëmijët. Formoni grupe bashkëpunuese për mësim. Siguroni shumë materiale burimore dhe planifikoni aktivitete të ndryshme. Lejoni që fëmijët të tregojnë njohuritë e tyre në mënyra të ndryshme.
5. **NJIHUNI ME FËMIJËT TUAJ** – Përhëndetni fëmijët kur hyjnë në sallën tuaj të aktiviteteve. Kështu do t'u jepni shembull dhe do t'i mësoni aftësi sociale dhe komunikimi. Pyetini për familjen, për kafshët e tyre shtëpiake ose për jetën e tyre shoqërore.
6. **LEXOJUNI FËMIJËVE ÇDO DITË DHE BËNI PYETJE** – Kur fëmijët u përgjigjen pyetjeve, përveçse pasurojnë fjalorin, ata ushtrojnë edhe aftësitë sociale dhe të komunikimit. Vëzhgimi joformal i arritjeve të tyre mund të ofrojë informacione të vlefshme për modifikimin e mundshëm të punës edukativo-arsimore.
7. **PRISNI SUKSES** – Prisni që të gjithë fëmijët të marrin pjesë dhe të mësojnë gjatë aktiviteteve. Tregojuni fëmijëve se cilat janë pritshmëritë tuaja prej tyre. Përshtatni kërkesat, aktivitetet dhe detyrat në përputhje me mundësitë dhe aftësitë e fëmijëve.
8. **VENDOSNI QËLLIME TË QARTA PËR MËSIM** – Bashkëpunoni me ekipin gjithëpërfshirës për të qartësuar qëllimet edukativo-arsimore për fëmijët me PIEA Sigurohuni që fëmijët tuaj të punojnë vazhdimisht drejt arritjes së këtyre qëllimeve. Vlerësoni përpjekjen dhe arritjet e tyre, pavarësisht nivelit të njohurive, aftësive të fituara apo mundësive që kanë.
9. **SJELLUNI NJËSOJ ME TË GJITHË FËMIJËT** – Mbani të njëjtat pritshmëri për sjelljen dhe përdorni metoda për sigurimin e disiplinës pozitive në mënyrë të barabartë për të gjithë fëmijët. Kërkoni që të respektojnë edhe të rriturit e tjerë në çerdhe.
10. **NDANI SHQETËSIMET DHE QËNDRIMET TUAJA** – Shprehni frikërat dhe mendimet tuaja. Bëjeni këtë duke përdorur fjalë të përshtatshme. Në vend që të thoni: "Mendoj se ky fëmijë

nuk i përket këtij grupi!", përpquni të thoni: "Si mund ta përfshij këtë fëmijë në aktivitetin e planifikuar?"

Identifikimi i fëmijëve me vështirësi në zhvillim dhe mësim të hershëm

(Identifikues të vështirësive)

Data:

Emri, mbiemri, moshë:

24-36 muaj	✓	×
Rëniet e shpeshta gjatë ngjitjes në shkallë		
Gjendje konstante zërit të ulët ose fjalim shumë i paqartë		
Nuk mund të ndërtojë kullë me më shumë se 4 kuba		
Vështirësi në përdorimin e objekteve të vogla		
Nuk mund të kopjojë rrethin deri në fund të vitit të tretë		
Nuk mund të komunikojë me fjali të shkurtra		
Nuk merr pjesë në lojëra imituese (lojë simbolike)		
Nuk mund të hajë vetë me lugë ose të pijë ujë nga gota		
Nuk mund të kuptojë udhëzime të thjeshta		
Ka pak interes për fëmijët e tjerë		
E ka shumë të vështirë të ndahet nga të afërmit/ prindi/ kujdestari		

36-48 muaj	✓	×
Tregon sjellje shumë agresive, frikësuese ose turpëruese		
Nuk mund të ndahet nga prindërit		
Lehtë humbet orientimin dhe nuk mund të përqendrohet në një aktivitet më shumë se 5 minuta		
Tregon shumë pak ose aspak interes për të luajtur me fëmijët e tjerë		
Refuzon të flasë dhe të përgjigjet në pyetje nga të tjerët		
Shumë rrallë përdor imagjinatën ose imitimin gjatë lojës		

Dukej i/e mërzhitur ose i/e trishtuar për pjesën më të madhe të ditës		
Shmanget ose qëndron larg nga fëmijët e tjerë		
Nuk tregon asnjë emocion		
Ka vështirësi në të ngrënë, të fjeturit dhe veshjen		
Mbi 4 vjet	✓	×
Nuk mund të kërcejë në vend.		
Nuk mund të përdorë skuterin (të shtyjë me një këmbë).		
Nuk e kap lapsin me ngjyrë me gishtin tregues dhe gishtin e madh.		
Ka vështirësi kur shkarravitë		
Nuk mund të kopjojë një rreth.		
Nuk mund të ndërtojë kullë me 4 kuba.		
Ka vështirësi të ndahet nga prindërit.		
Nuk tregon interes për lojëra interaktive.		
I injoron fëmijët e tjerë.		
Nuk krijon marrëdhënie me persona jashtë familjes (nuk i përgjigjet të tjerëve).		
Nuk merr pjesë në lojëra imagjinare.		
Refuzon të veshë rroba, të flejë dhe të përdorë tualetin – ka rezistencë të madhe ndaj këtyre aktiviteteve rutinë.		
Godet veten pa kontroll kur është i zemëruar ose i shqetësuar.		
Nuk përdor fjali me më shumë se 3 fjalë.		
Nuk përdor saktë fjalët „unë“ ose „ti“.		

Shtojca 3.10. STRATEGJITË PËR PËRSHTATJEN E KUSHTEVE TË PUNËS ME FËMIJË ME AFTËSI TË KUFIZUARA

STRATEGJITË PËR PËRSHTATJEN E KUSHTEVE TË PUNËS ME FËMIJË ME AFTËSI TË KUFIZUARA

Emri dhe mbiemri i fëmijës: _____

grupi edukativ: _____

Përshtatjet e Nevojshme:

1. Përqendrohuni në ambientin fizik dhe përshtatjen në dhomën e lojës:

- Sigurohet një mjedis i njohur dhe i sigurt (fëmija ulet pranë edukatorit);
- Sigurohet një hapësirë personale në dhomën e lojës (këndi i qetë);
- Qendrat e mësimi organizohen në mënyrë që të ketë kalim të lehtë mes aktiviteteve, duke krijuar ndjenjën e rendit, përkatësisë dhe mundësi për punë individuale dhe grupe, që fëmijët të bashkëpunojnë sipas zgjedhjes së tyre;
- Materialet dhe mjetet e mësimi duhet të jenë konkrete dhe të lidhen me përvojat e jetës së fëmijës;
- Përshtatet ambienti i jashtëm për mësim, lojë dhe zhvillim për të nxitur zhvillimin e aftësive të ndryshme tek fëmija;
- Fëmija ulet në vend që mundëson hyrje dhe dalje të lehta dhe të sigurta nga dhoma e lojës (p.sh. për të shkuar në tualet);
- Bëhen përpjekje për reduktimin e të gjitha atyre elementeve që mund t'i pengojnë shqisat dhe të shpërqendrojnë vëmendjen (zhurmë, dritë e fortë, erëra të pakëndshme);
- Mobiljet, lodrat dhe materialet që përdor fëmija përshtaten me nevojat, aftësitë dhe mundësitë e tij;
- Ofron strukturë ditore (rutina të ditës) në formë plani të vizatuar;
- Qëndrohet pranë fëmijës kur jepen udhëzime për punë në qendrat e mësimi;
- Evitohen surprizat, ndryshimet e papritura të rutinës dhe bëhet tranzicion i kujdesshëm nga një aktivitet në tjetrin;
- Minimizohet numri i ndryshimeve;
- Tjetër:

2. Përgatitja e edukatorit para realizimit të aktiviteteve ditore arsimore-arsimore:

- Përgatitet një mjedis stimulues për të mësuar, për lojë dhe zhvillim, i cili i përgjigjet nevojave, interesave dhe mundësive të fëmijëve me aftësi të kufizuara;
- Përfshihen fëmijët në planifikimin e aktiviteteve edukativo-arsimore (zbatohen dëshirat dhe interesat e fëmijëve);
- Analizohet analiza SWOT dhe përcaktohen qëllimet individuale sipas Planit për aftësi të kufizuara dhe vështirësi në të nxënë për fëmijën;
- Vlerësohet mundësia e përfshirjes së fëmijës me aftësi të kufizuara në realizimin e aktivitetit në qendrat për mësim, si pjesë e planifikimit të integruar, dhe ndiqet Plani për

- vlerësimin e aftësive të kufizuara;
- Përcaktohen nivelet e rëndësisë së aktiviteteve në qendrat për mësim sipas mundësive të fëmijëve, duke përfshirë edhe fëmijët me aftësi të kufizuara;
- Thjeshtëzohen udhëzimet për punë;
- Sigurohet informacion shtesë për përfshirjen e një edukatori ose kujdestari të dytë në realizimin e aktivitetit;
- Pas vlerësimit të edukatorit, mund të përfshihet edhe edukatori special në realizimin e aktivitetit;
- Në kërkesë të prindit dhe pas një vlerësimi të përbashkët me edukatorin, mund të përfshihet edhe prindi i fëmijës me aftësi të kufizuara në realizimin e aktivitetit;
- Tjetër: _____.

3. Mësimdhënie:

- Shfrytëzohet mundësia për mësim të ndërsjellë mes fëmijëve;
- Sigurohen mjete ndihmëse vizuale, tregohet, vizatohet, demonstrohet, përdoren fotografi dhe aplikacione, materiale video dhe audio;
- Mësohet në një mënyrë që angazhon më shumë shqisa: vizuale, dëgjimore dhe kinestetike;
- Pas dhënies së udhëzimeve për punë, ato përsëriten për fëmijën dhe i kërkohet të përsërisë ose të shpjegojë çfarë duhet të bëjë;
- Përveç udhëzimeve verbale, mund të jepen edhe në formë ilustrimesh që fëmija t'i rishikojë dhe t'i kujtojë më lehtë kërkesat;
- Udhëzimi ndahet në hapa më të vegjël;
- Sigurohet mundësia për përsëritje dhe ushtrime të aktiviteteve;
- Ruhet një atmosferë e qetë me qëllim shmangien e stresit, si për fëmijën ashtu edhe për edukatorin;
- Në situata stresuese, zhvillohet bisedë dhe fëmija largohet nga situata stresuese;
- Bëhen biseda për ndjenjat, ato emërtohen dhe imitohen;
- Jepet ndihmë shtesë kur është e nevojshme, por ajo tërhiqet sapo të vlerësohet se nuk është më e nevojshme;
- E nxëna aplikohet në situata reale dhe praktike;
- Gjejnë mënyra të ndryshme për të vlerësuar dhe dokumentuar përparimin e fëmijës;
- Krijohet mundësi që çdo fëmijë të ndiejë suksesin;
- Të tjera: _____.

4. Aktivitetet edukativo-arsimore

- Jepet kohë shtesë për përfundimin e aktivitetit;
- Sigurohet kohë shtesë nëse fëmija shfaq interes për të përsëritur të njëjtat aktivitete;
- Planifikohen situata bashkëpunimi (ndarja e roleve në punën në grup), në mënyrë që të gjithë fëmijët të marrin pjesë dhe fëmija të ketë mundësinë të tregojë çfarë di dhe mund të bëjë;
- Aktivitetet strukturohen me role të përcaktuara qartë;
- Fokusi vihet te procesi social (çfarë ndodh në grup), dhe jo te rezultati apo produkti;
- Mësohen, provohen, ushtrohen dhe modelohen aftësitë sociale në një ambient natyral, si: negociimi, përgjigjja, përfshirja, falënderimi, dhënia e komplimenteve dhe lavdatave, pranimi i mendimeve të ndryshme, pranimi i suksesit të tjetrit, miqësia etj.;
- Ndhimohen fëmijët të gjejnë interesa të përbashkëta;
- Shmangen termat e paqartë dhe të gjatë – jepen udhëzime konkrete;
- Kërkesa ndaj fëmijës ndahet në hapa më të vegjël;
- Fëmija inkurajohet për të dhënë përgjigje;
- Inkurajohet zgjedhja e lirë e fëmijës sa herë që është e mundur;
- Përmirësohet komunikimi me fëmijën;
- Përdoren gjeste, modelim dhe tregim i drejtpërdrejtë i shoqëruar me të folur;
- Vëmendja e fëmijës tërhiqet në mënyrë vizuale, verbale ose fizike;
- Të tjera:_____.

5. Organizimi:

- Sigurohen kushte të vazhdueshme që fëmijët me aftësi të kufizuara të jenë pjesë e grupit;
- Krijohet një atmosferë pranimi ku të gjithë fëmijët japin dhe marrin ndihmë;
- Fëmijës i sigurohen materiale dhe mjete pune të përshtatshme;
- Fëmija mbrohet nga frikësimi dhe tallja;
- Zhvillohet koncepti i shoqërisë dhe marrëdhënieve miqësore gjatë gjithë ditës;
- Bëhet marrëveshje individuale dhe marrëveshje me të gjithë grupin;
- Përdoret sinjal vizual dhe zanor për fillimin dhe përfundimin e aktivitetit;
- Inkurajohen zgjedhjet e fëmijëve;
- Respektohen vendimet e mira të fëmijëve;
- Analizohen arsyet e sjelljes nga perspektiva e fëmijës;
- Shmangen presionet si: "Ji i mirë!" apo pritshmëri të tjera abstrakte;
- Shmangen masat ndëshkuese për sjellje të "papërshtatshme";
- Të tjera:_____.

6. Sjellja:

- Rregullat e sjelljes në klasë thjeshtohen;
- Përcaktohet kohë për pushim dhe aktivitete të lira;
- Sjellja e dëshiruar lavdërohet publikisht;
- Përdoren strategji për vetëkontroll;
- Jepen privilegje të veçanta / udhëzime pozitive dhe inkurajime;

- Sjelljet negative “shfrytëzohen në mënyrë të mençur”, duke u bërë pushime të shkurtra mes aktiviteteve;
- Fëmija inkurajohet të mos ndërpresë aktivitetin (përmes sinjaleve neverbale);
- Zbatohet një sistem për menaxhimin e sjelljes në klasë;
- Lejohet lëvizja – pra, fëmija mund të mos qëndrojë gjatë gjithë kohës në vendin e tij gjatë aktiviteteve (p.sh., dërgohet të kryejë një detyrë të vogël);
- Tolerohen sjellje të caktuara të papërshtatshme që janë brenda kufijve të pranueshëm për klasën;
- Fëmijës i jepen përgjegjësi të thjeshta në grupin edukativ (p.sh., të kujdeset për lodrat);
- Të tjera:

Edukator:

Fusha 4. Mbështetja për fëmijët

Kujdesi i ekipit gjithëpërfshirës të çerdhes për fëmijë /qendrës për zhvillim të hershëm të fëmijërisë ndaj fëmijëve me aftësi të kufizuara nuk kufizohet vetëm në mësimin dhe përparimin e tyre, por ka një qasje shumë më të gjerë. Këta janë fëmijë që shpesh janë më të ndjeshëm emocionalisht dhe/ose socialisht, prandaj është e domosdoshme të sigurohen mekanizma të përshtatshëm për parandalim, mbrojtje dhe mbështetje..

4.1. Kujdesi i përgjithshëm për fëmijët

1. Protokoli për mbrojtje nga lëndimet fizike

Ekipi gjithëpërfshirës i kopshtit për fëmijë/qendrës për zhvillim të hershëm të fëmijëve përgatit një protokoll për ruajtjen dhe përmirësimin e shëndetit të të gjithë fëmijëve, përfshirë edhe ata me aftësi të kufizuara.

1.1. Protokoli për parandalimin e dhunës

1.2. Ekipi gjithëpërfshirës i kopshtit për fëmijë/qendrës për zhvillim të hershëm të fëmijëve, bashkë me ekipin për parandalimin e dhunës, përfshihet në përgatitjen e politikës për parandalimin e dhunës, ku përcaktohen të gjitha format e sjelljes së fëmijëve dhe të rriturve që konsiderohen si dhunë, duke u përkujdesur veçanërisht që të mbrohen fëmijët me aftësi të kufizuara ose me vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin, dhe që fëmijët me sfida në sjellje të edukohen.

1.3. Ekipi gjithëpërfshirës i kopshtit për fëmijë/qendrës për zhvillim të hershëm të fëmijëve përfshihet në planifikimin dhe realizimin e aktiviteteve, punëtorive, debatet dhe ngjarjeve të ngjashme për të thyer stereotipet, paragjykimet dhe diskriminimin; pranimin e ndryshimeve – si në nivelin e kopshtit/qendrës për zhvillim të hershëm ashtu edhe në nivelin e grupit edukativ ku këto fenomene janë të pranishme.

2. Protokoli për mbështetjen e fëmijëve me pengesa fizike në zhvillim

2.1. Ekipi gjithëpërfshirës në çerdhen/qendrën për zhvillim të hershëm të fëmijërisë, në nivel të institucionit, harton një politikë për mbështetjen e fëmijëve me pengesa fizike. Për të mundësuar qasje të përshtatshme në çerdhe (si rampë hyrëse, ashensor, parmak nëpër shkallë dhe koridore, tualet të përshtatshëm), ekipi bashkëpunon me vetëqeverisjen lokale, këshillin e prindërve, organizatat joqeveritare dhe organizata të tjera.

2.2. Ekipi gjithëpërfshirës për fëmijën siguron mbështetje nga një person i rritur për lëvizjen e fëmijës brenda ambienteve të çerdhes dhe në oborrin e saj (shtojcat 4/3, 4/4).

2.3. Ekipi gjithëpërfshirës i kushton vëmendje orarit të aktiviteteve (kalimi nga një hapësirë në tjetrën, si për shembull nga klasa në sallë, në tarracë apo në oborr – të bëhet në rrugën më të përshtatshme), si dhe renditjes së mobilie në çerdhe/qendër dhe në grupin edukativ për të siguruar lëvizje të papenguar.

3. Protokoll për ruajtjen dhe përmirësimin e shëndetit të fëmijëve

3.1. Kopshti i fëmijëve/Qendra për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë, për ruajtjen dhe përmirësimin e shëndetit të fëmijëve, ndjek gjendjen shëndetësore ditore të fëmijëve, bashkëpunon me institucionet përgjegjëse për mbrojtjen shëndetësore të fëmijëve dhe zbaton masa parandaluese për mbrojtjen e shëndetit të tyre.

3.2. Kopshti i fëmijëve/Qendra për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë ka detyrim ligjor që, në rast të çrregullimeve në gjendjen e zakonshme shëndetësore, ta njoftojë menjëherë prindin e

fëmijës, ndërsa nëse paraqitet një numër më i madh i fëmijëve të sëmurë, duhet të njoftojë menjëherë institucionin shëndetësor kompetent, themeluesin dhe ministrinë.

3.3. Për fëmijët që, për shkak të sëmundjes kronike ose lëndimeve më serioze, mungojnë për një kohë më të gjatë nga kopshti/qendra për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë, ekipi gjithëpërfshirës propozon procedura për përfshirje më të madhe të prindërve/kujdestarëve në mbështetjen e të nxënës dhe zhvillimit të fëmijëve në kushte shtëpiake (shtojcat 4/2 a-ç).

4. Protokoll për mbështetjen e fëmijëve nga familjet në rrezik social

4.1. Ekipi gjithëpërfshirës, sipas nevojës, këshillon dhe ndihmon prindërit e fëmijëve nga familjet në rrezik social për të realizuar të drejtat e tyre nga sistemi i mbrojtjes sociale nëpërmjet shërbimeve sociale.

4.2. Ekipi gjithëpërfshirës, në bashkëpunim me komisionin e Kryqit të Kuq pranë kopshtit/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijërisë, planifikon dhe realizon aksione humanitare të llojeve të ndryshme: panairë me shitje të punimeve, donacione nga prindërit përmes këshillit të prindërve, donacione nga ndërmarrjet lokale, qëndrim falas në kopsht etj. (Shtojca 4/5 dhe 4/6).

Protokoll për mbështetjen e fëmijëve me vështirësi emocionale

4.1. EGJKF/EGJQZHHF mbledh të dhëna për fëmijët me vështirësi emocionale, pa marrë parasysh shkakun – dhunë në familje, neglizhencë prindërore, divorc të prindërve, sëmundje në familje, ose trauma post-konflikti.

4.2. EGJKF/EGJQZHHF, në bashkëpunim me edukatorët për mbështetje kolegjiale, prindërit dhe institucionet përkatëse – institucionet shëndetësore, qendrat për punë sociale, policinë, gjen zgjidhje dhe ofron ndihmën dhe mbështetjen e duhur për përballimin e sfidave.

7. Protokoll për mbështetjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara nga kujdestari/asistenti/shoqëruesit

7.1. EGJKF/EGJQZHHF jep informacione dhe udhëzime për punën e kujdestarit/asistentit/shoqëruesit (të angazhuar nga çerdhja për fëmijë/qendra për zhvillimin e hershëm ose nga prindërit) me fëmijët me aftësi të kufizuara.

7.2. EGJKF/EGJQZHHF ndihmon edukatorin dhe kujdestarin/asistentin/shoqëruesin të planifikojnë rolin e kujdestarit/asistentit/shoqëruesit në mbështetjen e fëmijës në çerdhe.

7.3. EGJKF/EGJQZHHF ndjek punën e kujdestarit/asistentit/shoqëruesit, ofron udhëzime dhe rekomandime për punë më efektive me fëmijën.

4.2. Ndjekja dhe vlerësimi i arritjeve dhe përparimit të fëmijëve

Qëllimi i ndjekjes dhe vlerësimit të arritjeve dhe përparimit të fëmijëve duhet të përcaktohet: çfarë di dhe çfarë është në gjendje të bëjë fëmija, të identifikohen dobësi të caktuara që kërkojnë ndërhyrje shtesë dhe të mbështetet përparimi i fëmijës

1. Protokoll për mbajtjen e evidencës së përparimit individual të fëmijëve

1.1. Ekipi gjithëpërfshirës i çerdhes për fëmijë/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijëve angazhohet që edukatorët të mbajnë evidencë të plotë dhe të rregullt për kushtet e të nxënës dhe zhvillimit, arritjet, rregullsinë dhe sjelljen, si dhe për zhvillimin intelektual, social dhe emocional të fëmijëve me aftësi të kufizuara, shkathtësitë dhe arritjet e tyre.

1.1. Ekipi gjithëpërfshirës i çerdhes/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijëve e bazon vlerësimin e përparimit individual të fëmijës në: lojën si burim informacioni, krijimtarinë e fëmijës në funksion të vlerësimit formativ, si dhe në aktivitetet verbale dhe aplikative të fëmijëve.

– Në evidencën e vlerësimit (shënime anekdotike, studim rasti, informacione nga familja – formular, lista kontrolli, portfolio – dosja e fëmijës, video-incizime, regjistrime audio), theksohen veçanërisht anët e mira të fëmijës dhe potenciali i tij zhvillimor.

– Në evidencë përfshihen edhe të dhëna për përparimin e fëmijës, të cilat janë rezultat i një vlerësimi të kryer nga edukatorët, në bashkëpunim me shërbimin profesional dhe prindërit e fëmijës, i bazuar në parimet e mëposhtme:

- Të mos cenojë të drejtat dhe nevojat e fëmijës.
- Të mos ofendojë dhe nënvlerësojë personalitetin e fëmijës.
- Vlerësimi të fokusohet në aspektet pozitive të zhvillimit.
- Të respektohen karakteristikat zhvillimore të fëmijës dhe aspektet e zhvillimit.
- Të jetë në përputhje me qëllimet e programit për të nxënit dhe zhvillimin e hershëm dhe me Standardet për të nxënit dhe zhvillimin e hershëm.
- Të respektohen mendimet dhe vërejtjet e prindërve lidhur me interpretimin e vlerësimit nga ana e edukatorëve.
- Prindërit të informohen në mënyrë të vazhdueshme për çdo gjendje të re në zhvillimin e fëmijës.
- Të respektohen informacionet për zhvillimin e fëmijës të dhëna nga prindërit.
- Të sigurohet mbështetje dhe ndjekje e rezultateve të vlerësimit përgjatë periudhave të mëtejshme të zhvillimit të fëmijës, pas fillimit të shkollës fillore.
- Të jenë të përfshira të gjitha fazat e procesit të vlerësimit (mbledhja, analizimi/interpretimi, zbatimi).
- Vlerësimi të jetë i përshtatur me qëllimet programore (shtojcat 4/7 – 4.16).

2. Protokoll për analizën e vlerësimit të përparimit të fëmijëve sipas grupeve edukative

2.1. Në fund të realizimit të çdo teme, ekipi gjithëpërfshirës kryen analizën e vlerësimit të arritjeve dhe përparimit të fëmijëve me aftësi të kufizuara.

2.2. Pas analizës së kryer, përcaktohet nëse fëmija ka shënuar përparim ose nëse është e nevojshme të ndryshohet strategjia në punën edukativo-arsimore për periudhën e ardhshme. Diagramet e paraqitura më poshtë tregojnë se si vlerësimi integrohet me planifikimin e punës edukativo-arsimore.

2.3. Raportet dhe analizat e përgatitura për fëmijët me aftësi të kufizuara i dorëzohen shërbimit profesional dhe stafit drejtues dhe janë plotësisht të qasshme për të gjithë edukatorët dhe për prindërit e fëmijëve.

Integrimi i vlerësimit në planifikimin e punës edukativo-arsimore

Zona e zhvillimit të ardhshëm (më të afërt) të fëmija

Çfarë mund të mësojë
fëmija për të vepruar në
mënyrë të pavarur

Zona e zhvillimit
të ardhshëm (më
të afërt) të
fëmijës

Çfarë mund fëmija të bëjë
tani

Çfarë mund të bëjë fëmija
me mbështetje

3. Protokoll për mbështetjen dhe ndjekjen e përparimit në arsimin fillor

- 3.1. Ekipi gjithëpërfshirës i çerdhes/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijëve angazhohet që çerdhja të sigurojë informacion për regjistrimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara në arsimin fillor dhe për suksesin e tyre në klasën e parë, si dhe të analizojë të dhënat e marra.
- 3.2. Bazuar në të dhënat e marra, propozon masa për përmirësimin e praktikave gjithëpërfshirëse në çerdhe/qendër për zhvillimin e hershëm të fëmijëve.

SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 4

Shtojca 4/1. PARANDALIMI I RREZIQEVE TË MUNDSHME PËR SIGURINË E FËMIJËVE (me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të nxënit dhe zhvillimin e hershëm)

RREZIQET E MUNDSHME PËR SIGURINË E FËMIJËVE (me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të nxënit dhe zhvillimin e hershëm)

(Instrumenti plotësohet para se të realizohet ndonjë aktivitet/projekt specifik me FËMIJË me aftësi të kufizuara ose vështirësi në të nxënit dhe zhvillimin e hershëm, për të siguruar sigurinë e tij dhe për të shmangur rreziqet)

Emri dhe mbiemri i fëmijës: _____, grupi edukativ: _____

Përshkrimi i aktivitetit:

--

Realizuar nga: _____, data: _____

Hapi 1: Identifikimi i rreziqeve

Biologjike (higjiena, sëmundjet, infeksionet, alergjitë)		
☐ Gjaku/lëngjet e trupit	☐ Virus/sëmundje	☐ Alergjitë
Tjetër/detaje:		
Kimikate (mjetet pastruese, substancat për eksperimente dhe të tjera) – kimikatet duhet të jenë të etiketuar dhe të shoqëruara me udhëzime		
☐ Kimikate të sigurta	☐ Kimikate të rrezikshme	
Emërtoni kimikatet/detaje		
Situata kritike – incidente që rezultojnë me		
☐ Mbyllje	☐ Evakuim	☐ Shembje
Друго/детали:		
Incidente nga burimet energjetike/probleme që përfshijnë:		
☐ Rrymë elektrike	☐ Gaz/naftë/zjarr	☐ Gaz i kompresuar

Tjetër/detaje:

Mjedisi					
☐ Ekspozim në diell		☐ Ujë (burim, lumë, plazh, digë)		☐ Zë, zhurmë	
☐ Kafshë/insekte		☐ Mot i keq/kushtet e motit		☐ Temperatura (nxehhtësi, të ftohtë)	
Tjetër/detaje:					
Objekte/ndërtesa në mjedis					
☐ Ndërtesa dhe objekte në mjedis që nuk lëvizin		☐ Rrugë/shteg		☐ Punëtori/dhomë pune	
☐ Pajisje në fushën e lojës/sallë		☐ Mobilje		☐ Pishinë	
Tjetër/detaje:					
Makineri, mjete dhe pajisje					
☐ Makineri – statike		☐ Makineri – të lëvizshme		☐ Mjete dore	
☐ Mjete/karroca		☐		☐	
Tjetër/detaje:					
Punë manuale					
☐ Punë manuale (e përsëritur, e vështirë)		☐ Aktivitet në lartësi		☐ Hapësirë e kufizuar	
Tjetër/detaje:					
Dhuna					
☐ Fëmijë		☐ Të punësuar		☐ Prindërit/tjerë	
☐ Fizike	☐ Psikologjike	☐ Fizike	☐ Psikologjike	☐ Fizike	☐ Psikologjike
Rreziqe të tjera/detaje:					

Hapi 2: Vlerësimi i nivelit të rrezikut

Duke marrë parasysh rreziqet e identifikuara në hapin e mëparshëm dhe duke përdorur matricën e vlerësimit të dhënë, vlerësoni nivelin e rrezikut.

Gjasa	Pasoja				
	Pa e rëndësishme	Мала	Умерена	Голема	Критична
Gati e sigurt	Mesatare	Mesatare	E lartë	Ekstreme	Ekstreme
Më e mundshme	E ulët	Mesatare	E lartë	E lartë	Ekstreme
E mundshme	E ulët	Mesatare	E lartë	E lartë	E lartë
E pamundur	E ulët	E ulët	Mesatare	Mesatare	E lartë
E rrallë	E ulët	E ulët	E ulët	E ulët	Mesatare

Pasoja	Përshkrimi i pasojës	pasoja	Përshkrimi i pasojës
Pa e rëndësishme	Nuk ka nevojë për trajtim.	E rrallë.	Ndodh vetëm në rrethana jashtëzakonisht të veçanta.
E vogël	Lëndim i lehtë që kërkon trajtim me kompletin e Ndihmës së Parë (prerje të vogla, mavijosje, gunga)	E pamundur.	Nuk mund të ndodhë në të ardhmen e afërt
Mesatare	Lëndimi kërkon trajtim mjekësor ose më shumë kohë për shërim	E mundshme.	Mund të ndodhë në të ardhmen e afërt
E madhe	Lëndim serioz që kërkon trajtim mjekësor specialistik ose hospitalizim	Shumë e mundshme.	Me shumë gjasa do të ndodhë në të ardhmen e afërt.
Kritike	Humbje jete, aftësi e kufizuar e përhershme ose më tepër lëndime serioze	Pothuajse e sigurt.	Gati me siguri do të ndodhë në të ardhmen e afërt.

Niveli i rrezikut	Përshkrimi i nivelit të rrezikut	Veprim
☐ E ulët	Nëse ndodh një incident, ka gjasa të ulët që të rezultojë me lëndim	Zbato aktivitetin me kushtet ekzistuese në vendin e ngjarjes.
☐ Mesatare	Nëse ndodh një incident, ekziston mundësia për lëndim që do të kërkojë përdorimin e kompletit të Ndihmës së Parë.	Do të jenë të nevojshme strategji shtesë.

☐ E lartë	Nëse ndodh një incident, me shumë gjasa lëndimi do të kërkojë trajtim mjekësor.	Duhet të përdoret një strategji para realizimit të aktivitetit. Duhet të ndiqen protokolle strikte për të siguruar sigurinë.
☐ Ekstreme	Nëse ndodh një incident, me shumë gjasa do të rezultojë me lëndim të përhershëm ose vdekje.	Shqyrtoni alternativa për realizimin e aktivitetit. Duhet të ndiqen protokolle strikte për të siguruar sigurinë.

Hapi 3: Kontrolloni rrezikun

1. Në tabelën e dhënë më poshtë, listoni rreziqet e mundshme.
2. Vlerësoni nivelin e rrezikut.
3. Shpjegoni masat që do të përdorni për të eliminuar ose zvogëluar rrezikun, sipas Hierarkisë së strategjive/procedurave të dhëna.

Hierarkia e strategjive	
Më efektive (nivel i lartë) Më pak efektive (nivel i ulët)	Eliminimi: Heqja totale e rrezikut nga aktiviteti ose vendi i punës.
	Alternativa: Zgjedhja e një aktiviteti më të sigurt.
	Ridisajn: Bëni aktivitetin ose procesin më të sigurt.
	Izolim: Ndani njerëzit nga rreziku.
	Administrimi: Vendosni rregulla, shenja ose udhëzime për të siguruar vendin e punës ose realizimin e aktivitetit.
	Pajisje personale mbrojtëse: Veshje mbrojtëse dhe pajisje të tjera.

Rreziqe dhe strategji

Përshkrimi i rrezikut/dëmtimit	Niveli i rrezikut	Strategjia
Detaje tjera:		

hapi 4: Rishikimi i strategjive

Paraqitje
Aktiviteti do të realizohet në përputhje me vlerësimin e rrezikut, duke përdorur ndonjë nga strategjitë e përmendura në hapin 3. Nëse është e nevojshme, do të bëhen ndryshime në aktivitet për të shmangur rreziqet e mundshme dhe për të siguruar sigurinë.

Person kontakti:	Data:
Shënoni persona tjerë të përfshirë në këtë vlerësim të rrezikut	

Hapi 5: Rishikimi dhe rishqyrtimi i strategjive

Пополнете за време/или по активността	Po	Jo
1. A ishin të mjaftueshme dhe efektive strategjitë e planifikuara për të ulur nivelin e rrezikut?	☐	☐
2. A u bënë ndryshime në strategjitë e planifikuara?	☐	☐
3. A është e nevojshme që strategjia të zbatohet edhe në të ardhmen?	☐	☐
Detajet:		
Rishikimi është bërë nga:	Në rolin e :	
Nënshkrim:	Data:	

PROTOKOLLI PËR NDËRMARRJEN E VEPRIMEVE NË RASTIN E ÇRREGULLIMIT SË GJENDJES NORMALE SHËNDETËSORE TË FËMIJËS

1. Prindi/kujdestari është i detyruar të njoftojë kopshtin/qendrën për zhvillimin e hershëm të fëmijës për gjendjen shëndetësore të fëmijës së tij/saj, nëse ajo është e dëmtuar, si dhe për llojin e sëmundjes dhe aspektet për të cilat duhet të kushtohet vëmendje në kopshtin/qendrën për zhvillimin e hershëm të fëmijës.

Triazhi i mëngjesit në kopshtin e fëmijëve

- Pranimin e fëmijëve e kryen edukatori (kujdestari).
- Fëmija nuk mund të pranohet në kopsht nëse merr terapi me antibiotikë.
- Në rast se gjatë pranimit vërehen shenja të sëmundjes tek fëmija, edukatori njofton infermierën kryesore dhe përgjegjësin e objektit.
- Infermierja kryesore zhvillon bisedë, refuzon pranimin dhe këshillon prindin që të mbajë fëmijën në shtëpi.

2. Në rast se fëmija ankohet për probleme shëndetësore ose lëndim gjatë qëndrimit në kopsht/qendrën për zhvillimin e hershëm të fëmijës, reagohet menjëherë në mënyrën e mëposhtme:

- Njoftohet infermierja kryesore, përkatësisht drejtori i objektit ose shërbimi profesional dhe drejtori.
- Kontaktohet prindi dhe njoftohet për problemin.
- Në kopsht/qendrën për zhvillimin e hershëm të fëmijës veprohet për lëndime që mund të trajtohen lokalisht, duke përdorur përmbajtjen e kutive të ndihmës së parë.
- Fëmijëve nuk u jepen medikamente me anë orale, për shkak të mundësisë që ata të jenë alergjikë ndaj ndonjë ilaçi.
- Në raste urgjente, fëmija dërgohet në ambulancën më të afërt ku i jepet ndihmë mjekësore, dhe njëkohësisht duhet të njoftohet prindi për mënyrën e veprimit.

3. Pasi fëmija të jetë kujdesur dhe të ketë marrë ndihmë, edukatori, përkatësisht infermierja kryesore ose mjeku, informohen dhe ndjekin gjendjen e tij shëndetësore, me qëllim që gjatë qëndrimit të fëmijës në kopsht të mbahet kujdes për aspektet kritike (p.sh. respektimi i kushteve të caktuara higjienike, kontrolli i ushqimit etj.).

4. Në rastet e sëmundjeve kronike ose dëmtimeve më të rënda:

- Kopshti/qendra për zhvillimin e hershëm të fëmijës është i detyruar të ndjekë udhëzimet që i ka dhënë prindi bazuar në rekomandimet e mjekut dhe është i detyruar ta informojë rregullisht prindin për ndryshimet që ndodhin dhe vërehen.
- Nëse fëmija mungon për një periudhë të gjatë nga kopshti, rekomandohet që kopshti/qendra për zhvillimin e hershëm të fëmijës t'i ofrojë prindit burime dhe aktivitete edukativo-arsimore si mbështetje për mësimin dhe zhvillimin e fëmijës në kushte shtëpie.

5. Obligimet e prindit/kujdestarit

- Prindi i fëmijës që tregon shenja sëmundjeje dhe është dërguar në shtëpi, është i detyruar të njoftojë kopshtin/qendrën për zhvillimin e hershëm të fëmijës: infermieren kryesore, përgjegjësin e objektit ose edukatorin për gjendjen shëndetësore të fëmijës.
-
- Në rikthimin e fëmijës në kopsht, prindi është i detyruar të sjellë një dëshmi mjekësore që fëmija është shëndetshëm dhe mund të ndjekë kopështin.

6. Obligim kopshtit/qendrës për zhvillimin e hershëm të fëmijës

- Monitorimi sistematik i rritjes, zhvillimit dhe ushqyerjes së fëmijëve.
- Marrja e masave parandaluese për parandalimin e sëmundjeve ngjitëse, siç janë: mirëmbajtja e higjenës së përgjithshme të ambienteve, çarçafëve dhe lodrave.
- Parandalimi i lëndimeve dhe njoftimi i menjëhershëm i prindit.
- Njoftimi i institucionit shëndetësor kompetent, themeluesit dhe ministrisë.

Shtojca 4/2-6. KUJDESI PËR GJENDJEN SHËNDETËSORE TË FËMIJËVE GJATË QËNDRIMIT NË KOPSHT

GJENDJA SHËNDETËSORE GJATË QËNDRIMIT NË KOPSHT

Data e kontrollit sistematik	Kontrolli sistematik Rezultati i kontrollit sistematik
	TT_____TB_____ _____ _____ _____ _____ _____
	TT_____TB_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
	TT_____TB_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
	TT_____TB_____ _____ _____ _____ _____ _____

--	--

RAPORT PËR PARAQITJEN E SËMUNDJES

Data e paraqitjes së sëmundjes _____

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____

Koha kur është i informuar prindi _____

Koha kur fëmija është marrë nga prindi _____

Emri dhe mbiemri i përkdhelësit/edukatorit _____

A i është dhënë ndonjë ilaç fëmijës: Po Jo

Përshkruani simptomet:

Qëllimi ynë i përbashkët është të sigurojmë një mjedis të shëndetshëm dhe të sigurt për të gjithë fëmijët në kopsht/qendrën tonë. Fëmija juaj sot ka pasur shenjat e mëposhtme të sëmundjes: (rrethoni ato që vlejnë) Покачена температура

1. Skuqje në trup
2. Dhimbje barku, të vjella, diarre
3. Sekretion i shtuar nga hunda/veshi
4. Kollë
5. Tjetër _____

Sipas polisës sonë për sigurinë dhe shëndetin e fëmijëve, dhe për të mbrojtur fëmijët e tjerë të shëndetshëm, ju lutemi mos e ktheni fëmijën në kopësht derisa të mos ketë simptoma për të paktën 24 orë, për të cilën na nevojitet një dëshmi nga mjeku juaj amë.

Пополнува матичен лекар:

Unë, _____, e kam kontrolluar fëmijën _____ dhe konstatova se ai/ajo nuk është i/e sëmurë nga ndonjë sëmundje ngjitëse dhe mund të kthehet në mënyrë të sigurt dhe të përfshihet në aktivitetet në kopshtin/qendrën _____.

Nënshkrimi i mjeku _____

Kontakt telefoni: _____

Unë konfirmoj se informacionet e mësipërme janë të vërteta lidhur me gjendjen shëndetësore të këtij fëmije.

Përkdhelës/Edukator

Drejtör

(nënshkrimi/data)

(nënshkrimi/data)

Unë konfirmoj se drejtori/edukatori/personi përgjegjës më kanë informuar në mënyrë të përshtatshme lidhur me ngjarjen që ka ndodhur me fëmijën tim. Kam marrë një kopje të këtij Raporti.

Nënshkrimi i prindit

Data

KUJDESI PËR FËMIJËT ME PROBLEME SHËNDETËSORE

Emri dhe mbiemri i fëmijës:
Aktivitetet e planifikuara:
<i>Përgatiten përmbajtje për një grup të ndjeshëm fëmijësh, për të cilët rekomandimet jepen nga edukatori, përkëdhelësi, infermierja kryesore, grupi profesional, shërbimi profesional, në bashkëpunim me prindërit/kujdestarët.</i>
Aktivitete të ndërmarra:
Përmbajtje qartë e përcaktuar: Raport:
Fëmijë:
Edukatori përgjegjës: _____ Data: _____

RAPORT PËR INCIDENTIN E NDODHUR

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____

Data e ngjarjes: _____ Koha e ngjarjes: _____

Koha e njoftimit të prindit: _____

Emri dhe mbiemri i kujdestarit/përkëdhelësit: _____

Vendndodhja e incidentit: _____

Përshkruani incidentin:	Përshkruani si ka ndodhur incidenti:
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Kush ishte dëshmitar i incidentit: _____

Çfarë ndihme të parë i është dhënë fëmijës:

Koment i prindit: _____

Unë konfirmoj se informacionet e përmendura më sipër janë të sakta në lidhje me incidentin që ndodhi me këtë fëmijë.

Përkëdhelës/Edukator

Drejtori

(nënshkrim dhe data)

(nënshkrim dhe data)

Unë konfirmoj se drejtori/përkëdhelësi/mësuesi/personi përgjegjës më informoi në mënyrë të duhur në lidhje me ngjarjen për fëmijën tim. Unë mora një kopje të këtij Raporti.

Nënshkrimi i prindit

Data

PROCEDURA PËR KUJDESIN E FËMIJËVE ME AFTËSI TË KUFIZUARA TRUPORE DHE FËMIJËVE ME DËMTIME NË SHIKIM

1. EGJKF/EGJQZHF dhe EGJK organizojnë procesin edukativo-arsimor në përputhje me nevojat e veçanta të fëmijës:
 - përcaktimi i ambienteve ku do të zhvillohet puna edukativo-arsimore në varësi të mundësive të lëvizjes së fëmijës;
 - organizimi i hapësirës në sallë, korridore dhe në dhomën e aktiviteteve (vendosja e mbajtëseve në korridore) dhe heqja e barrierave (pragje të larta, dysHEME të rrëshqitshme);
 - caktimi i ndihmësve që do t'i ofrojnë mbështetje të vazhdueshme, sipas nevojave të tij.
 - EGJKF/EGJQZHF bën përshtatjen e materialeve dhe mjeteve që i përdor fëmija si dhe mënyrën e punës gjatë qëndrimit në kopsht.
2. EGJKF/EGJQZHF kujdeset për sigurimin e teknologjisë e nevojshme asistive për fëmijën.
3. Mësuesi dhe punonjësit profesionalë ndjekin sjelljen e fëmijës dhe përparimin e tij në mësim dhe zhvillim.
4. Punonjësit profesionalë, sipas nevojës, e dërgojnë fëmijën, së bashku me prindin, në institucionin përkatës profesional për mbështetje shtesë.

Edukatori dhe punonjësit profesionalë konsultohen me fëmijën lidhur me nevojat e tij dhe i ofrojnë mbështetje të vazhdueshme për përparim të suksesshëm.

REKOMANDIM PËR MBËSHTETJEN NDËRMOSHORE/FËMIJËRORE

Emri dhe mbiemri i edukatorit: _____

Data: _____

Fëmijët e mëposhtëm i rekomandoj për dhënien e mbështetjes ndërmoshore:

<i>Emri dhe mbiemri i fëmijës</i>	<i>Grupi edukativ</i>	<i>Shkaqet e përzgjedhjes</i>	<i>Loji i mbështetjes</i>	<i>Afati kohor</i>	<i>Fëmija që merr mbështetje</i>

Shtojca 4/5. KUJDES PËR FËMIJËT NGA FAMILJET NË RREZIK SOCIAL

PROGRAM PËR KUJDESIN E FËMIJËVE NGA FAMILJET NË RREZIK SOCIAL

Aksione/ngjarje/momente/evente/ aktivitete tjera të brendshme	Përmbajtje dhe qëllim i përcaktuar qartë dhe kërkesë e miratuar për realizim	Data e mbajtjes	Personat përgjegjës	Raport

Shtojca 4/6. PASQYRË E GRUPIT TË FËMIJËVE TË NDJESHËM

* Mund të shënohen edhe më shumë kolona	GRUPET E FËMIJËVE TË NDJESHËM					
	<u>Perspektiva shëndetësore</u> – pengesa në të nxënë për shkak shkaqeve shëndetësore (sëmundje kronike dhe sëmundje afatgjata.)	<u>Perspektiva zhvillimore</u> – pengesa në të nxënë të lidhura me zhvillimin e fëmijës (emocional, intelektual)	<u>Perspektiva e marrëdhënieve dhe lidhjeve</u> – vështirës i në procesin mësimor për shkak të problemeve në komunikim	<u>Perspektivë gjuhësore-kulturore</u> – pengesa si pasojë e një gjuhe dhe kulture tjetër të folur	<u>Perspektiva ekonomike</u> – pengesa si pasojë e situatës jashtëzakonisht të vështirë ekonomike	<u>Perspektiva familjare</u> – pengesa nga familjet disfunktionale; dhuna; varësitë; prindër vetëmbajtës
Grupi edukativ: Edukator/përkëdhelës në grupin edukativ:						
Emri dhe mbiemri i fëmijës:	Përshkrim i shkurtër për fushat e shënuara:					
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
Gjithsejt:						

DOSJE E FËMIJËS
(portfolio zhvillimore)

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____

Data dhe vendi i lindjes _____

Kombësia _____ Shtetësia _____

Adresa e banimit _____

Numri i librit kryesor _____

Emri i çerdhes së fëmijëve _____

Vendi _____

Komuna _____

MJETET E NIVELIT TË ARRITJES SË STANDARDEVE (2-3, 3-4 dhe 4-6 vjeç)**Mjet për vlerësimin e nivelit të arritjes së standardeve për moshën 2-3 vjeç**

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____

Moshë: _____

Data e plotësimit të I: _____

Data e plotësimit të II: _____

1. SHËNDETI DHE ZHVILLIMI MOTORIK

Tregues	Hapi i parë ²⁶		Përparon ²⁷		Arrinë ²⁸	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard - mban ekuilibrin						
1.1 Ecën në majë të gishtave në distancë të shkurtër						
1.2 Kërcen në një këmbë përpara						
1.3 Ecën në skaj të trotuarit pa u lëkundur dhe pa rënë						
2. Standard – Kontrollë e pjesëve të trupit						
2.1 Ecën dhe vrapon me ndryshim të shpejtësisë dhe drejtimit të vrapimit						
2.2 Pedalon duke përdorur të dyja këmbët në të njëjtën kohë						
2.3 Ngjitet dhe zbret shkallët me hapa alternativë						
3. Standard – koordinim						
3.1 Lëviz në hapësira të hapura dhe të mbyllura dhe kapërcen pengesa për të hulumtuar (vrapon dhe kalon pengesa të vogla)						
3.2 Vendos vetë këmbët në pedalat e biçikletës dhe i rrotullon paralelisht me të dyja këmbët						
4. Standard – pengesa të lëvizshme dhe të palëvizshme						
4.1 Lëviz në mënyrë të sigurt në hapësirë pa u përplasur me pjesë të mobiljes						
4.2 Ndalet ose përshpejton ecjen nëse has në ndonjë pengesë						
5. Standard – Kontrolli i pëllëmbëve dhe gishtave						

5.1 Nxjerr dhe vendos sende të vogla në një kosh						
5.2 Ndërton kullë prej 5-7 kubesh						
5.3 Përdor gishtin tregues dhe gishtin e madh për të mbajtur lapsin, stilolapsin, ose bojën						
5.4 Hapë dhe mbyll portofolin ose çantën me kapëse						
tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
6. Standard – përdorimi i sendeve për përdorim të përgjithshëm						
6.1 I mbledh lodrat nga toka me pëllëmbët dhe gishtat						
6.2 Shpërbën dhe pastaj monton pjesët e lodrave (nxjerr kapakun nga marker-i, hap dhe mbyll kuti)						
6.3 Mban kuti me një pëllëmbë, dhe me tjetrën e mbush me sende më të vogla						
6.4 Përdor pëllëmbët dhe gishtat e të dy duarve për të përdorur gërshërë						
7. Standard – kujdes personal dhe higjienë						
7.1 Përdor sapunin për të larë duart vetë, i shpëlav me fërkim dhe i thanë vetë						
7.2 Përdor tualetin vetë me ndihmë minimale						
8. Standard – Njohja e situatave të dëmshme dhe të rrezikshme						
8.1 tregon nëse ndjen dhimbje ose shqetësime të tjera.						
8.2 kërkon takëm të ri nëse bie në tokë.						
9. Standard – rregullimi i lëvizjes përmes shqisave						
9.1 Imiton lëvizjet e personave të njohur ose të ndonjë kafshe shtëpiake						
Shënim:						

2. ZHVILLIMI SOCIO-EMOCIONAL

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
Nënfusha – Zhvillimi Social	I	II	I	II	I	II
1. Standard – bën dallimin midis të rriturve të njohur dhe të panjohur						
1.1 Krijon ndërveprim me një person të njohur gjatë lojës (kërkon t'i jepet një send apo lodër që nuk mund ta arrijë vetë)						
1.2 Ia jep dorën një personi të njohur kur ndodhet në një mjedis të panjohur						
2. Standard – mund të zhvillojë aftësi sociale në ndërveprim me fëmijë të tjerë						
2.1 Largohet lehtësisht nga personi i njohur i rritur për t'u bashkuar me fëmijët e tjerë që po luajnë						
2.2 Afrohet me një shok gjatë lojës (ia jep lodrën e vet)						
3. Standard – mund të zhvillojë aftësi sociale në ndërveprim me të rriturit						
3.1 Kërkon që i rrituri të përfshihet në lojë						
3.2 Bën pyetje dhe nis bisedën						
4. Standard – mund t'i vërejë dhe t'i respektojë ngjashmëritë dhe dallimet te njerëzit						
4.1 Identifikon gjininë dhe ngjashmëritë dhe dallimet kryesore midis vetes dhe të tjerëve (unë jam vajzë, Darko është djalë)						
4.2 Përpiqet të imitojë disa fjalë nga një gjuhë tjetër						
Nënfusha – Zhvillimi emocional						
5. Standard – zhvillon konceptin për vetveten						
5.1 Përdor emrin e vet kur flet me një person tjetër (Unë jam						

Emine, Marko ...)						
5.2 Identifikon gjininë e vet (Unë jam mashkull, Unë jam femër)						
5.3 Insiston të marrë atë që dëshiron (dua mollë, jo qumësht, ...)						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
6. Standard – mund të njohë dhe të shprehë në mënyrë të përshtatshme emocionet e tij/saj						
6.1 Shenjon saktë emocionet e të tjerëve (mama është e lumtur sepse po qesh)						
6.2 Vërenë dhe dallon arsyet për shfaqjen e emocioneve të ndryshme tek të tjerët dhe tek vetja (mama është e lumtur sepse jam e mirë)						
6.3 Përpiqet të qetësojë një fëmijë që qan pranë tij (e përkëdhel ose i flet)						
7. Standard – ndihet krenar për arritjet e tij dhe beson në aftësitë e tij						
7.1 Dëshiron të demonstrojë efektet e punës me sukses së përfunduar (vizatim i gatshëm, renditja e kubeve)						
7.2 Tregon interes për t'u kujdesur vetëm për vete (insiston të vishet vetë ose të përfundojë një detyrë – të marrë një send)						
8. Standard – mund të kontrollojë ndjenjat e veta						
8.1 Qetësohet shpejt pas shqetësimit nga ndarja nga një person i njohur dhe i dashur						
8.2 Fillon të kontrollojë impulsat (thotë jo kur prek sendin e ndaluar)						

Shënime

3. GJUHA, KOMUNIKIMI DHE ZHVILLIMI I SHKRIM-LEXIMIT

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard – mund të dëgjojë dhe të kuptojë gjuhën e folur						
1.1 Tregon dy gishta kur pyesin sa vjeç je						
1.2 Reagon në mënyrë të përshtatshme ndaj fjalëve të thëna nga i rrituri (p.sh. shikon këpucët kur i rrituri thotë: "Sa të bukura janë këpucët e tua të reja")						
1.3 Përgjigjet në mënyrë të përshtatshme ndaj një urdhri verbal (merr librin - p.sh. ma sjell librin nga tavolina)						
2. Standard – mund të flasë dhe të komunikojë						
2.1 Përdor shprehje sociale si faleminderit dhe të lutem						
2.2 Vazhdimisht bën pyetje për të mbajtur bisedën						
2.3 Flet mjaftueshëm qartë për t'u kuptuar nga ai që e dëgjon						
Standardi – mund të pasurojë fjalorin e vet dhe të tregojë përparim në të folurit korrekt						
3.1 Përshkruan disa persona ose sende duke përdorur mbiemra për një shpjegim më të mirë (i bukur, i keq, i vogël)						
3.2 Pyet për kuptimin e disa fjalëve ose se si quhet një send						
4. Standard – tregon interes për materialet e printuara						
4.1 Shikon materiale të ndryshme të printuara						
4.2 Bën dallimin midis tekstit dhe figurës (tregon në libër se ku është teksti dhe ku është figura)						
5. Standard – mund të njohë simbole të shkruara dhe shkronja						
5.1 Njeh librin e preferuar nga figurat dhe simbolet në kopertinë						
5.2 Bën dallimin midis shkronjave dhe simboleve të tjera						

6. Standard – mund të përfshihet në aktivitete që lidhen me shkrimin						
6.1 Vizaton me marker linja ose rrethe jo të rregullta me disa lëvizje						
6.2 Vizaton forma në rërë ose në tokë me një send të mprehtë						
7. Standard – mund të shprehë idetë e tij/saj përmes simboleve të shkruara dhe shkronjave						
7.1 Fëmija imiton të shkruarit në lojëra si një aktivitet qëllimor						
Shënim:						

4. ZHVILLIMI KOGNITIV DHE FITIMI I NJOHURIVE TË PËRGJITHSHME

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard – demonstroi aftësinë për të hulumtuar dhe zbuluar						
1.1 Zbulon mënyra të reja për të përdorur lodrat ose sendet e reja (sheh si ndërtohet një kullë dhe përpiqet ta bëjë të njëjtën gjë, përdor kapakun e tenxheres si timon të makinës...)						
1.2 Përdor mjete për hulumtim (përdor lupë për të parë një send)						
1.3 Fillon të kuptojë lidhjet shkak-pasojë (nëse fik radion, bëhet qetësi)						
2. Standard – demonstroi njohuri për sasinë, numrat dhe numërimin						
2.1 Numëron deri në 5 përmendësh						
2.2 Kërkon 2 mollë sepse dëshiron t'i japë një shokut						
3. Standard – demonstroi aftësi për klasifikim dhe serializim						

3.1 Grupon topa, kubikë dhe balona të veçanta sipas ngjyrës (e kuqe, e verdhë, kaltërt, jeshile) dhe i vendos në kuti me ngjyrë përkatëse.						
3.2 Në udhëzim verbal, vendos sendet në vendin e duhur						
4. Standard – fiton informacione për mjedisin përmes vëzhgimit dhe manipulimit						
4.1 Njofton sendet dhe dukuritë përmes përdorimit të shqisave (kjo është e butë, lulja ka një erë të mirë)						
4.2 Vëzhgon dhe njeh marrëdhënie shkak-pasojë midis sendeve (topi më i vogël vendoset në topin më të madh, makina lëviz sepse ka rrota, radioja punon sepse është e kyçur...)						
4.3 Lidh sende të caktuara me fenomene natyrore (kur bie shi kërkon çadër ose kapelë...)						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
5. Standard – vëzhgon dhe përshkruan karakteristikat e botës së gjallë						
5.1 Emëron pjesët e trupit të disa kafshëve të caktuara						
5.2 Di që bimët dhe kafshët rriten dhe ndryshojnë (macja e vogël do të rritet)						
5.3 Fëmija dëgjon këngën e gjelit dhe kërkon nga i rrituri ta dëgjojë						

5.4 Di dallimet themelore midis botës së gjallë dhe asaj të pa gjallë – nga një paletë figurash bën 2 grupe – figura të natyrës së gjallë dhe të pa gjallë						
6. Standard – vëzhgon dhe përshkruan karakteristikat e natyrës së pa gjallë						
6.1 Emëron vetitë e ndryshme të disa lëndëve natyrore (leshi, gomë, gur, rërë, ujë, ajër)						
6.2 Di të dallon ditën nga nata (në mëngjes nëna shkon në punë, në mbrëmje është errësirë dhe flemë)						
6.3 Emëron dallimin midis lumit dhe detit (lumi është i vogël dhe rrjedh, liqeni është i madh dhe nuk rrjedh)						
7. Standard – e kupton njeriun si një qenie të gjallë dhe shoqërore						
7.1 Njeh funksionin e disa pjesëve të trupit të njeriut						
7.2 Bën dallimin midis pamjes së jashtme të të rriturve dhe fëmijëve						
8. Standard – dallon zëra/tinguj të ndryshëm						
8.1 Merr pjesë në lojë ku vëren dhe dallon kur dikush këndon dhe kur flet						
8.2 Njeh këngët që i ka mësuar						
9. Standard – demonstroi interes për të marrë pjesë në aktivitete muzikore						
9.1 Përfshihet në këndim kur fëmijët e tjerë këndojnë						
9.2 Këndon dhe ndjek ritmin duke goditur me duar ose këmbë						
9.3 Këndon këngë të shkurtra me ritëm dhe rimë						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
10. Standard – demonstroi interes për të marrë pjesë në forma të ndryshme të kreativitetit						

vizual						
10.1 Vizaton linja të ndërthura mbi tema të caktuara (gardhe, rrjeta)						
Shënim:						

6. QASJA NDAJ NXËNIES

Tregues	hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard – mund të mësojë gjëra të reja dhe të fitojë përvoja të reja						
1.1 Bën pyetje në lidhje me ndonjë tregim apo ndonjë aktivitet të mëparshëm						
1.2 Dëgjon me vëmendje një tregim të ri ose kërkon t'i lexohet ndonjë libër i ri						
2. Standard – mund të marrë iniciativë						
2.1 Jep ide se si dëshiron ta kalojë kohën						
2.2 Propozon aktivitete nga ato që ofrohen						
3. Standard – tregon këmbëngulje në aktivitetet e ndërmarra						
3.1 Këmbëngul në përpjekjet për ta veshur siç duhet bluzën						
3.2 Këmbëngul të hajë ose të pijë ujë nga gota vetë						
4. Standard – mund ta përdorë kreativitetin e tij/saj në aktivitetet e përditshme						
4.1 shtiret dhe imagjinon gjërat në lojë (merr një gazetë dhe pretendon se lexon)						
4.2 merr çantën e mamasë dhe bën sikur shkon në punë						
5. Standard – mund të mësojë në mënyra të ndryshme nga përvojat e veta						

5.1 Tregon ngjarje nga e kaluara						
Shënim:						

Mjet për vlerësimin e shkallës së arritjes së standardeve për moshën 3-4 vjeç

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____ Mosha _____

Data e plotësimit të I: _____ data e plotësimit të II: _____

1. SHËNDETI DHE ZHVILLIMI MOTORIK

Tregues	Hapi i parë ²⁹		Përparon ³⁰		Arrin ¹	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard – mban ekuilibrin						
1.1 Mban ekuilibrin gjatë vrapit						
1.2 Lëviz përpara dhe prapa me lehtësi						
1.3 Godet me këmbë topin e dhënë përpara						
1.4 Ecën mbi një tra të hollë me duar të shtrira drejt pa u lëkundur						
2. Standard – Kontrolli i pjesëve të trupi						
2.1 Kërcen përpara me këmbë të bashkuara						

²⁹ Bën hapin e parë drejt përbushjes së standardit: tregon interes për aktivitetin, përpqet ta kryejë pa saktësi dhe precizion.

³⁰ Tregon përparim drejt përbushjes së standardit: herë pas here e kryen aktivitetin me një nivel të caktuar saktësie dhe precizioni.

³¹ E përbush standardin: tregon interes për aktivitetet, i kryen ato vazhdimisht me shumë saktësi, precizion dhe këmbëngulje.

2.2 Godet topin përpara dhe kap topin e hedhur						
2.3 Luaj tenis, ping-pong dhe sporte të tjera kolektive dhe individuale (futboll, basketboll)						
3.Standard – koordinim						
3.1 Shpejton dhe ngadalëson ecjen kur është e nevojshme						
3.2 Lëviz trupin dhe ekstremitetet në ritmin e muzikës						
3.3 Transporton kuti të mëdha ose objekte të tjera nga një vend në tjetrin						
4. Standard – pengesa të lëvizshme dhe të palëvizshme						
4.1 Rrotullohet rreth një objekti të lëvizshëm gjatë ecjes						
4.2 Lëviz mbrapsht për të mos u përplasur me një shok gjatë aktiviteteve të kërcimit						
5. Standard – Kontrolli i pëllëmbëve dhe gishtave						
5.1 Mban topin me të dyja pëllëmbët mbi kokë dhe e hedh përpara						
5.2 Vendos enigma me 8 copë						
5.3 Kthen faqet e librit fletë për fletë						
5.4 Zbërthen dhe lidh butonat e rrobave						
5.5 Mban lapsin me gishtin tregues dhe gishtin e madh dhe vizaton një vijë në formë të caktuar						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
6. Standard – përdor mjete për përdorim të përgjithshëm						
6.1 Hap dhe mbyll çezmën						
6.2 Hap dhe mbyll kapakun e shishes						
6.3 Heq kapakun e shishes, derdh lëngun në gotë dhe e mban gotën me njëren dorë nga						

doreza						
7. Standard – kujdesi dhe higjiena personale						
7.1 Vetë i lan duart, fytyrën dhe trupin						
7.2 E fshin hundën dhe e hedh faculetën në vendin e duhur						
7.3 Vetë i lan dhëmbët me pastë dhe furçë dhëmbësh						
8. Standard – Njohja e situatave të dëmshme dhe të rrezikshme						
8.1 E kupton rëndësinë e ngjyrave të semaforit						
8.2 I njeh shenjat e rrezikut (sirenat e zjarrfikëses, makinës së policisë ose ambulancës)						
9. Standard – rregullimi i lëvizjes përmes shqisave						
9.1 Imiton tingullin e një instrumenti muzikor që po luhet nga dikush tjetër						
9.2 E kthen shikimin për të ndjekur diçka, jo qafën						
9.3 Fut objekte në vrima të vogla (rreshton rruaza)						
Shënim:						

2. ZHVILLIMI SOCIO-EMOCIONAL

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard – bën dallimin midis të rriturve të njohur dhe të panjohur						
1.1 Kërkon dhe ofron ndihmë nga një i rritur i afërt						
1.2 Ngrit dorën për t'i folur mësueses						
1.3 Në një ambient të panjohur i afrohet një personi të njohur (prind...) për të kërkuar ndihmë (p.sh. për të shkuar në tualet)						
2. Standard – mund të zhvillojë aftësi sociale në ndërveprim me fëmijë të tjerë						
2.1 Fillon të luajë me një fëmijë tjetër						
2.2 Ndan lodra dhe sende të tjera me një fëmijë tjetër						
3. Standard – mund të zhvillojë aftësi sociale në ndërveprim me të rritur						
3.1 Luan lojëra me të rriturit						
3.2 I pëlqen të ndihmojë të rriturit (fshin pluhurin)						
4. Standard – mund të vërejë dhe të respektojë ngjashmëritë dhe ndryshimet midis njerëzve						
4.1 Bën pyetje të thjeshta që lidhen me fëmijët e tjerë						
4.2 Ndryshon pamjen e tij/saj (vë rroba të tjerëve, ndryshon shprehjen e fytyrës...)						
5. Standard – zhvillon konceptin për vetveten						
5.1 Prezanton veten në role të ndryshme gjatë lojës simbolike						
5.2 E njeh pallton e vet dhe e vesh kur						

shkon për shëtitje						
5.3 Vendos vetë të kryejë një aktivitet të caktuar						
5.4 Këmbëngul të luaj rolin e “mjekut/mjekes”						
6. Standard – mund të njohë dhe të shprehë në mënyrë të përshtatshme emocionet e tij/saj						
6.1 Përpiqet të ngushëllojë një fëmijë që qan ose është i pikëlluar						
6.2 Shikon në një foto fëmijën që qan dhe pyet pse qan						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
7. Standard – Krenohet me arritjet e tij/saj dhe beson në aftësitë e veta						
7.1 Prezanton detyrën vetë që e ka përfunduar dhe thërret të rriturit për t’u lavdëruar						
7.2 Përgjigjet me po, me shumë siguri dhe bindje, kur pyetet nëse di të vozisë biçikletën, të notojë...						
8. Standard – mund të kontrollojë ndjenjat e tij/saj						
8.1 Reagon me shprehje të fytyrës kur zemërohet ose tërhiqet nga loja						
8.2 Pret me durim radhën për të kryer aktivitetin e dëshiruar (të tundet, të marrë lëng)						
Shënim:						

--

3. GJUHA, KOMUNIKIMI DHE ZHVILLIMI I SHKRIMLEXIMIT

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard – mund të dëgjojë dhe kuptojë gjuhën e folur						
1.1 Kupton kuptimin e fjalëve të thëna – vepron sipas një udhëzimi që përfshin disa aktivitete						
1.2 Dëgjon një tregim më të gjatë dhe reagon me të qeshura në pjesët qesharake						
1.3 Dëgjon me vëmendje tregime që i tregohen ose i lexohen						
2. Standard – mund të flasë dhe të komunikojë						
2.1 Fillon diskutim dhe bën pyetje						
2.2 Përcjell saktë një mesazh të shkurtër nga mësuesi te prindi dhe anasjelltas						
2.3 Tregon një tregim që e ka dëgjuar						
3. Standard – Mund ta pasurojë fjalorin e tij/saj dhe të tregojë përparim në të folurën e saktë						
3.1 Përshtat fjalët sipas gjinisë dhe numrit						
3.2 Përdor një fjalë të re ose pyet për kuptimin e një fjale të panjohur						
4. Standard – Tregon interes për materiale të shtypura						
4.1 Njeh simbolet e shtypura në mjedisin e vet						
4.2 Në mënyrë të duhur e shfleton librin me figura						
4.3 Tregon interes dhe bën sikur i lexon një libër një fëmije më të vogël ose një lodre						

5. Standard – mund të njohë simbole dhe shkronja të shkruara me dorë						
5.1 Njeh disa shkronja në tekst të shkruar me dorë						
5.2 Bën sikur po lexon duke parë një tekst të njohur						
7. Standard – mund të përfshihet në aktivitete që lidhen me shkrimin						
6.1 Vizaton forma të caktuara që ngjajnë me shkronja						
6.2 Kopjon formën e dhënë						
7. Standard – mund të shprehë idetë e tij përmes simboleve dhe shkronjave të shkruara						
7.1 Vizaton objekt ose person nga mjedisi i tij						
7.2 Vizaton figurë sipas një ngjarjeje						
Shënim:						

3. ZHVILLIMI KOGNITIV DHE FITIMI I NJOHURIVE TË PËRGJITHSHME

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
1. Standardi - demonstroi aftësinë për të hulumtuar dhe zbuluar						
1.1 Hulumton lloje të ndryshme të sendeve dhe materialeve						
1.2 Bën pyetje për gjërat që i sheh ose i dëgjon						
1.3 Merr pjesë në aktivitete të thjeshta hulumtuese						
1.4 Zgjidh problemin përmes vëzhgimit aktiv dhe hulumtimit						
2. Standard - demonstroi njohuri për sasi, numra dhe numërim						
2.1 Identifikon pjesë të një tërësie (gjysmë mollë, gjysmë shishe						

lëng)						
2.2 Lidhet numri me sende të caktuara						
2.3 Përdor numrat për qëllime të ndryshme						
2.4 Numëron me radhë deri në 10						
3.Standard – demonstroi aftësi për klasifikim dhe serializim						
3.1 Vëren tipare kontrastuese të sendeve (i madh - i vogël, i gjatë - i shkurtër)						
3.2 Numëron se cilat objekte janë: përpara tij, pas tij, poshtë tij, larg tij						
3.3 Rreshton sendet sipas gjatësisë nga më i shkurtër në më të gjatë ose anasjelltas						
3.4 Emëron pozicionin në radhë: unë jam i pari, ti je i dyti						
4. Standard – fiton informacione për mjedisin përmes vëzhgimit dhe manipulimit						
4.1 Gjatë lëvizjes mbledh sende të ndryshme që i gjen						
4.2 Përdor sende jo standarde për të hulumtuar mjedisin (me një shkop gërmon në tokë)						
5. Standard - vëren dhe përshkruan karakteristikat e botës së gjallë						
5.1 Njeh diferencat ndërmjet disa bimëve dhe kafshëve						
5.2 Di që bimët dhe kafshët kanë nevojë për ujë dhe ushqim						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	

	I	II	I	II	I	II
6. Standard – vëren dhe përshkruan karakteristikat e natyrës jo të gjallë						
6.1 Di të njohë dhe emërojë vetitë bazë të elementeve të ndryshme të natyrës						
6.2 Emëron karakteristikat e stinëve të vitit						
6.3 Mban kubin e akullit në dorë për ta shkrirë ose vendos një kub akulli në gotë me ujë						
7. Standard – kupton njeriun si qenie të gjallë dhe shoqërore						
7.1 Emëron disa veçori të njeriut						
7.2 Tregon ku ndodhen organet e brendshme						
8. Standard – demonstroi aftësi për të dalluar tinguj/zëra të ndryshëm						
8.1 Njeh dhe emëron zërat e automjeteve të ndryshme						
8.2 Kërkon të dëgjojë këngën e tij të preferuar në radio, TV, CD						
9. Standard – demonstroi interes për të marrë pjesë në aktivitete muzikore						
9.1 Dëgjon dhe këndon këngë të njohura që i ka mësuar						
9.2 Me këndim ndjek ndonjë aktivitet fëmijëror						
10. Standard – demonstroi interes për të marrë pjesë në forma të ndryshme të kreativitetit vizual						
10.1 Përdor ngjyra uji dhe i përzier ngjyrat vetë						
Shënim:						

4. QASJA NË MËSIM

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard – mund të mësojë gjëra të reja dhe të fitojë përvoja të reja						
1.1 Bën pyetje (Çfarë është kjo? Pse Hëna është e rrumbullakët? Si kam lindur unë?)						
1.2 Bën pyetje për gjërat që i vëren për herë të parë në mjedisin e tij						
2. Standard – mund të marrë iniciativë						
2.1 inicon ndihmë në situata të caktuara						
2.2 Zgjedh vetë materialet për aktivitetin						
3. Standard – tregon këmbëngulje në aktivitetet e ndërmarra						
3.1 Vazhdon me aktivitetin, edhe pse fëmijët e tjerë kanë përfunduar aktivitetin						
3.2 Është i angazhuar në një aktivitet për 5 deri në 10 minuta						
4. Standard – mund të përdorë kreativitetin e tij në aktivitetet e përditshme						
4.1 Krijon lojëra dhe aktivitete të reja						
4.2 Shik tregime dhe këngë gjatë aktivitetit						
5. Standard – mund të mësojë në mënyra të ndryshme nga përvojat e tij						
5.1 Mendon me zë të lartë dhe flet deri sa është i angazhuar në një aktivitet të caktuar						
Shënim:						

Mjet për vlerësimin e nivelit të arritjes së standardeve për moshat 4-6 vjeç

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____

Mosha: _____

Data e plotësimit të I: _____

Data e plotësimit të II: _____

1. SHËNDETI DHE ZHVILLIMI MOTORIK

Tregues	Hapi i parë ³²		Përparon ³³		Arrin ³⁴	
	I	II	I	II	I	II
1. 1. Standard – mban ekuilibrin						
1.1 Vrapon në mënyrë të qëndrueshme pa rënë						
1.2 Kalon pengesat						
1.3 Kërcen prapa me një këmbë						
2. Standard – kontrolli i pjesëve të trupit						
2.1 Ngjitje në litar						
2.2 Shtrirje e trupit						
2.3 Përdorim i pajisjeve gimnastike						
3. Standard – koordinim						
3.1 Rrotullohet rreth boshtit të trupit						
3.2 Bën lëvizje të komplikuar të trupit, p.sh. lojëra vallëzim						
4. Standard – pengesa të lëvizshme dhe të palëvizshme						
4.1 Kërcen pengesa më të larta						
4.2 Vrapon shpejt duke anashkaluar sende të palëvizshme						

³² Bën hapin e parë drejt përmbyshjes së standardit: tregon interes për aktivitetin, përpiqet ta kryejë pa saktësi dhe precizion.

³³ Tregon përparim drejt përmbyshjes së standardit – herë pas here e kryen me një shkallë të caktuar saktësie dhe precizitet.

³⁴ E përmbysh standardin – tregon interes në aktivitetet, gjithmonë e kryen me shumë saktësi, precizion dhe këmbëngulje.

5. Standard – kontrolli i pëllëmbëve dhe gishtave						
5.1 Mban gërshtë dhe pret letër sipas një linje të caktuar të rrumbullakët						
5.2 Shtyp me shkathtësi përmbajtje të dendur nga tubi (plastelinë, ngjitës, pastë dhëmbësh)						
6. Standard – përdor sende për përdorim të përgjithshëm						
6.1 Mban në mënyrë të saktë takëmin – thikë, pirun						
6.2 Lidhen lidhëset e këpucëve						
6.3 Derdh lëng me lugë ose gotë						
7. Standard – kujdesi personal dhe higjiena						
7.1 Vendos dorën mbi gojë kur kollitet						
7.2 Vetë i rregullon lodrat, dhomën, shtratin						

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
8. Standard – njohja e situatave të dëmshme dhe të rrezikshme						
8.1 Kthehet majtas-djathtas kur kalon rrugën						
8.2 Paralajmëron shokun nëse është në rrezik (të bjerë, të rrëshqasë...)						
9. Standard – rregullimi i lëvizjes me ndihmën e shqisave						
9.1 Bën konstruksione kreative me materiale të ndryshme						
9.2 Me saktësi vizaton figura të caktuara						
Shënim:						

2. ZHVILLIMI SOCIO-EMOCIONAL

mosha 4-6 vjeç

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
Standard – dallon mes të rriturve të njohur dhe të panjohur						
1.1 Emërton personat e njohur në fotografi						
1.2 Komunikon me personat e njohur nga rrethi i tij/saj						
1.3 Kërkon ndihmë nga një person i njohur dhe i afërt kur përballet me një problem						
1.4 Bën pyetje për një person që nuk e njeh						
1.5 I beson një personi të afërt						
2. Standard – është në gjendje të zhvillojë aftësi sociale në ndërveprim me fëmijë të tjerë						
2.1 Tregon besnikëri ndaj shokut/shoqes së tij/saj						
2.2 Zgjedh të luajë me një shok/shoqe të re						
2.3 Bashkëpunon në lojëra kolektive						
2.4 Ka shokë/shoqe në më shumë se një vend						
3. Standard – është në gjendje të zhvillojë aftësi sociale në ndërveprim me të rriturit						
3.1 Përshëndet një person të njohur						
3.2 Kërkon ndihmë nga të rriturit						
4. Standard – është në gjendje të vërejë dhe të respektojë ngjashmëritë dhe dallimet mes njerëzve						
4.1 Është në gjendje të përshkruajë pamjen e vet dhe ta krahasojë						

me atë të të tjerëve						
4.2 I njeh rolet e ndryshme shoqërore						
4.3 Bën pyetje për fëmijët e tjerë						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
5. Standard – zhvillon konceptin për veten						
5.1 Ndërvepron duke ndarë informacione për veten me fëmijët e tjerë						
5.2 Bëhet i vetëdijshëm për identitetin e vet kulturo						
6. Standard – është në gjendje të njohë dhe të shprehë në mënyrë të përshtatshme emocionet e tij/saj						
6.1 Tregon arsyet dhe flet për emocionet e tij/saj personale						
6.2 Shpreh emocionet përmes lojës						
7. Standard – Ndjehet krenar për arritjet e tij/saj dhe beson në aftësitë e veta						
7.1 Prezanton idetë dhe mendimet e veta						
7.2 Prezanton detyrën e përfunduar te një i rritur						
7.3 I përkushtohet plotësisht aktiviteteve të caktuara						
8. Standard – është në gjendje të kontrollojë ndjenjat e veta						
8.1 Shpreh inatin dhe trishtimin në mënyrë të përshtatshme, duke ushtruar një nivel të lartë kontrolli						
8.2 Qetëson emocionet negative dhe impulsivitetin						

momental						
8.3 Pranon të shkojë në EGJKF/QZHFF						
Shënim:						

3. GJUHA, KOMUNIKIMI DHE ZHVILLIMI I SHKRIM-LEXIMIT

3.

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard – është në gjendje të dëgjojë dhe të kuptojë gjuhën e folur						
1.1 Merr pjesë në bisedë, kupton atë që dëgjon dhe reagon në mënyrë të përshtatshme						
1.2 E kupton kuptimin e disa fjalëve të veçanta						
1.3 Rrëfen tregim me lehtësi						
2. Standard – është në gjendje të flasë dhe të komunikojë						
2.1 Shpreh idetë e tij/saj në mënyra të ndryshme						
2.2 Bisedon me bashkëmoshatarët						
2.3 Tregon përvojën personale						
2.4 Përdor intonacion të ndryshëm në fjalim						
2.5 Reciton poezi duke ndryshuar intonacionin e zërit						
3. Standard – është në gjendje të pasurojë fjalorin dhe të tregojë përparim në të folurën korrekte						
3.1 Njeh fjalët që janë të ndryshme nga gjuha amtare						
3.2 E njeh kuptimin e kundërt të fjalës së caktuar						
3.3 Merr pjesë në lojëra të të folurit						
4. Standard – Tregon interes për materialet e shtypura						
4.1 Qëndron gjatë duke shikuar librin me figura						
4.2 Tregon ngjarje bazuar në disa foto që i sheh për herë të parë						
4.3 Përdor librin për të marrë informacion të caktuar						

4.4 E di që libri ka titull, autorë dhe ilustrime						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
5. Standard – është në gjendje të njohë simbolet dhe shkronjat						
5.1 Lidh tingullin me shkronjën përkatëse						
5.2 Emëron shkronjat në tekst të shkruar						
5.3 E njeh emrin e vet të shkruar në letër						
5.4 Emëron 2-3 shkronja dhe i lidh në një radhë						
6. Standard – është në gjendje të përfshihet në aktivitete që lidhen me shkrimin						
6.1 Shkruan ose vizaton forma të ndryshme me disa vija						
6.2 Shkruan shkronjën e caktuar duke e kopjuar						
6.3 Shkruan vetë shkronjat e emrit të tij/saj						
7. Standard – është në gjendje të shprehë idetë e tij/saj përmes simboleve dhe shkronjave të shkruara						
7.1 Përdor shkrime dhe vizatime që ngjajnë me shkronja për të shkruar një porosi						
7.2 Kërkon nga një i rritur të shkruajë diçka lidhur me një nga idetë e tij/sa						
Shënim:						

4. ZHVILLIMI KOGNITIV DHE FITIMI I NJOHURIVE TË PËRGJITHSHME

Tregues	Hapi i parë	Përparon	Arrin
----------------	--------------------	-----------------	--------------

	I	II	I	II	I	II
1. Standard – demonstroi aftësi për të hulumtuar dhe zbuluar						
1.1 Çmonton dhe rimonton objekte/lodra të ndryshme						
1.2 Vëzhgon dhe diskuton ndryshimet që vëren						
1.3 Parashikon se çfarë do të ndodhë bazuar në vëzhgim dhe hetim						
1.4 Vendos kube mbi njëri-tjetrin për të parë se sa lart do të bien						
2. Standard – demonstroi njohuri për sasinë, numrat dhe numërimin						
2.1 Emëron një numër në tekstin e dhënë						
2.2 Tregon cili numër vjen pas ose para numrit 5						
2.3 I njeh numrat nga 1 deri në 10						
2.4 Thotë numrin e rrugës ku banon						
2.5 Lidh sasinë me simbolin përkatës të numrit						
3. Standard – demonstroi aftësi për klasifikim dhe serializim						
3.1 Përshkruan aktivitetet ditore sipas kohës së ndodhjes						
3.2 Rendit butonat sipas numrit të vrimave						
3.3 Vizaton modele në pozicionin e caktuar						
3.4 Rendit sende në seri, duke përdorur më shumë se një karakteristikë						
4. Standard – fiton informacione për mjedisin përmes vëzhgimit dhe manipulimit						

4.1 Përdor sende standarde për të eksploruar mjedisin						
4.2 Eksperimenton me sende dhe materiale nga mjedisi i tij						
4.3 Identifikon, përshkruan dhe krahason objekte dhe fenomene dhe kuptimin e tyre						
4.4 Kërkon dhe mbledh informacione nga mjedisi duke përdorur shqisat, vëzhgimin dhe bisedën						
4.5 Injeh paraqitjet vizuale						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
5. Standard – vëzhgon dhe përshkruan karakteristikat e botës së gjallë						
5.1 Emëron dhe njeh dobinë e disa bimëve dhe kafshëve						
5.2 Tregon kujdes dhe interes për bimët dhe kafshët						
5.3 Emëron mjedise të ndryshme ku jetojnë kafshët						
5.4 I njeh rreziqet nga kontakti i drejtpërdrejtë me disa kafshë ose bimë						
6. Standard – vëzhgon dhe përshkruan karakteristikat e natyrës së pa gjallë						
6.1 Emëron disa terma gjeografikë						
6.2 Di të përshkruajë karakteristikat e stinëve të vitit						
6.3 E kupton lidhjen dhe marrëdhëniet mes						

ndryshimeve të motit						
6.4 Emëron vetitë e materialeve të ndryshme						
6.5 Tregon njohuri bazë për “leximin” e ndryshimeve të motit						
7. Standard – kupton njeriun si qenie të gjallë dhe shoqërore						
7.1 Emëron dhe përmend disa funksione të organeve të njeriut						
7.2 Renditë ngjashmëri dhe dallime mes njeriut, kafshëve dhe bimëve						
7.3 Shfaq dramatizime për disa profesione						
8. Standard – demonstroi aftësi për të dalluar tinguj/zëra të ndryshëm						
8.1 Lëviz në përputhje me ritmin e muzikës dhe e ndjek atë me kujdes						
8.2 Shpreh interes dhe dëshirë për të dëgjuar muzikën e tij/saj të preferuar						
8.3 I njeh dhe i përsërit fjalët e këngëve të preferuara gjatë aktiviteteve të tjera						
Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
9. Standard – tregon interes për të marrë pjesë në aktivitete muzikore						
9.1 Vetë tregon se çfarë muzike dëshiron të dëgjojë						
9.2 Këndon vetë pjesë të këngës ose tërë këngën						
9.3 Ka qëndrim të duhur gjatë këndimit						
9.4 Merr pjesë në ngjarje dhe manifestime						

të ndryshme muzikore						
9.5 Përdor instrumente të ndryshme muzikore, përfshirë instrumente jo tradicionale dhe objekte natyrore						
10. Standard – tregon interes për të marrë pjesë në forma të ndryshme të kreativitetit vizual						
10.2 Kombinon furça me madhësi të ndryshme gjatë vizatimit dhe përdor bojëra uji për ngjyrosje						
10.3 Dekoron sende të ndryshme me vizatime						
10.4 Krijon dhe punon sende të ndryshme me dorë						
Shënim:						

4. Qasja ndaj mësimit

Tregues	Hapi i parë		Përparon		Arrin	
	I	II	I	II	I	II
1. Standard – mund të mësojë gjëra të reja dhe të fitojë përvoja të reja						
1.1 Zhvillon interes personal për gjëra të caktuara						
1.2 Tregon interes dhe dëshiron të dijë më shumë për ngjarje dhe tregime						
1.3 Shpreh interes për diskutime rreth përvojave dhe ngjarjeve të reja						

2. Standard – mund të merr iniciativë						
2.1 Vetë bën përzgjedhje						
2.2 Fton shokun/shoqen për t'iu bashkuar lojës						
2.3 Bën plan për aktivitetin e vet dhe merr pjesë në të						
2.4 Për shkak të interesit personal merr pjesë në një aktivitet të caktuar						
3. Standard – tregon këmbëngulje në aktivitetet që ndërmerr						
3.1 Përpiqet me sukses të përfundojë aktivitetin						
3.2 Pranon sfidat dhe qëndron i/e qëndrueshëm në aktivitet						
4. Standard – mund të përdorë kreativitetin e tij/saj në aktivitetet e përditshme						
4.1 Luan lojëra simbolike						
4.2 Ndryshon tregimet e njohura						
5. Standard – mund të mësojë në mënyra të ndryshme nga përvojat e tij/saj personale						
5.1 Përdor metoda të ndryshme						
5.2 Planifikon aktivitete dhe vendos vetë qëllime						
Shënim:						

EVIDENCA PËR PËRPARIMIN INDIVIDUAL TË FËMIJËVE

MBAJTJA E EVIDENCËS PËR PËRPARIMIN INDIVIDUAL TË FËMIJËVE

SHËNIM ANEKDOTIK

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____

Data _____ Ora _____

Emri dhe mbiemri i edukatorit _____

Fusha _____

Standardi/et _____

Vëzhgimi është kryer (rrethoni përgjigjen përkatëse)

a/ gjatë një aktiviteti të planifikuar

b/ gjatë një aktiviteti të lirë

c/ aktivitet që zhvillohet në grup

ç/ aktivitet individual i iniciuar nga fëmija

d/ aktiviteti realizohet me ndihmën e edukatorit

dh/ aktiviteti realizohet me ndihmën e bashkëmoshatarëve

e/ aktiviteti zgjat më pak se 5 minuta

ë/ aktiviteti zgjat nga 5 deri në 10 minuta

f/ aktiviteti zgjat më shumë se 10 minuta

Shënim anekdotik :

Emri dhe mbiemri: _____

Sjellja gjatë aktivitetit

1. Në vendin ku është ulur:

- Është në mënyrë të dukshme i/e qetë
- Është në harmoni / i/e balancuar
- Lëviz / rrotullohet shpesh

2. Ndaj shokëve/shoqeve:

- Nuk i drejtohet askujt
- U drejtohet vetëm kur ka nevojë
- I ngacmon fëmijët

3. Vëmendja:

- Mungesë e vëmendjes
- Ndjek me kujdes aktivitetet
- Çdo shqisë apo ndjesi ia shpërqendron vëmendjen

4. Gjendja emocionale:

- E ulët në krahasim me situatën dhe grupin
- E përshtatur në krahasim me situatën dhe grupin
- E ngritur në krahasim me situatën dhe grupin

Sjellja gjatë pushimeve

1. Në oborr:

- Sjellje e tërhequr
- I balancuar
- Lëvizshmëri e theksuar

2. Lidhur me lojën:

- Nuk përfshihet në lojë
- Luan në mënyrë të organizuar
- Pengon lojën e organizuar

3. Lidhur me grupin:

- Nuk e vëren grupin e fëmijëve
- Është i tërhequr nga grupi i fëmijëve

- Fëmijët nuk e pranojnë

4. Gjendja emocionale:

- I ulët në krahasim me situatën dhe grupin
- I përshtatur në krahasim me situatën dhe grupin
- I lartë në krahasim me situatën dhe grupin

Sjellja ndaj stafit në KF/QZHFF

1. Drejtuar edukatorit:

- Asnjëherë nuk i drejtohet vetë, me iniciativë personale
- I drejtohet kur ka nevojë, në mënyrë të përshtatshme
- Bën pyetje edhe kur nuk është nevoja

2. Qëndrimi ndaj udhëzimeve të edukatorit:

- I pranon me hutim
- I pranon në mënyrë të përshtatshme
- Edhe pa udhëzim, ngrihet dhe sillet nëpër ambient

3. Lavdërimet:

- E vënë në siklet, e huton
- I pranon në mënyrë të përshtatshme
- Nuk kanë ndikim në sjellje apo ndjenja

4. Vërejtjet / qortimet:

- E vënë në siklet
- I pranon në mënyrë të përshtatshme
- Nuk kanë ndikim në sjellje apo ndjenja

Edukatori:

Shtojca 4.9. IDENTIFIKIMI DHE NDJEKJA E FËMIJËVE ME AFTËSI TË KUFIZUARA OSE VËSHTIRËSI NË MËSIM DHE ZHVILLIMIN E HERSHËM

PROCEDURA

PËR IDENTIFIKIMIN DHE NDJEKJEN E FËMIJËVE ME AFTËSI TË KUFIZUARA OSE VËSHTIRËSI NË MËSIM DHE ZHVILLIMIN E HERSHËM

Ja përkthimi dhe redaktimi në shqip i procedurës që më dhatë:

1. Edukatori gjatë procesit edukativo-arsimor identifikon dhe zbulon fëmijën me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm.
2. Edukatori njofton punonjësit profesionistë për fëmijën e identifikuar.
3. Edukatori plotëson instrumentin për identifikimin e fëmijës me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm, të përgatitur nga punonjësit profesionistë.
4. Edukatori dhe punonjësit profesionistë monitorojnë sjelljen e fëmijës, përparimin e tij në mësim dhe zhvillim.
5. Punonjësit profesionistë, sipas nevojës, e drejtojnë prindin dhe fëmijën në institucionin përkatës profesional.
6. Edukatori dhe punonjësit profesionistë i ofrojnë fëmijës mbështetje të vazhdueshme për të nxitur përparimin e tij sa më të suksesshëm.
7. Edukatori dhe punonjësit profesionistë janë në bashkëpunim dhe komunikim të vazhdueshëm, ku përfshihen edhe fëmija me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm, si dhe prindi i tij.

Shtojca 4.10. TË DHËNAT PËR FËMIJËN ME AFTËSI TË KUFIZUARA OSE VËSHTIRËSI NË MËSIMIN E HERSHËM DHE ZHVILLIMIN

FLETË REGJISTRIMI PËR FËMIJËN

Emri dhe mbiemri i fëmijës	
Data e lindjes	
Grupi	
Edukatori	
Për fëmijën ka rekomandim nga Shërbimi për vlerësim funksional, bazuar në KNF	
Përshkrimi i detajuar i nevojës së veçantë të fëmijës (pozicioni zhvillimor-kognitiv, emocional, motivues, fizik dhe social, si dhe qëndrimi ndaj mësimimit)	
Mbështetja që e merr nga KF/QZHMF, edukatorë, asistent personal)	
Nëse fëmija merr ndihmë profesionale nga specialistë apo institucione të tjera, tregoni nga cila institucione, sa herë në javë dhe nga cili specialist merr shërbimin.	
Jepni disa informacione të rëndësishme, si për shembull: gjendje mjekësore, alergji, sëmundje kronike, terapi kronike.	

Data:

Edukator:

Punëtori profesional:

Shtojca 4.11. **Vlerësimi nga edukatori dhe rehabilituesi special**

(fëmijë i vogël)

<i>Emri dhe mbiemri</i>	<i>Mosha</i>	<i>Nr. i kartonit</i>
-------------------------	--------------	-----------------------

Realizon kontaktin	☐ Me trupin dhe lëvizjen ☐ Përmes objekteve, lodrave ☐ Me zërin, mimikën, fjalët
Përshkrim i detajuar	

Motorika	☐ Nën moshën e pritur ☐ E paqartë ☐ Përputhet me moshën ☐ Shumë i aftë ☐ I hutua
Përshkrim i detajuar	

Loja	☐ E varfër, stereotipike ☐ Përputhet me moshën ☐ Shumë e pasur, imagjorative ☐ E pazakontë, e çuditshme
Përshkrim i detajuar	

Të folurit	☐ Nuk flet ☐ Flet në mënyrë të pakuptueshme ☐ Fjalor i varfër, i kufizuar ☐ Jo i zakonshëm, stereotipik, ekholalik ☐ A e kupton urdhrin?
Përshkrim i detajuar	

--

Sjellja	☐ Mungon, i tërhequr ☐ Adekuat ☐ Në lëvizje të vazhdueshme, tepër i gjallë ☐ I shqetësuar, i irrituar
Përshkrim i detajuar	

Përfundim

Data

Nënshkrimi

Shtojca 4.12. SHËNIM ME SHKRIM PËR VËZHGIM INDIVIDUAL TË FËMIJËS

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____

Objekti _____

Grupi _____

Edukatori/Përkëdhelëse _____

Data e vëzhgimit _____

1. Mendimi i edukatorit ose
prindit: _____

2. Atmosfera në klasë/ambientin e aktiviteteve:

3. Si i afrohet fëmija materialeve për aktivitetin?

4. Sa i interesuar është fëmija për aktivitetin?

5. Si është ritmi dhe shpërndarja e energjisë së fëmijës?

6. A dhe si komunikon me fëmijët e tjerë dhe të rriturit?

7. A bashkëpunon fëmija me fëmijët e tjerë? A është udhëheqës apo ndjekës? A reagojnë fëmijët ndaj tij?

8. Çfarë qëndrimi ka ndaj të rriturve?

9. Këshilla të drejtuara nga pedagogu/edukatori

Shtojca 4.13. Formular për Vlerësimin e të Folurit të Fëmijët (4–6 vjeç)

Data _____

Emri dhe mbiemri _____

Mosha _____

Objekti /Grupi _____

Logopedi _____

1. Anamnezë familjare dhe mjedisore (Ku dhe me kë jeton fëmija, si është ndërveprimi/komunikimi me bashkëmoshatarët dhe të rriturit, probleme ose vështirësi gjatë shtatzënisë dhe lindjes?)

2. A ka vënë re prindi ndonjë vështirësi në të folur te fëmija dhe a ka kërkuar mendim profesional?

3. Vlerësimi i të folurit te fëmija me ndihmën e testit (Testi Global i Artikullimit)
4. Plan individual pune
5. Rezultatet e pritshme
6. Rekomandime shtesë për prindërit

Logopedi

FLETË LOGOPEDIKE

Emri dhe
mbiemri _____

Data e lindjes _____

Grupi _____

STATUSI GJUHËSOR DHE I TË FOLURIT

1. Të folurit receptiv:

- a) Nuk e kupton të folurin
- b) Kupton udhëzime të thjeshta verbale
- c) Kupton udhëzime të ndërlikuara verbale
- d) I mirë

2. Të folur ekspresiv:

- a) Vendos komunikim verbal
- b) Nuk vendos komunikim verbal

3. Kujtesa verbale:

- a) Mirë
- b) Pjesërisht mirë
- c) Dobët

4. Artikulimi i zërave:

Artikulimi i zërave _____ është i dëmtuar dhe
ekziston

- a) Të folurit ndërdhëmbësh
- b) Të folurit anësor
- c) Të folurit adental
- d) Shqiptimi nazal
- e) Shqiptimi velar
- f) Shqiptimi labial
- g) Shqiptimi i butë
- h) Pa zë
- i) Lëshimi
- j) Zëvendësimi
- k) Diskriminimi
- l) Shtrembërimi

5. Zhvillimi morfologjik:

Në komunikim përdor fjalinë e përbërë nga:

- a) Një fjalë

- b) Dy fjalë
- c) Tri fjalë
- d) Katër ose më shumë fjalë

6. Zhvillimi sintaksor:

Fjalja është:

- a) Agramatike
- b) E plotë dhe gramatike e saktë

7. Fjalor:

- a) Fjalori është i varfër
- b) Përputhet me moshën
- c) I pasur

8. Çrregullim i ritmit dhe tempos së të folurit:

- a) Formë e lehtë
- b) Formë mesatare
- c) Senzomotorike
- d) Tjetër

9. Çrregullim i zërit

- a) Afonia
- b) Disfonia
- c) Disfonia e fëmijërisë

10. Lateralizim dominant:

- a) E djathtë
- b) E majtë
- c) Ambidekstrë
- d) E pazhvilluar

11. Praksia orale:

- a) E mirë
- b) Pjesërisht e mirë
- c) E keqe

12. Anamneza familjare:

Në familje ka vështirësi të ngjashme në të folur:

- a) Nuk janë të pranishme
- b) Janë të pranishme tek _____
- c) Nga çfarë lloji _____

13. Shënim:

Shtojca 4.15. **TEST PËR VLERËSIMIN E KUPTUESHMËRISË SË TË FOLURIT**

Data:

Logoped:

Fjali për përsëritje ose lexim	Shkalla e kuptueshmërisë							Shënim
	1	2	3	4	5	6	7	
1. Shko e më bli një gazetë.								
2. Simo po çon sanë.								
3. Fëmijët qëndrojnë pranë dritares.								
4. Çdo mëngjes pimë çaj dhe kafe me qumësht.								
5. Lepuri e do lakrën jeshile.								
6. Në pyll shushurijnë gjethet.								
7. Mbrëmë frynte erë dhe binte borë.								
8. Risto kërceu përtej lumit.								
9. Çedo ka lepuj të vegjël.								
10. Lila lëkundet në lëkundëse.								
11. Xhaferi luan me gurëza.								
12. Arushi i vogël kishte qejf dardhat.								
13. Canka vizaton piktura të bukura.								
14. Zhane pa një iriq.								
15. Era i frynte gjethet e verdha.								

Mesatarja e kuptueshmërisë së zërit

Вкупно				
--------	--	--	--	--

Shtojca 4/16. **PLANI PËR MBËSHTETJE DHE VLERËSIM TË PËRPARIMIT NË MËSIMIN E
HERSHËM DHE PËRFSHIRJEN E FAMILJES NË PËRMIRËSIMIN E AFTËSIVE
FUNKSIONALE TË FËMIJËS**

Informacione për fëmijën

Emri dhe mbiemri i fëmijës	
Gjinia	
Data e lindjes	
KF/QZHHF	
Numri i fëmijës nga libri kryesor	
Grupi	
Emri dhe mbiemri i prindit/kujdestarit	
Adresa	
Numri i telefonit	
Emri dhe mbiemri i edukatores	
Viti edukativo-përkujdesës	

Profili pedagogjik i fëmijës

1	<i>Përshkrimi i gjendjes aktuale të fëmijës</i> <i>(Shënohet gjithçka që paraqet vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm të fëmijës)</i>	
2	<i>Vëzhgim funksional i fëmijës</i> <i>(Realizohet pas disa vëzhgimeve nga ana e edukatorit)</i>	

3	Informacione nga prindërit <i>(Shkruhen vërejtje dhe të dhëna të marra gjatë bisedave me prindërit për zhvillimin e fëmijës)</i>	

SWOT - ANALIZA (Profili funksional i fëmijës i bazuar në KNF FR)

ANËT E FORTA	ANËT E DOBËTA
MUNDËSITË	KËRCËNIMET

Vendosja e qëllimeve SMART për përmirësimin e ndërveprimeve sociale, rritjen e angazhimit në aktivitetet e përditshme rutine, si dhe përmirësimin e pavarësisë në përmbushjen e nevojave në jetën e përditshme të fëmijës:

1. Raporti për arritjet aktuale sipas aspekteve të zhvillimit (realizohet pas matjes së parë me Mjetet për ndjekjen e përparimit – Dosje për fëmijën)	
Zhvilli,i socio-emocional	
Shëndeti dhe zhvillimi motorik	
Gjuhë, komunikim, zhvillim i shkrim-leximit	
Zhvillim kognitiv	
Qasje ndaj mësimi	
2. Përcaktimi i qëllimeve SMART për përmirësimin e aftësive funksionale të fëmijës	
1.	
2.	

3.	
3. Përcaktimi i strategjive (aktivitetet) për përmirësimin e ndërveprimeve sociale, rritjen e angazhimit në aktivitetet e përditshme rutine, si dhe përmirësimin e pavarësisë në përmbushjen e nevojave në jetën e përditshme të fëmijës.	
Aspektet e zhvillimit në kontekstin e MHZHS	
Mundësi dhe aktivitete për mësim të hershëm dhe ndërhyrje në kopësht/ QZHMF	
Mundësi dhe aktivitete për mësim të hershëm dhe ndërhyrje në shtëpi dhe mjedisin jashtë	
Strategjitë e mësimdhënies (duke përfshirë edhe ato të diferencuara)	
Materialet / Burimet	
Prindërit	

4. Vlerësimi dhe ndjekja e përparimit		
Data e ndjekjes	Aspektet e zhvillimit	Rezultatet/indiktorët për matjen dhe ndjekjen e përparimit të fëmijës
Shkalla e realizimit të qëllimeve		

Vlerësimi i përparimit të aftësive funksionale (ndërveprime sociale, angazhim në aktivitetet e përditshme rutine, pavarësi në përmbushjen e nevojave) të fëmijës

1.	Fëmija nuk tregon fare përparim në funksionim.
2.	Fëmija tregon pak përparim, por jo mjaftueshëm për t'u afruar me bashkëmoshatarët.
3.	Fëmija po përparon në funksionim drejt nivelit të bashkëmoshatarëve të tij.
4.	Fëmija përmirëson funksionimin deri në nivelin e bashkëmoshatarëve të tij.
5.	Fëmija zotëron aftësitë dhe funksionon njësoj si bashkëmoshatarët e tij.

Shënime nga edukatori:

Fusha 5. Marrëdhënie partneriale me prindërit/kujdestarët, me komunitetin lokal dhe biznesin

Kopshti/Qendra gjithëpërfshirëse për zhvillim të hershëm të fëmijës kujdeset që të gjithë fëmijët të marrin pjesë, të angazhohen dhe të tregojnë përparim në mësimin e hershëm. Për të arritur këtë, ndër të tjera, është e domosdoshme të mbahen vazhdimisht marrëdhënie partneriale me prindërit/kujdestarët, me komunitetin lokal dhe sektorin biznesor.

Prindërit/kujdestarët janë shumë të rëndësishëm, sepse ata i njohin më së miri fëmijët e tyre dhe mund të ndajnë shumë informacione të dobishme me EGJKF/QZHMF. Gjithashtu, duke u informuar për përparimin në mësimin dhe zhvillimin e hershëm, si dhe për sfidat me të cilat fëmijët përballen në KF/QZHMF, ata fitojnë mundësinë të bashkëpunojnë në aktivitetet edukative që përmirësojnë përfshirjen dhe suksesin e fëmijëve të tyre.

Sigurimi i mbështetjes dhe pjesëmarrjes së fëmijëve në komunitet do të thotë sigurimin e një qasjeje sistematike në edukimin inkluziv parashkollor, që tejkalon kufijtë e KF/QZHMF.

Përmes fuqizimit të fëmijëve, familjeve dhe institucioneve parashkollore që janë pjesë e mjedisit lokal, kontribuohet në përgatitjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm për aftësim të suksesshëm në jetë.

Edukimi gjithëpërfshirës parashkollor është një proces i vazhdueshëm që zhvillohet në të tashmen dhe është i orientuar drejt të ardhmes së fëmijëve. Prandaj, bashkëpunimi i EGJKF/QZHMF me komunitetin e biznesit dhe organizatat joqeveritare (vendore dhe ndërkombëtare) mund të përmirësojë situatat aktuale, por edhe të krijojë kushte për perspektiva reale për fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin, si qytetarë të ardhshëm të shoqërisë moderne gjithëpërfshirëse.

5.1. Bashkëpunimi me prindërit/kujdestarët

Është më mirë që marrëdhëniet partneriale midis EGJKF/QZHMF dhe prindërve/kujdestarëve të fillojnë të ndërtohen që në regjistrimin e fëmijës në KF/QZHMF dhe të vazhdojnë të praktikohen vazhdimisht përmes aktiviteteve të ndryshme. Në këtë mënyrë hiqen barrierat dhe krijohet mbështetje, duke bërë që fëmija të ndihet i pranuar, të bashkëpunojë dhe të marrë pjesë në aktivitetet e KF/QZHMF.

1. Protokoll për mbledhjen e të dhënave për prindërit/kujdestarët dhe nga prindërit/kujdestarët e fëmijëve me aftësi të kufizuara ose me vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin

1.1. Nga prindërit/kujdestarët e fëmijëve me aftësi të kufizuara mblidhen të dhëna përmes intervistimit dhe sigurimit të raportit dhe mendimit nga Shërbimi për vlerësim funksional (shtojcat 1/2, 1/3, 1/4, 1/5).

1.2. Të dhënat fillestare për marrëdhënien e fëmijës me prindin mblidhen gjithashtu përmes vëzhgimit të drejtpërdrejtë gjatë regjistrimit në institucionin parashkollor.

2. Protokoll për marrëveshje strategjish për bashkëpunim me prindërit/kujdestarët, në varësi të nevojave të tyre dhe kontekstit familjar

2.1. EGJKF/QZHMF tregon kujdes të veçantë për të realizuar bashkëpunim me prindërit/kujdestarët e fëmijëve me aftësi të kufizuara dhe të fëmijëve të tjerë për të cilët përgatitet një PIEA. EGJKF/QZHMF organizon takime individuale me prindërit/kujdestarët, ku planifikohen mundësitë për mbështetje.

- Gjatë këtij procesi, EGJKF/QZHMF kërkon nga prindërit/kujdestarët pëlqimin për të punuar me fëmijën e tyre sipas PIEA (shtojca 5/1) dhe informacione shtesë për fëmijën e tyre (shtojcat 5/2 – 5/6).
 - Prindërit/kujdestarët janë anëtarë të Ekipit gjithëpërfshirës për fëmijën, janë të përfshirë në hartimin e PIEA për fëmijën e tyre dhe informohen për përparimin dhe rishikimet e PIEA (shtojcat 2/6 – 2/12).
- 2.2. EGJKF/QZHMF organizon vizita në shtëpi, trajnime, këshillime dhe ligjëratat për të gjithë prindërit mbi çështjet e përfshirjes, veçanërisht për pranimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara. Për vizitat mbahet evidencë.
 - 2.3. EGJKF/QZHMF ndihmon familjet e fëmijëve nga grupet e marginalizuara dhe i udhëzon se ku mund të marrin ndihmë profesionale nga persona kompetentë jashtë KF/QZHMF (institucione shëndetësore, qendra këshillimi, qendra për punë sociale, organizata humanitare etj.).
 - 2.4. EGJKF/QZHMF inkurajon prindërit/kujdestarët e fëmijëve me aftësi të kufizuara të përfshihen në organet e institucionit parashkollor, p.sh. në EGJKF/QZHMF, dhe në këtë mënyrë të kontribuojnë në gjithëpërfshirjen e institucionit parashkollor (shtojcat 5/7 dhe 5/8).
 - 2.5. EGJKF/QZHMF i inkurajon prindërit/kujdestarët e fëmijëve me aftësi të kufizuara të përfshihen në procesin edukativo-arsimor përmes: pjesëmarrjes në punëtori, ndjekjes së aktiviteteve, pjesëmarrjes në organizime festive, përmes angazhimit profesional dhe vullnetar, si dhe në aktivitete shtesë për mbështetjen e fëmijëve.
 - 2.6. EGJKF/QZHMF angazhohet që prindërit/kujdestarët e fëmijëve me aftësi të kufizuara të marrin informacione të qarta, të kuptueshme dhe të qasshme për pjesëmarrjen, përfshirjen dhe arritjet e fëmijëve të tyre përmes: të dhënave nga dosja e fëmijës, PIEA dhe rishikimit të tij, fletëve të punës/punimeve/vizatimeve, listave kontrolluese, fletëve të evidencës, si dhe komunikimit elektronik.
 - 2.7. EGJKF/QZHMF përmes punës së saj, kontribuon që prindërit/kujdestarët të ndihen të mirëpritur në institucionin parashkollor.
 - Anëtarët e EGJKF/QZHMF dhe të EGJF i planifikojnë në mënyrë profesionale takimet me prindërit/kujdestarët: dërgojnë ftesë, caktojnë termin, gjejnë një hapësirë të përshtatshme, përcaktojnë kohëzgjatjen e takimit dhe temën e bisedës, përgatisin pyetje dhe instrumente.
 - Anëtarët e EGJKF/QZHMF dhe të EGJF i realizojnë takimet me prindërit/kujdestarët në mënyrë profesionale. Gjatë komunikimit, ata përqendrohen te pikat e forta të fëmijës dhe burimet e familjes, të cilat do të shfrytëzohen si bazë për ndërtimin e mbështetjes. Ata tregojnë empati, ndërtojnë marrëdhënie respekti dhe besimi dhe u japin mundësi familjeve që në takime të marrin pjesë edhe persona të tjerë që janë të rëndësishëm për to.
 - 2.8. Këshillimorja për fëmijë dhe prindër në KF/QZHMF u jep mbështetje prindërve për të siguruar kushte optimale për zhvillimin e fëmijës në mjedisin familjar, përmes ngritjes së nivelit të edukimit pedagogjik të tyre. Puna me prindërit përfshin: këshillim familjar (me të dy prindërit); këshillim psikologjik; këshillim pedagogjik; këshillim në fushën e punës sociale; këshillim në fushën e kujdesit shëndetësor parandalues; këshillim për prindërit e fëmijëve me aftësi të kufizuara ose me vështirësi në të nxënit dhe zhvillimin e hershëm, si dhe për fëmijët që tregojnë arritje mbi mesataren.

5.2. Bashkëpunimi me komunitetin lokal

Fëmijëve u nevojiten mundësi për të zhvilluar në mënyrë optimale potencialet e tyre dhe për t'u integruar me sukses në komunitetin lokal. Prandaj, EGJKF/QZHMF bashkëpunon me të gjithë personat relevantë nga komuniteti, të cilët janë të gatshëm të japin një kontribut pozitiv. Këshillimorja për fëmijë dhe prindër në KF/QZHMF bashkëpunon me komunitete dhe institucione të jashtme dhe përfshin: projekte për këshillim në çerdhe; organizimin dhe pjesëmarrjen në këshillime profesionale nga fusha në të cilën vepron; bashkëpunimin me qendrat për punë sociale, institucionet shëndetësore, institucionet për fëmijë me aftësi të kufizuara, institucionet trajnuese dhe fakultetet pedagogjike.

1. Protokoli për informimin e komunitetit mbi politikat dhe praktikat inkluzive të KF/QZHMF

- 1.1. EGJKF/QZHMF kujdeset që në të gjithë materialet informuese (brosura, posterë, fletushka, video etj.) dhe në prezantimet e tjera të DG/QSRF (në media, përmes paraqitjeve publike, vizitave etj.) të pasqyrohet inkluziviteti dhe ato të jenë të disponueshme gjerësisht;
- 1.2. EGJKF/QZHMF promovon një kulturë të një institucioni parashkollor të hapur dhe inkluziv, ku mirëpritën (me idetë dhe kontributet e tyre) të gjithë anëtarët e komunitetit lokal dhe koordinon aktivitetet për hapjen e KF/QZHMF ndaj komunitetit.

2. Protokoli i bashkëpunimit me komunitetin lokal

- 2.1. EGJKF/QZHMF përfshihet në jetën e komunitetit lokal përmes pjesëmarrjes në projekte të përbashkëta inkluzive.
- 2.2. EGJKF/QZHMF nxit pjesëmarrjen e fëmijëve në ngjarje me interes për komunitetin, duke përfshirë edhe fëmijët nga grupet marginale.
- 2.3. EGJKF/QZHMF motivon fëmijët me aftësi të kufizuara për t'u përfshirë në mënyrë vullnetare në disa aktivitete të komunitetit.
- 2.4. EGJKF/QZHMF bashkëpunon me komunitetin për përmirësimin e kushteve të punës me fëmijët me aftësi të kufizuara në çerdhe.
- 2.5. EGJKF/QZHMF nxit përfshirjen e vullnetarëve nga komuniteti në aktivitetet arsimore- edukative, kryesisht si mbështetje për fëmijët me aftësi të kufizuara.

5.3. Bashkëpunimi me komunitetin biznesor dhe me sektorin joqeveritar

- 1.1. EGJKF/QZHMF bashkëpunon dhe zbaton projekte të përbashkëta inkluzive me organizata biznesi, punëtori zanatesh dhe shoqata.
- 1.2. EGJKF/QZHMF kujdeset që informimi profesional dhe angazhimi i fëmijëve me aftësi të kufizuara të realizohet përmes bashkëpunimit me komunitetin biznesor.

1. Protokoli i bashkëpunimit me sektorin joqeveritar

- 1.1. EGJKF/QZHMF kërkon dhe përdor mundësi për përmirësimin e kushteve për edukim dhe arsim gjithëpërfshirës parashkollor përmes sponsorimeve dhe donacioneve (heqja e barrierave arkitekturore, përdorimi i teknologjisë asistive, sigurimi i materialeve/resurseve për punë me fëmijë me aftësi të kufizuara ose me vështirësi në të nxëniet e hershëm, dhe zhvillimin etj.).
- 1.2. Përmes bashkëpunimit me OJQ-të, përveç përmirësimit të kushteve për edukim dhe arsim inkluziv, realizohen aktivitete/punëtori për fëmijë, prindër dhe punonjës në KF/QZHMF për ndërtimin e një kulture gjithëpërfshirëse;

1.3. Anëtarët e EGJKF/QZHFF nxisin dhe përfshihen në projekte të drejtuara dhe mbështetura nga OJQ-të, të cilat kanë si qëllim rritjen e inkluzivitetit të KF/QZHFF

SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELEVE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 5

Shtojca 5/1. LETËR PËR PRINDIN/KUJDESATRIN MBI TAKIMIN PËR PËRGATITJEN E PIEA

Të nderuar,

Dëshirojmë t'ju informojmë shkurtimisht për nevojën e një takimi me qëllim përgatitjen e një Programi Individual të edukativo-arsimor për fëmijën tuaj (PIEA). Për kohën që ju përshtatet dhe për takimin, mund të na njoftoni në numrin e telefonit _____.

Kur fëmija nuk arrin rezultatet e pritura nga programi i të mësuarit e hershëm dhe zhvillimit, i bazuar në standardet e të mësuarit të hershëm, ose ka nevojë për mbështetje shtesë në procesin edukativo-arsimor, përgatitet PIEA. Ky është një dokument me të cilin planifikohet puna edukativo-arsimore, me qëllim ndihmën e fëmijëve dhe personelit edukativ që punon me ta për të arritur sukses optimal.

PIEA përmban informacione bazë për fëmijën, qëllimet e të mësuarit të përshtatura sipas mundësive individuale të fëmijës, mënyrat e punës me fëmijën, rezultatet që pritet të arrijë fëmija dhe mënyrat se si do të ndiqen arritjet e tij/saj.

Mendojmë se bashkëpunimi i suksesshëm me ju është shumë i rëndësishëm për të përmbushur nevojat e fëmijës tuaj.

Ju sigurojmë se do të mbrojmë privatësinë tuaj.

Me respekt,, EGJKF/QZHHF _____

Data: _____

SI DO TA PËRSHKRUAJA FËMIJËN TIM

(Emri dhe mbiemri i fëmijës)

Karakteristikat fizike dhe shëndetësore

Fëmija im sëmuret shpesh, veçanërisht gjatë ndryshimeve të motit. Zakonisht sëmuret në muajt shtator dhe tetor. Ka imunitet të dobët.

Interesa dhe talente të veçanta

Ka dëshirë të madhe për të notuar, di të notojë mirë.

Zhvillimi social

Ka zhvillim shoqëror shumë të mirë – i pëlqen të shoqërohet me shokët dhe të luajë me ta. Di të përshtatet mirë në lojë dhe kënaqet shumë. I pëlqen të bisedojë me njerëzit e tjerë dhe shpesh i përshëndet, për shembull në park ose në treg. Gjithashtu, i do shumë kafshët – i pëlqen të luajë me to dhe i gjen shumë interesante.

Zhvillimi emocional

Është shumë emocional – di të lidhet me ndonjë person dhe t'i shprehë shumë dashuri. Në të njëjtën kohë, është shumë i ndjeshëm ndaj personave që nuk i kushtojnë vëmendje dhe ndaj tyre mund të sillet me inat ose ashpër.

Karakteristika tjera

Ai ka shumë zakone të mira, veçanërisht në lidhje me higjienën personale, higjienën në shtëpi dhe aktivitetet edukative. Kur i jepet një detyrë, si për shembull të lajë dhëmbët, duart apo fytyrën, ai e di që duhet ta bëjë dhe e realizon menjëherë. Ndonjëherë, madje e kupton vetë se është koha ta bëjë këtë pa i thënë askush. Edhe në shtëpi bashkëpunon shumë, veçanërisht kur duhet të mblidhen lodrat.

Prindi/kujdestari: _____

Data _____

Fëmija: J.J. Grupi: Viti: -----				
ÇFARË MENDOJNË PËR PENGESAT?				
Prindërit/kujdestarët		Personeli arsimor dhe kujdestar		Fëmija
Pengesa për pjesëmarrje	Zgjidhje	Pengesa për pjesëmarrje	Zgjidhje	Pengesa për pjesëmarrje
<i>i ndodh siklet gjatë uljes sepse karroca vazhdimisht i/ju largohet nga tavolina.</i>	<i>Të bëhet një tavolinë speciale me pjesë të rrumbullakosur që karroca të mund të afrohet më lehtë te tavolina.</i>		<i>Të përshtatet tavolina për të qëndruar me shokun/shoqen</i>	Mund të kërkohet mendimi i fëmijës
<i>Shpejt lodhet, çka vërehet nga pozicioni i trupit.</i>	<i>Përkujtesë: Të mbajë trupin në pozicion të drejtë.</i>		<i>Kujtesë:</i> <i>Të mbajë trupin në pozicion të drejtë dhe të shëndetshëm.</i> <i>Orar fleksibël ditore, në varësi të kohës së pranisë. .</i>	
<i>Çdo paradite ka ushtrime me fizioterapeut.</i>	<i>Po punohet në njohjen e marrëdhënieve themelore hapësinore: përpara, prapa, lart, poshtë; përcaktimin e sasisë, se çfarë është më shumë dhe çfarë më pak.</i>		<i>Punë sipas PIEA. Mbështetje e vazhdueshme nga edukatori dhe fëmijët.</i> <i>Punë me materiale manipulative dhe përmes shembujve konkretë.</i> <i>Përdorim i teknologjisë ndihmëse (asistive). .</i>	
		<i>Mospjesëmarrja në orët e edukatës fizike.</i>	<i>Bisedë me prindin. Përfshirje në aktivitete të planifikuara më parë, në çift dhe në grup.</i>	
Mendim i EGJKF/QZHMF <i>Heqja e pengesave për pjesëmarrje, sipas marrëveshjeve të arritura me prindin dhe edukatorin. Përmes bashkëpunimit me komunitetin biznesor dhe sektorin jofitimprurës të sigurohet aksesueshmëria e kopshteve për fëmijët me karrocë.</i>				

PRIORITETET PËR FLMIJËN TIM

Anët e forta/ aftësitë që i ka fëmija im janë:

Fëmijës tim mund t'i duhet mbështetje për shkak të:

Prioriteti më i rëndësishëm për këtë vit dua të jetë:

Në shtëpi do t'i ndihmoj fëmijës me:

Do të di që fëmija im po përparon nëse:

Prioriteti i dytë për këtë vit mund të jetë:

Prindi: _____

Data: _____

SVOT ANALIZA (SWOT Analyses)

Fëmija: H.H. Viti edukativ: ----- Grupi edukativ: mbi tre deri katër vjet	
ANËT E FORTA - Ana lehtë krijon kontakte sociale, është e përshtatur në grup, i pëlqen të luajë me fëmijët dhe shpesh vetë nxit lojën. - Fjalori i saj është i zhvilluar, di shumë fjalë. - Pranon ushqim të ri brenda një deri dy javësh, nëse gradualisht rritet madhësia e copave dhe i kushtohet vëmendje butësisë dhe teksturës. - Me interes ndjek çfarë bëjnë të tjerët rreth saj dhe përpiqet të përfshihet në lojë. - Mund të ulet vetë, edhe pse herë pas here humbet ekuilibrin. Ajo fillon të qëndrojë vetë me mbështetje.	ANËT E DOBËTA - Është e vështirë të kuptohet kur flet për shkak të kontrollit të dobët të muskujve oralë dhe vështirësive në artikulum. - Ha shumë pak lloje ushqimesh dhe mund të “mbytet” nëse copa është më e madhe ose nuk është mjaftueshëm e butë. - Shpesh qan kur të tjerët nuk e kuptojnë se çfarë dëshiron të bëjë gjatë aktiviteteve parashkollore. - Gjatë lojës me fëmijët, zakonisht ka nevojë për ndihmën e një të rrituri. - Nuk mund të përdorë lugën apo të vishet në mënyrë të pavarur. - Fëmija ka probleme me ruajtjen e ekuilibrit dhe kontrollin e trupit.
Mundësitë - Ana shkon rregullisht në çerdhe, ku mund të mësojë më shumë mënyra për të luajtur me fëmijët e tjerë. - Orari ditor në çerdhe i mundëson Anës të konsumojë ushqim çdo 3–4 orë, gjë që është e nevojshme për të ruajtur peshën trupore dhe i jep mundësi të zgjerojë listën e ushqimeve që konsumojnë edhe fëmijët e tjerë. - Edukatorja përdor forma të ndryshme pune, dhe ajo çdo ditë fiton aftësi komunikimi dhe përparon në të folur duke luajtur me bashkëmoshatarët e saj. - Ana po përforcohet gjithnjë e më shumë në mbajtjen e ekuilibrit dhe së shpejti do të mund të ecë. Gjithmonë ka një i rritur që i jep dorën ose kujdeset që të mos shtyhet nga	Pengesat e mundëshme - Mungesa e qasjes në çerdhe për fëmijët në karrocë. - Programi për mësim të hershëm nuk është i përshtatur për nevojat dhe mundësitë individuale të çdo fëmije. - Mungesë informacioni mbi strategjitë e përshtatshme të mësimdhënies dhe materialet e lojës, të dizajnuara posaçërisht për fëmijët me vështirësi në motorikë.

ndonjë fëmijë tjetër gjatë përpjekjeve për të qëndruar në këmbë. - Fëmija ka mbështetje në familje.	
--	--

Shtojca 5/6. INFORMACIONE PËR MËNYRAT E TË NXËNËIT TË FËMIJËS / SI MËSON MË LEHTË FËMIJA IM

Mendoni se si mëson fëmija juaj. Shënoni çdo nga pohimet më poshtë që i përkasin atij.

Si mund të mësojë më lehtë fëmija?

I pëlqejnë shumë figurat dhe enigmat	I pëlqen muzika	I pëlqen lëvizja, vrapimi, ngjitja dhe kërcimi
E aduron të vizatojë dhe të ngjyrosë	I kushton vëmendje zërave dhe zhurmave	Dëshiron të prekë gjithçka
E tërheqin ngjyrat, format dhe modelet	I pëlqen të dëgjojë kur dikush i lexon	I pëlqejnë lojërat me rërë
Mban mend çfarë ka parë	Mban mend çfarë ka dëgjuar	Mban mend çfarë ka bërë
Mëson përmes vëzhgimit	Dëgjon për të mësuar	Mëson duke imituar veprimet
Vëren detaje në hapësirë	Gjatë lojës, flet me vete	Nuk e shqetëson kur bëhet pis
I pëlqen të luajë me lodra	E pëlqen më shumë të flasë sesa të bëjë aktivitete me lëvizje	Më shumë i pëlqen të luajë jashtë sesa brenda

Tjera:

Qëllimi: Qëllimi i pyetësorit është të kuptohet perceptimi i prindërve/kujdestarëve për marrëdhëniet dhe komunikimin në procesin gjithëpërfshirës në institucionin parashkollor për fëmijën e tyre. Ai mund të realizohet periodikisht.

Pyetësor për prindin

	Shkëlqyeshëm	Shumë mirë	Mirë	Pjesërisht mirë
Si do ta përshkruanit ndërveprimin e fëmijës tuaj me fëmijët e tjerë në grup?				
Si do ta vlerësonit përfshirjen e fëmijës tuaj në aktivitetet e grupit?				
Si do ta vlerësonit përfshirjen e fëmijës tuaj në aktivitetet në institucionin parashkollor në KF/QZHMF				
Si e vlerësoni komunikimin midis jush dhe edukatorit?				
Si do ta vlerësonit komunikimin midis jush dhe personelit profesional?				
Si e vlerësoni informacionin që merrni si reagim nga stafi i institucionit parashkollor në KF/QZHMF				
Cilat janë, sipas jush, fushat që duhen përmirësuar në institucionin parashkollor në KF/QZHMF				
Si dhe në ç'mënyrë jeni të përfshirë në planifikimin e aktiviteteve për fëmijën tuaj?				

Edukator/punëtor profesional: _____

Pyetësor për pjesëmarrjen e prindërve/kujdestarëve në punën e KF/QZHMF

1. Што Çfarë mendoni për pranimin e fëmijës tuaj?

Nga ana e personelit edukativ dhe kujdestar:

Nga ana e fëmijëve të tjerë:

2. Si prind, me cilat mundësi jeni i njohur për pjesëmarrjen tuaj në punën e KF/QZHMF?

3. A keni provuar deri tani të përfshiheni në punën e KF/QZHMF? (A jeni regjistruar vullnetarisht, a keni kërkuar të merrni pjesë në ndonjë aktivitet?)

Nëse po, në cilat?

4. Në çfarë mënyre jeni aktualisht të përfshirë në punën e KF/QZHMF?

5. Në cilat fusha të jetës dhe punës së KF/QZHMF së do të dëshironit të merrnit pjesë në të ardhmen?

6. Cilat janë qëndrimet tuaja për edukimin dhe arsimimin gjithëpërfshirës në parashkollor?

7. A mendoni se prindërit/kujdestarët mund të ndikojnë në proceset gjithëpërfshirëse?

Si?

8. Si mund të përmirësojnë KF/QZHMF, komuniteti lokal, institucionet dhe organizatat joqeveritare proceset gjithëpërfshirëse?

Emri dhe mbiemri i prindit _____

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____

Data e lindjes së fëmijës _____

Objekti _____

Grupi edukativ _____

Edukatori _____

Përkdhelësi _____

Mosha nga 0 – 24 muaj

PYETËSORI PËR PRINDËRIT

(socijalna, emocionalna, vizuelna komunikacija, slušana i izražavanje)

PRITSHMËRITË PËR SHFAQJE DHE REAGIME	muaji
Mosha e përafërt e shfaqjes së pritshme dhe mosha	
A tregon interes (a reagon ndaj zërit njerëzor) ndaj fjalës së të rriturve?	1
A ndalon së qarit sapo dikush i afrohet dhe i drejtohet?	
A qesh dhe vokalizon gjatë komunikimit?	2
A ju sheh me vëmendje gjatë ndërveprimit?	
A njeh persona të njohur dhe reagon me lëvizje të trupit?	3
A është buzëqeshja në funksion të ndërveprimit social (qesh me zë kur dikush i drejtohet)?	
A prodhon disa zanore dhe bashkëtingëllore (u, a, e, g, k)?	
A ka gugutje dhe gjatë kësaj a kombinon disa zanore të ndryshme (a, e, ae)?	
A ka reagim të përshtatshëm ndaj intonacionit të zërit të nënës (gëzohet kur i flitet butësisht, trishtohet kur i flitet me ton të ftohtë, edhe pse nuk e kupton përmbajtjen)?	
A mërzhitet fëmija kur nëna largohet dhe ndërpritet komunikimi?	4
A ka intonacion të ndryshueshëm gjatë të qarit dhe gugutjes?	
A përgjigjet kur e thërret një i rritur?	
A reagon ndaj një zëri (p.sh. zile derës) kur nuk sheh burimin e tij?	5

A kthen kokën drejt burimit të zërit?	
A tregon interes të madh për lodrat që lëshojnë tinguj?	
A njeh dhe reagon ndaj zërit të njohur?	
A përgjigjet vetë iniciativisht për të tërhequr vëmendjen tuaj?	
A shqipton zanoret a, o, u, i, e dhe a krijon bashkëtingëlloret m, n, b, p, t, d, k, g gjatë ndërveprimit me të rriturit?	6
A fillon të bëjë zëra të ndryshëm duke kombinuar zanore me bashkëtingëllore?	
A ndalon së foluri për të dëgjuar të rriturin?	
A kthehet drejt të rriturit që flet?	
A ndjek me sy një objekt që lëviz horizontalisht?	
A është i gatshëm për lojë të përbashkët bazuar në reagimet zanore të mësuara?	
A ka lëvizje të vogla të gjuhës si l, f, v, d, n?	
Gjatë bërit të zërave a ndryshon intonacionin dhe melodinë sikur të këndojë?	
A imiton shprehjet e fytyrës së të rriturve?	7
A reagon ndaj personave të panjohur?	
A gëzohet kur sheh persona të njohur?	
A e njeh vetveten në pasqyrë?	
A fillon të kuptojë ndalesat si “jo, jo”?	8
A përsërit slogje të njëjta si “ba-ba”, “ma-ma”, “da-da”?	
A përshëndetet me gjeste ose me zë?	
A përdor gjeste gjatë komunikimit (p.sh. “pa-pa”, “tapsi-tapsi”)?	
A imiton lëvizjet që shoqërojnë këngët ose lojërat me duar (p.sh. “Tapsi-tapsi”)?	9
A kupton fjalë të veçanta, emra të objekteve nga fusha e tij vizuale në situata të njohura?	
A përgjigjet duke kthyer kokën dhe duke drejtuar shikimin drejt pyetjes “Ku është mama?” kur ajo është në fushën e tij të shikimit?	
A imiton lëvizjet e kokës, trupit, duarve dhe këmbëve kur i sheh tek ju?	
A lidh lëvizjet ose shprehjet e fytyrës me kuptimin?	10
A lidh fjalën me konceptin ose personin dhe kështu formon kuptim?	
A kthehet dhe ju shikon kur e thërrisni me emër?	
A di të tregojë gjatë këngës, për shembull: “Dy duar, dhjetë	

gishta”?	
A përdor 1-2 slogje me kuptim në një situatë të caktuar (p.sh. “pa-pa” kur largohet)?	
A ndjek muzikën dhe a lëviz në ritmin e saj, duke u gëzuar nga tingulli i këngës së njohur, p.sh. „Ringe ringe jaja“?	11
A imiton disa aktivitete (p.sh. kollitje, të qeshur)?	
A mund të tregojë me kërkesë të paktën një pjesë të trupit (a përdor gjeste treguese dhe shikon drejt)?	
A bën disa kombinime të slogjeve prej 2-3 slogjesh me kuptim në një situatë të caktuar (p.sh. da..ma–ma..)?	
A imiton ndonjë zë, si zhurma e kafshëve apo zëra të mjedisit (p.sh. brm, av, mjau)?	
A shijon lojërat e përbashkëta?	
A e njih emrin e vet dhe reagon ndaj tij?	12
A duartroket kur i kërkohet?	
A imiton disa fjalë?	
A prodhon vetë disa fjalë të kuptueshme me kuptim (5–20), ndërsa kupton shumë më tepër?	
A tregon ndjenja ndaj personave të njohur?	
A kupton dhe kryen urdhëra të thjeshtë (ej, ulesh, ngrihesh)?	16
A kënaqet duke shikuar foto në libra me ilustrime për të paktën një minutë dhe në këtë mënyrë ndan vëmendjen me të rriturit?	
A tregon foto të kafshëve ose objekteve të tjera në libër kur e kërkoni: “Trego lopën”, “Ku është topi?” (tregon me gisht)?	
A merr pjesë në këndimin e këngëve?	
A i shtohen fjalët në fjalorin e tij me 5-15 fjalë në muaj?	
A kupton dhe kryen urdhëra të thjeshtë që nuk shoqërohen me gjeste?	
A komunikon me fëmijë të tjerë?	
A përdor funksionalisht lodrat gjatë lojës me të rriturit ose me kukullën?	18
A përdor funksionalisht telefon, shishe ushqimi për kukull, krehër për kukull?	
A ka lojë simbolike?	
A mund të imitojë përqafime, puthje për kukullën, përgatitje të ushqimit për të, përgatitje për gjumë të kukullës?	
A imiton fjalët e të rriturve që flasin?	
A ka fjalor prej 30-100 fjalësh?	

A përdor një fjalë me intonacion të veçantë që mban kuptimin e një fjale të tërë?	
A ka fjali fillestare (fjalë + gjest) ose zgjerim të shprehjes duke përdorur vetëm slogun e parë të fjalës (p.sh. “Ma ku” – që do të thotë “qen i vogël”)?	
A dëshiron të bëjë disa gjëra vetë?	
A imiton fjali me dy fjalë, emër + folje: „Bebja fle“, „Nuk ka top“ ose fraza me dy fjalë, p.sh. „Top i vogël“?	20
A shfaqet kureshtje dhe dëshirë për të eksploruar?	
A shfaqet ndjenja xhelozie dhe zemërimi?	
A tregon tre pjesë të dukshme të trupit?	22
A tregon për objektin që kërkohet nga katër të dhëna: p.sh. top, makinë, kub, mace ... „Trego makinën“?	
A përdor fjalë për të protestuar?	
A merr pjesë në bisedë duke kombinuar dy fjalë për t'i përgjigjur prindit?	
A shfaq ndjenjë krenarie kur e lavdëron dikush nga mjedisi?	24
A tregon 5 pjesë të emëruara të trupit?	
A kryen dy urdhëra të thjeshtë njëri pas tjetrit („Merr topin dhe ma sjell atë“)?	
A thotë fjalë spontanisht? A përdor 50-200 fjalë?	
A këndon këngë të njohura dhe a reciton poezi të shkurtra?	
A kombinon dy fjalë për të kërkuar diçka, për t'i përgjigjur të rriturit ose bashkëmoshatarit, ose për të komentuar në një dialog?	
A kombinon dy fjalë në fjali ose shprehje të shkurtra që përfshijnë folje për diçka të munguar? P.sh. „Nuk do ujë“, „Nuk fle“, „Ende pë“, „Gati Eva“, „Gati vozit“, „Babi vjen“, „Vozit makinë“...?	
A ndryshon lartësinë e zërit gjatë të folurit?	
A përdor përemra: unë, i imi?	
A përdor disa mbiemra: i madh, i vogël?	
A shqipton parazgjedhje të thjeshta: në, tek?	
A fillon të bëjë disa fjali me tre fjalë?	
A pyet „Çfarë është kjo?“	
A shfaq ndjenja turpi dhe faji, që shpesh lidhen me situata, p.sh. nëse fëmija është bërë pis dhe nuk ka pelenë?	

Data _____

Emri dhe mbiemri i prindit _____

Emri dhe mbiemri i fëmijës _____

Data e lindjes së fëmijës _____

Objekti _____

Grupi edukativ _____

Edukatori _____

Përkëdhelësi _____

KUPTIMI I FJALËVE

Kur e thërrisni fëmijën me emër, a kthehet apo përgjigjet me zë?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A mundet fëmija juaj të sjellë një objekt që ia kërkon, pa sqarime apo udhëzime shtesë (p.sh. Më sill topin)?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A mundet fëmija juaj të përmbushë dy ose më shumë kërkesa njëkohësisht (p.sh. Zbathi këpucët, vendosi në vend dhe ulu në shtrat)?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

Afërsisht sa fjalë kupton fëmija juaj kur vetëm e pyesni, pa përdorur gisht apo gjest? (p.sh. “Ku është arushi?”, “Ku është babi?”, “Ma jep topin!”, “Eja!”)

a) asnjë b) 1–2 c) 3–4 ç) 5–8 d) më shumë se 8

PËRDORIMI I GJESTEVE

A përpiqet fëmija juaj të marrë disa objekte dhe t’jua japë?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

Kur fëmija juaj dëshiron diçka, a tregon me gisht apo me shikim?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A tregon fëmija me gisht objektet kur ia kërkon?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A tund fëmija kokën për të pohuar si përgjigje pozitive ndaj pyetjes suaj?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A përsëndet fëmija të tjerët me dorë?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

KOMUNIKIMI

A kërkon fëmija ndihmë nga ju kur dëshiron të arrijë diçka?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

Kur vëmendja juaj nuk është e drejtuar tek fëmija, a përpiqet ai/ajo ta tërheqë vëmendjen tuaj?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A përpiqet fëmija t'ju bëjë të qeshni?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A përpiqet fëmija t'ju tregojë ndonjë objekt apo lodër, edhe kur nuk dëshiron të luani me të?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

EMOCIONET

Ndërsa fëmija luan me lodra, a kërkon shikimin tuaj për të parë nëse po e shikoni?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A ju buzëqesh apo qesh me zë ndërsa ju shikon?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

Kur ju shikoni apo tregoni diçka, a ju ndjek fëmija me sy?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

PËRDORIMI I ZËRAVE

A përdor fëmija zëra apo fjalë për të tërhequr vëmendjen tuaj?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A përdor fëmija juaj një varg tingujsh, p.sh. ma, ga, da, na... ose mama, gaga, dada, nana?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

PËRDORIMI I FJALEVE

A përdor fëmija juaj më shumë fjalë sesa gjeste?

- a) po b) jo

A fillon fëmija juaj të lidhë dy fjalë së bashku - fjali të shkurtër?

- a) ende jo b) herë pas here c) shpesh

Sa fjalë të ndryshme, por të kuptueshme përdor fëmija juaj? (Mami, babi, jep, këtu, oops)

- a) 1-3 b) 4-10 c) 11-30 d) më shumë se 30

A flet fëmija juaj qartë dhe për të tjerët, jo vetëm për ju?

- a) po b) jo

A i pëlqen fëmijës suaj të flasë dhe të bëjë pyetje?

- a) po b) jo

Vëreni që fëmija juaj çdo ditë pasuron fjalorin e tij me fjalë të reja?

- a) po b) jo

A flet fëmija juaj rrjedhshëm, pa ndalime ose përsëritje të shpeshta në të folur?

- a) po b) jo

INTERAKSIONI DHE VËMENDJA

A reagon në fëmija juaj kur i flisni me zë të ulët nga pas shpinës?

- a) po b) jo

A dëgjon fëmija juaj me vëmendje dhe interes kur i lexoni një përrallë?

- a) po b) jo

AKTIVITET

A dëshiron fëmija juaj të luajë me ju?

- a) po b) jo

A dëshiron fëmija juaj të luajë me fëmijë të tjerë?

- a) po b) jo

A tregon fëmija juaj interes për gjëra të ndryshme?

- a) ende jo b) herë-herë c) shpesh

Sa sende të ndryshme mund t'i përdorë fëmija juaj në mënyrë të duhur? (gotë, lugë, pelenë, top, makinë lodër)

- a) ende jo b) herë-herë c) shpesh

Sa kocka mund të vendosë fëmija juaj një mbi tjetrën?

- a) asnjë b) 2 c) 3-4 d) 5 e) më shumë

A i pëlqen fëmijës suaj të luajë lojëra simbolike („luajmë rolet”) - përgatitje ushqimi, ushqyerje, flejë e kukullës, etj.?

- a) ende jo b) herë-herë c) shpesh

Data _____
Emri dhe mbiemri i prindit / kujdestarit _____
Emri dhe mbiemri i fëmijës _____
Data e lindjes së fëmijës _____
Institucioni (Objekti) _____
Grupi edukativ _____
Edukatoreja _____
Përkëdhelësja _____

KUPTIMI I FJALËVE

Kur e thërrisni fëmijën me emër, a kthehet apo përgjigjet me zë?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A mundet fëmija juaj të sjellë një objekt që i kërkoni pa sqarime shtesë (p.sh. Më sill topin)?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A mund fëmija juaj të përmbushë dy ose më shumë kërkesa njëkohësisht (p.sh. Zbathi këpucët, vendosi në vend dhe ulu në shtrat)?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A ju kupton fëmija juaj gjithçka që i thoni?

- a) po b) jo c) nuk jam i sigurt

PËRDORIMI I GJESTEVE

A tregon fëmija juaj me gisht ose me shikim kur dëshiron diçka?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A tregon fëmija juaj me gisht sendet kur ia kërkoni?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A tund kokën për të pohuar si përgjigje pozitive ndaj pyetjes suaj?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A i përshëndet fëmija juaj njerëzit e tjerë?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

KOMUNIKIMI

A kërkon fëmija juaj ndihmë nga ju kur dëshiron të arrijë diçka?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

Kur vëmendja juaj nuk është e drejtuar nga fëmija, a përpiqet të tërheqë vëmendjen tuaj?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A përpiket fëmija juaj t'ju bëjë të qeshni?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A përpiket fëmija t'ju tregojë ndonjë lodër apo objekt, edhe kur nuk kërkon të luani me të?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

EMOCIONET

Kur fëmija luan me lodra, a kërkon me shikim vështrimin tuaj për të parë nëse e shikoni?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

A ju buzëqesh ose qesh me zë ndërsa ju shikon?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

Kur shikoni apo tregoni diçka, a ju ndjek fëmija me shikim?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

PËRDORIMI I ZËRAVE

A i njeh fëmija juaj tingujt nga mjedisi (kafshë, mjete transporti...)? A mund t'i imitojë si bën bleta, gjarpri, si bie buria...?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

PËRDORIMI I FJALËVE

1. A përdor fëmija juaj më shumë fjalë sesa gjeste?

a) po b) jo

2. A lidh fëmija juaj dy-tre fjalë së bashku – në një fjali të shkurtër?

a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

3. Sa fjalë të ndryshme dhe të kuptueshme përdor fëmija juaj?

a) 1–3 b) 4–10 c) 11–30 ç) më shumë se 30

d) më shumë se 50 dh) më shumë se 100 e) më shumë se 200–300

4. A flet fëmija juaj në mënyrë të kuptueshme edhe për të tjerët, jo vetëm për ju?

a) po b) jo

5. A i pëlqen fëmijës të flasë dhe të bëjë pyetje?

a) po b) jo

6. A e vëreni se dita-ditës fëmija po e pasuron gjithnjë më shumë fjalorin e tij/saj me fjalë të reja?

a) po b) jo

7. A flet fëmija juaj në mënyrë rrjedhshme (pa ndalesa ose përsëritje të shpeshta në të folur)?

a) po b) jo

NDËRVEPRIMI DHE VËMENDJA

1. A reagon fëmija juaj kur i drejtoheni me zë të ulët nga prapa?

- a) po b) jo

2. A i pëlqen fëmijës suaj të ngjyrosë?

- a) po b) jo

3. A dëgjon fëmija juaj me vëmendje dhe interes kur i lexoni një përrallë?

- a) po b) jo

AKTIVITETI

A i pëlqen fëmijës tuaj të luajë me ju?

- a) po b) jo

A i pëlqen fëmijës tuaj të luajë me fëmijë të tjerë?

- a) po b) jo

A tregon fëmija juaj interes për gjëra të ndryshme?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

Rreth sa sende të ndryshme fëmija juaj mund t'i përdorë në mënyrë të duhur? (gotë, lugë, pacifier, top, makinë lodër)

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

Sa kuti (bloqe) mund të vendosë një mbi tjetrën fëmija juaj?

- a) asnjë b) 2 c) 3-4 d) 5 e) më shumë

A i pëlqen fëmijës tuaj të luajë lojëra simbolike ("si të rritur"- përgatitje ushqimi, ushqim, gjumi i kukullës etj.)?

- a) ende jo b) ndonjëherë c) shpesh

Fusha 6. Mbledhjen e të dhënave, analizën dhe vlerësimin e gjithëpërfshirjes

Gjithëpërfshirja është një proces i vazhdueshëm që përmirësohet çdo vit edukativo-përkujdesje. Në fund të vitit bëhet analiza e aktiviteteve të zhvilluara dhe vlerësimi i rezultateve të arritura. Informacionet nga analiza dhe vlerësimi do të japin një pamje reale të situatës aktuale dhe do të shërbejnë si bazë për marrjen e hapave të ardhshëm për përmirësimin dhe zhvillimin e gjithëpërfshirjes në KF/QZHMF.

6.1.Mbledhja e të dhënave – Indeksi i gjithëpërfshirjes

KF/QZHMF duhet të krijojë një sistem për monitorimin e praktikave gjithëpërfshirëse dhe për mbledhjen e të dhënave të nevojshme për analizën dhe vlerësimin e gjithëpërfshirjes. Ky sistem duhet të përfshijë të gjitha fazat e procesit gjithëpërfshirës.

1. Fazat e procesit gjithëpërfshirës që mund të përdoren për mbledhjen e informacioneve

1.1 Identifikimi i grupeve të fëmijëve me pengesa ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin :

1. Fëmijë me aftësi të kufizuara – me pengesa në zhvillimin trupor (të rënda, më të rënda ose shumë të rënda), me aftësi të kufizuara intelektuale (të moderuara, të rënda dhe të thella), me forma shumë të rënda të sëmundjeve kronike që shkaktojnë dëmtime dhe kufizime në aktivitet, me dëmtim të shikimit (të verbër dhe praktikisht të verbër), me dëmtim të dëgjimit (praktikisht të shurdhër dhe totalisht të shurdhër), me mungesë totale të të folurit, me dëmtim të rëndë të të folurit, persona që kanë humbur ose dëmtuar të folurin e fituar më parë, me autizëm dhe me lloje të ndryshme të aftësive të kufizuara (pengesa të kombinuara në zhvillim).
2. Fëmijë me çrregullime të sjelljes, probleme emocionale ose me vështirësi specifike në mësim.
3. Fëmijë që vijnë nga mjedise socio-ekonomike, kulturore dhe/ose gjuhësore të pafavorshme.
4. Fëmijë me shtetësi të huaj, pa shtetësi, refugjatë, kërkues azili, fëmijë me status refugjati të njohur, fëmijë nën mbrojtje subsidiale dhe fëmijë nën mbrojtje të përkohshme që jetojnë në vendin tonë.
5. Fëmijë nga kategori të tjera të cënueshme, që për arsye të ndryshme kërkojnë mbështetje dhe kujdes të veçantë gjatë procesit edukativo-arsimor.

Gjatë kësaj faze merren njohuri fillestare për nevojat e fëmijës dhe mbledhen informacione për veprimet e mëtejshme (sipas anekseve 6/1, 6/2, 1/2-1/4).

1.2 Regjistrimi i fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin:

Në këtë fazë fillon të përforcohet bashkëpunimi me prindërit/kujdestarët dhe merren informacione më të detajuara. Nëse fëmija ka raport dhe mendim nga Shërbimi për vlerësim funksional, një kopje e tij bashkëngjitet në dosjen e fëmijës.

1.1. Përgatitja e pasqyrës së fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësim dhe zhvillim të hershëm:

- Pasi fëmijët të regjistrohen, përgatitet pasqyra e cila mund të ndryshohet gjatë vitit. Bazuar në të dhënat nga regjistrimi, në fund të vitit bëhet një pasqyrë përmbledhëse (shtojcat 6/6, 6/7 dhe 6/8).
- Përgatitja e PIEA (shtojcat 2/6 – 2/12). Në përgatitjen e PIEA marrin pjesë anëtarët e ekipit inkluziv për fëmijën.

1.3 Ndjekja e fëmijëve. Ndjekjen e fëmijëve e bëjnë: edukatori, punonjësit profesionalë dhe sipas nevojës edhe anëtarët e tjerë të ekipit inkluziv për fëmijën. Ndjekja e fëmijëve përfshin disa aspekte:

- Ndjekja e përfshirjes dhe sjelljes së fëmijëve në të gjitha fushat e jetës në institucionin parashkollor:
- Fëmijët vëzhgohen gjatë aktiviteteve ditore dhe mbahet evidencë për përfshirjen e tyre në aktivitete të ndryshme (shtojcat 1/6, 1/7, 2/9).
- Nga këtu merren informacionet se sa dhe si fëmija është i përfshirë në aktivitetet e KF/QZHFF.
- Ndjekja dhe analiza e përparimit të fëmijës (shtojcat 4/7 – 4/17, 6/6).
- Verifikohet nëse strategjia e ndërmarrë jep rezultate (nëse PIEA realizohet në tërësi, nëse arrihen qëllimet dhe rezultatet e planifikuara të mësimin). Ndjeket gjendja socioemocionale e fëmijëve. Sugjerohen masa për përmirësim.
- I jepet prindit informacion konkret dhe feedback për përparimin e fëmijës.
- Vazhdimisht mbahet një dosje e fëmijës ku shënohen informacionet e rëndësishme.

6.2. Analiza dhe vlerësimi i gjithëpërfshirjes

Bazuar në informacionet e marra nga të gjitha fushat e mëparshme, bëhet analiza dhe vlerësimi i gjithëpërfshirjes në institucionin parashkollor. Për analizën mund të përdoren tregues të gjithëpërfshirjes (shtojca 6/7).

1. Protokoll për analizë në nivel të KF/QZHFF

1.1. Analiza e cilësisë së identifikimit dhe regjistrimit.

Në këtë pjesë shqyrtohet nëse procedurat dhe aktet e tjera të brendshme të KF/QZHFF) që lidhen me identifikimin dhe regjistrimin zbatohen me sukses dhe e lehtësojnë procesin (procedurat e përdorura, suksesi/gabimet gjatë identifikimit, nëse të gjithë fëmijët janë identifikuar dhe regjistruar me kohë).

- Analiza dhe vlerësimi i përmbajtjes dhe cilësisë së PIEA të përgatitura (afatgjatë, afatmesëm, afatshkurtër) (shtojca 6/7) dhe cilësisë së diferencimit (shtojcat 2/4 dhe 2/5).
- Përmes shqyrtimit të PIEA të përgatitura për çdo fëmijë, analizohet realizimi i PIEA sipas treguesve në instrumentet për vlerësimin e IVOPI-së. Kjo aktivitet, si pjesë e programit dhe planit të veprimit të ekipit inkluziv në EGJKF/QZHFF tregon nëse duhet të rishikohet PIEA, me çfarë ritmi do të vazhdohet, si do të planifikohen më tej objektivat dhe rezultatet e pritura të të nxënës, si të përmirësohet strategjia e punës për secilin fëmijë veçmas. Në fund përgatitet një raport ku jepen në mënyrë përmbledhëse informacionet për përgatitjen e PIEA në nivel të KF/QZHFF.

1.2. Analiza e efekteve të strategjive të ndërmarra për gjithëpërfshirje më të madhe

- Si janë ndjekur dhe vlerësuar arritjet e fëmijëve; analizë e arritjeve sipas gjinisë, përkatësisë etnike dhe llojit të nevojës së veçantë.
- Si ndiqet dhe vlerësohet përparimi i fëmijës nga një grup në tjetrin, përfshirë socializimin dhe pjesëmarrjen.
- Cilat janë mënyrat dhe procedurat e ndjekjes, cilat janë efektet e ndjekjes, cilat janë efektet e mbështetjes së vazhdueshme, dhe në cilat fusha duhet të përmirësohen kompetencat e edukatorëve për ndjekjen e fëmijëve (shtojcat 3/5 dhe 3/6).

1.3. Analiza e bashkëpunimit me prindërit/kujdestarët dhe komunitetin lokal (shtojcat 5/7, 5/8).

- Vlerësimi i sasisë dhe cilësisë së saj, dhe mbi të gjitha, vlerësimi i komunikimit dhe lidhjeve të komunikimit me KF/QZHFF.

Të gjitha këto aktivitete i planifikon, i realizon dhe i ndjek EGJKF/QZHFF dhe janë pjesë e raportit për punën e tij, ndërsa njohuritë e përmbledhura përfshihen edhe në raportin vjetor për punën e KF/QZHFF. Pikërisht këto janë të nevojshme për të bërë një analizë të gjithëprocesit të përfshirjes (inkluzivitetit) (shtojcat 6/6, 6/7).

Analiza e fushave të përmendura më sipër duhet të tregojë:

- A janë realizuar me sukses qëllimet e planifikuara për zbatimin e procesit të gjithëpërfshirjes?
- A është strategjia e punës në mënyrë të përshtatshme e ndërtuar ?
- A u është dhënë përgjigje e duhur të gjitha fëmijëve?
- Në hapat e ndërmarra a janë përmirësuar arritjet e fëmijëve?
- Sa janë përfshirë fëmijët në jetën e grupit, institucionit parashkollor dhe komunitetit lokal?
- Sa është forcuar bashkëpunimi me komunitetin lokal, bashkëpunimi me prindërit/kujdestarët dhe aftësitë e tyre dhe kapacitetet?
- A ka përmirësim në socializimin, vetëbesimin dhe vetëvlerësimin e këtyre fëmijëve?
- A vërehet përmirësim i praktikës gjithëpërfshirëse në institucionin parashkollor?

Qëllimi më i rëndësishëm në të ardhmen është që të fillohet nga ato fusha ku është më e nevojshme përmirësimi dhe avancimi i gjithëpërfshirjes në institucionin parashkollor.

SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELEVE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 6

Shtojca 6/1. ANAMNEZA NGA PRINDI

ANAMNEZA NGA PRINDI

Emri dhe mbiemri i fëmijës	
Data e lindjes	
Grupi	
Edukatori	
Kur për herë të parë prindërit/kujdestarët kanë vërejtur ndryshimet te fëmija?	
Në ç'mënyrë i kanë vërejtur ndryshimet?	
Ku janë drejtuar për ndihmë për herë të parë dhe a marrin ende mbështetje?	
Si sillet fëmija me: – prindërit/kujdestarët – moshatarët – persona të panjohur	
Si sillet fëmija në mjedise të ndryshme (jashtë shtëpisë)?	
Çfarë është në gjendje të bëjë në lidhje me veten? (përshkrim i zakoneve të punës dhe higjienës)	
Çfarë e intereson më shumë?	
Çfarë i pëlqen të bëjë më shumë?	
Në çfarë është më i/e suksesshëm/suksesshme?	

Ekipi gjithëpërfshirës (përfaqësuesit):

Shtojca 6/2. EVIDENCA PËR FËMIJËT ME AFTËSI TË KUFIZUARA OSE VËSHTIRËSI NË MËSIMIN E HERSHËM DHE ZHVILLIMIN

PASQYRË

e fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin dhe zhvillimin e hershëm, të përfshirë në KF/QZHMF _____ në fillim të vitit edukativo-përkujdesje _____.

Grupi	Nr. i fëmijëve	Emri dhe mbiemri, grupi, Rekomandim nga Shërbimi për Vlerësim Funksional sipas KNF	Grupi i fëmijëve me AK	Gjini a	Kombësia
<u>Deri në 12 muaj</u>					
<u>Mbi 12 deri në 18 muaj</u>					
<u>Mbi 18 muaj deri në 2 vjeç</u>					
<u>Mbi 2 deri në 3 vjeç</u>					
<u>Mbi 3 deri në 4 vjeç</u>					
<u>Mbi 4 deri në 5 vjeç</u>					
<u>Mbi 5 deri në 6 vjeç</u>					
GJITHSEJT					

FLETË VLERËSIMI PËR PËRPARIMIN E FËMIJËS

Emri dhe mbiemri i fëmijës	
Data e lindjes	
Grupi	
Edukatori	
Çfarë është ndërmarrë për të përmbushur nevojat e fëmijës në procesin edukativo-arsimor? (Shpjegoni nëse është PIEA, si realizohen qëllimet, cilat rezultate të pritura janë arritur, cilat aktivitete janë ndërmarrë, çfarë mjete janë përdorur, dhe kush është përfshirë në punën me fëmijën?)	
Si është bashkëpunimi me prindin/kujdestarin? (Përshkrim në lidhje me sasinë dhe cilësinë e bashkëpunimit)	
Si janë rezultatet nga realizimi i strategjisë së planifikuar? (A a ndihet fëmija i/e pranuar dhe i/e kënaqur me arritjet?)	
Fëmija ka arritur qëllimet/plani i pritshëm i rezultateve të të nxënit:	
a. plotësisht b. pjesërisht c. nuk i ka arritur.	
Çfarë duhet të përmirësohet në strategji?	

Data:

Edukatori:

TREGUES PËR GJITHËPËRFSHIRJEN

Tregues	Temat
Planifikimi i edukatorëve	Mbështetje dhe ndjekje e planifikimit të PIEA
Realizimi i planit individual edukativo-arsimor	Hartimi i PIEA Informimi i prindërve / kujdestarëve dhe pjesëmarrja në hartimin e PIEA
Ndjekja e përparimit	Analiza e përparimit të fëmijëve
Arritjet e fëmijëve	Ndjekja e arritjeve të fëmijëve Përmirësimi i arritjeve Identifikimi i nevojave të veçanta dhe mbështetja e fëmijëve
Mbajtja e fëmijëve	Përfshirja e fëmijëve Rregullshmëria e fëmijëve
Përvojat e fëmijëve nga mësimi	Sigurimi i një mjedisi dhe klime të përshtatshme për të mësuar
Ndjekja si pjesë e punës edukativo-arsimore	Ndjekja sipas PIEA të përgatitur
Informimi për përparimin e fëmijëve	Njoftimi i prindërve/kujdestarëve për përparimin e fëmijëve
Këshillim për arsimim të mëtejshëm	Ofrimi i ndihmës për zgjedhjen e shkollës fillore

Shtojca 6/5. EVIDENCA PËR CILËSINË E PIEA-së AFATMESHËM

Vlerësim i zbatimit të PIEA afatmesëm për fëmijën _____, grupi.: _____

Viti edukativo-përkujdesje _____

Edukator		PIEA afatmesëm sipas temave. A është përgatitur PIEA afatmesëm për të gjitha temat	Korniza kohore. A ekziston kornizë kohore për realizimin e të gjitha temave	Qëllimet/rezultate të diferencuara të pritura nga të nxënit. A janë qëllimet/rezultate të planifikuara në mënyrë të përshtatshme	Strategjitë. A i përmbushin strategjitë e planifikuara qëllimet e diferencuara	Suksesi i arritur. A janë arritur qëllimet/rezultatet e parashtruara nga të nxënit

Shënim: Ky instrument mund të plotësohet në fund të planifikimit afatmesëm tematik dhe i referohet një fëmije dhe edukatorit nga grupi arsimor ku është i përfshirë fëmija.

LEGJENDA	1 – aspak	2 – pjesërisht	3 – plotësisht	0 – nuk duhet të ketë
----------	-----------	----------------	----------------	-----------------------

PËRMBLEDHJE E PËRGJITHSHME NË NIVEL ÇERDHES/ÇENDRËS PËR ZHVILLIMIN E HERSHËM TË FËMIJËRISË

Vlerësimi sipas legjendës	Plani PIEA afatmesëm sipas temave	Korniza kohore	Qëllime të diferencuara	Strategjitë	Suksesi i arritur
0					
1					
2					
3					
Gjith. edukatorë					

<u>LEGJENDA</u>	
1 – aspak	2 – pjesërisht
3 – plotësisht	0 – nuk duhet të ketë

Shtojca 6/6. VLERËSIMI I PROCESIT GJITHPËRFSHIRËS

Vlerësimi i procesit gjithëpërfshirës në niveë të KF/QZHFF

Qëllimi: Ky instrument (pyetësor i shkurtër) jep një pasqyrë të përgjithshme të procesit gjithëpërfshirës në një institucion parashkollor. Gjithashtu, mund të ndihmojë në gjetjen e mënyrave për përmirësim. Mund të zbatohet çdo 6 muaj ose një herë në vit.

- 1. KF/QZHFF ekziston një strategji për përfshirjen e fëmijëve me nevoja të veçanta, përmes së cilës parandalohet diskriminimi ndaj këtyre fëmijëve. (A ka KF/QZHFF program, plan veprimi, procedura, rregullore?)**

Po ☐ Jo ☐

Udhëzime dhe ide për përmirësim:

- 2. Për të përmbushur nevojat individuale të fëmijëve, edukatorët bëjnë sa vijon:**

	PO	JO
Zbatojnë diferencim dhe individualizim në procesin edukativo-arsimor (sipas planit)		
Përgatitin PIEA		
Planifikojnë në mënyrë të përshtatshme kohën për aktivitetet		
Aktivitetet dhe metodat janë të përshtatshme me nevojat e çdo fëmije		
Mjedisi është i përshtatur në mënyrë adekuate për nevojat e fëmijës		
Të gjithë fëmijët përfshihen, marrin pjesë dhe arrijnë rezultate		

Udhëzime dhe ide për përmirësim:

- 3. Në procesin gjithëpërfshirës përfshihen prindërit/kujdestarët e fëmijëve me qëllim që t'u sigurohen aktivitete të përshtatshme sipas aftësive të zhvillimit.**

Po ☐ Jo ☐

Si dhe në çfarë mënyre zbatohet ky aktivitet?

Udhëzime dhe ide për përmirësim:

- 4. Në procesin gjithëpërfshirës përfshihen punonjësit profesionalë nga KF/QZHMF, dhe sipas nevojës edhe një person profesional i jashtëm..**

Po ☐ Jo ☐

Si dhe në çfarë mënyre janë të përfshirë?

5. Në procesin gjithëpërfshirës përfshihen edhe shokët/shoqet.

Po ☐ Jo ☐

Si dhe në çfarë mënyre janë të përfshirë?

Udhëzime dhe ide për përmirësim:

6. Bëhet adaptimi i mjedisit për të përmbushur nevojat e fëmijës (probleme me shikimin dhe dëgjimin, aftësi të kufizuara fizike, përdorim të karrocës invalidore, sëmundje kronike, etj.).

Po ☐ Jo ☐

Si dhe në çfarë mënyre bëhet adaptimi?

Udhëzime dhe ide për përmirësim:

7. Edukatorët ndjekin trajnime, ligjërata, punëtori (të organizuara brenda KF/QZHFF dhe jashtë KF/QZHFF).

Po ☐ Jo ☐

Data e realizimit të pyetësorit:

EGJKF/QZHFF

Burimet që do të ishin të dobishme për të përgjigjur këtij pyetësori:

- *Raport nga vëzhgimi i aktiviteteve (instrument për vëzhgim – si janë të shpërndara aktivitetet, nëse janë të planifikuara për çdo fëmijë, nëse janë planifikuar qëllimet dhe aktivitetet ditore, koha është e planifikuar në mënyrë të përshtatshme për aktivitetet, aktivitetet janë individualizuar për çdo fëmijë, të gjithë fëmijët përfshihen).*
- *Anamneza nga prindi, takim me prindërit, pjesëmarrje në PIEA.*
- *Procesverbalet e takimeve të ekipit për përfshirje gjithëpërfshirëse.*
- *Procesverbalet e punëtorive të mbajtura, ligjëratave... etj.*
- *Vlerësimi i përgatitura PIEA.*

6.7 Indeksi për gjithëpërfshirjen

KRITERE PËR NJË PËRFSHIRJE të SUKSESHME TË FËMIJËVE ME AFTËSI TË KUFIZUARA OSE NË VËSHTIRËSI NË MËSIMIN E HERSHËM DHE ZHVILLIMIN NË INSTITUCIONET PARASHKOLLORE

Lista me kritere për suksesin e gjithëpërfshirjes të fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin:

- Fëmijë me pengesa në zhvillimin trupor (të rënda, më të rënda ose më të rënda shumë), me aftësi të kufizuara intelektuale (të lehta, të rënda dhe të thella), forma shumë të rënda të sëmundjeve kronike me dëmtime dhe aktivitete të kufizuara, me dëmtim të shikimit (të verbër dhe praktikisht të verbër), me dëmtim të dëgjimit (praktikisht të shurdhër dhe totalisht të shurdhër), mungesë të plotë të të folurit, dëmtim të rëndë të të folurit, persona me humbje ose dëmtim të të folurit të fituar më parë, autizëm dhe forma të ndryshme të aftësive të kufizuara (pengesa të kombinuara në zhvillim), fëmijë me probleme në sjellje ose probleme emocionale apo me vështirësi specifike në mësim;
- Fëmijë që vijnë nga mjedise socio-ekonomike, kulturore dhe/ose gjuhësore të pafavorshme dhe të deprimentuara;
- Fëmijë me shtetësi të huaj, fëmijë pa shtetësi, fëmijë refugjatë, aplikantë për azil, fëmijë me status refugjati të njohur, fëmijë me mbrojtje nën mbështetje suplementare, fëmijë me mbrojtje të përkohshme që qëndrojnë në vendin tonë;
- Fëmijë nga kategori të tjera të rrezikuara, të cilët për arsye të ndryshme kërkojnë mbështetje dhe kujdes të veçantë gjatë procesit edukativo-arsimor.

Kriteret do t'ju ndihmojnë të vlerësoni sa jeni të suksesshëm në përfshirjen e këtyre fëmijëve, të planifikoni përmirësime dhe të mbledhni prova për punën e institucionit parashkollor në fushën e arsimit gjithëpërfshirës⁵.

Në kolonën 1 janë dhënë fushat dhe treguesit për edukimin dhe arsimin gjithëpërfshirës në fushën përkatëse.

*Kolona 2 – Bëni një vlerësim të shkallës së pranisë së treguesve të dhënë në një shkallë nga 1 deri në 4, ku:
1 tregon nivelin më të ulët – ende nuk ekziston, 2 – ekziston pjesërisht, 3 – ekziston në masë të madhe, dhe 4 është niveli më i lartë dhe tregon se është plotësisht i përmbushur.*

Fusha 1. Planet dhe programet				
Treguesit				Vlerësimi i shkallës nga 1-4
1. Modelet e planifikimit që përdoren KF/QZHHF fokusohen në nevojat e fëmijëve dhe mundësojnë planifikim të një procesi edukativo-arsimor të diferencuar.				
1.1.1. Planifikimet bazohen në analizën e arritjeve të mëparshme;				1 2 3 4
1.1.2. Në pothuajse të gjitha planifikimet ose në përgatitjet ditore është paraparë puna e diferencuar;				1 2 3 4
1.1.3. Është planifikuar sigurimi dhe përdorimi i materialeve/ burimeve të diferencuara;				1 2 3 4
1.1.4. Në pothuajse të gjitha aktivitetet është planifikuar përdorimi i burimeve të ndryshme të të mësuarit (tekste, mjete manipuluese, internet etj.);				1 2 3 4
1.1.5. Janë planifikuar lloje të ndryshme të ndërveprimit të ndërsjellë dhe mbështetjes së ndërsjellë mes fëmijëve me aftësi të ndryshme, prejardhje sociale dhe kulturore, brenda aktiviteteve;				1 2 3 4

1.1.6. Edukatorët kanë lirinë të ndryshojnë planet në varësi të përparimit të grupeve të ndryshme të fëmijëve;	1	2	3	4
1.1.7. Edukatorët ndihmojnë njëri-tjetrin në planifikimin dhe zbatimin e qasjeve në punën me fëmijë me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin.	1	2	3	4
1.2. Planifikimet mundësojnë gjithëpërfshirjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin.				
1.2.1. Fëmijët me aftësi të kufizuara ose vështirësi në mësimin e hershëm dhe zhvillimin janë të shpërndarë në mënyrë të barabartë në grupet/aktivitetet;	1	2	3	4
1.2.2. Planifikohen materiale dhe realizohen aktivitete që marrin parasysh dallimet gjuhësore dhe kulturore mes fëmijëve;	1	2	3	4
1.3. Për fëmijët me aftësi të kufizuara përgatitet PIEA				
1.3.1. PIEA përgatitet në mënyrë ekipore (edukatori, punonjësit specialistë, prindi, fëmija);	1	2	3	4
1.3.2. Për të gjithë fëmijët me aftësi të kufizuara janë përgatitur PIEA;	1	2	3	4
1.3.3. PIEA përgatiten në bazë të analizës së përparimit të fëmijëve në mësim, përcaktohen përgjegjësitë, dinamika dhe mënyra e ndjekjes së realizimit;	1	2	3	4
1.3.5. Qëllimet/rezultatet e pritura nga mësimi në PIEA janë reale, të matshme dhe janë planifikuar procedurat për ndjekjen dhe verifikimin e arritjes së tyre;	1	2	3	4
1.3.6. Prindërit/kujdestarët e fëmijëve me aftësi të kufizuara janë të përfshirë në përgatitjen, realizimin dhe ndjekjen e PIEA;	1	2	3	4
1.3.7. Gjatë përgatitjes së PIEA merret parasysh mjedisi social dhe kulturor nga i cili vjen fëmija.	1	2	3	4

Fusha 2. Të arriturat e fëmijëve

Treguesit	Vlerësimi i shkallës nga
------------------	---------------------------------

	1-4
2.1. Sigurohet përfshirja e të gjithë fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore.	
	1 2 3 4
	1 2 3 4
2.1.3. Përqindja e fëmijëve të komunitetit rom që mësojnë sipas PIEA është afërsisht e barabartë me atë të fëmijëve nga komunitete të tjera;	1 2 3 4
2.1.4. Fëmijët e komunitetit rom janë përfshirë në aktivitete fakultative/shtesë në përputhje me numrin e tyre në KF/QZHMF ;	1 2 3 4
2.1.5. Të gjithë fëmijët që vijnë nga mjedise socio-ekonomike, kulturore dhe/ose gjuhësore të pafavorshme dhe të deprimentuara frekuentojnë rregullisht KF/QZHMF ;	1 2 3 4
2.1.6. Të gjithë fëmijët nga rajoni me shtetësi të huaj, fëmijët pa shtetësi, refugjatët, aplikantët për azil, fëmijët me status refugjati të njohur, fëmijët nën mbrojtje suplementare dhe ata nën mbrojtje të përkohshme që qëndrojnë në vendin tonë frekuentojnë rregullisht KF/QZHMF	1 2 3 4
2.2. Institucioni parashkollor në mënyrë sistematike identifikon fëmijët nga kategoritë sociale të cënueshme dhe u ofron mbështetje sipas nevojave të tyre të veçanta arsimore.	
2.2.1. KF/QZHMF janë vendosur procedura për identifikimin në kohë dhe ndjekjen e përparimit të fëmijëve që përballen me vështirësi në mësim/zvillim;	1 2 3 4
2.2.2. Për çdo fëmijë që merr mbështetje shtesë në mësim, ekziston një evidencë për llojin e nevojave dhe mbështetjen e ofruar.	1 2 3 4
2.3. Edukatorët sillen ndaj të gjithë fëmijëve (pa marrë parasysh prejardhjen dhe aftësitë), në një mënyrë që pasqyron bindjen se ata mund të mësojnë dhe të arrijnë rezultate.	
2.3.1. Edukatorët besojnë se mund të ndikojnë në përmirësimin e aftësive të fëmijëve;	1 2 3 4
2.3.2. Edukatorët përpiqen të mos krijojnë mendime negative për fëmijët që kanë vështirësi në të mësuar;	1 2 3 4
2.3.3. Fëmijët inkurajohen të marrin përgjegjësi për të mësuarin e tyre;	1 2 3 4
2.3.4. Edukatorët e realizojnë procesin edukativo-arsimor duke përdorur metoda të ndryshme interaktive dhe TË GJITHË fëmijët	1 2 3 4

inkurajohen të marrin pjesë aktive në aktivitete;	
2.3.5. Edukatorët janë të vetëdijshëm se ata janë kyç në pranimin dhe të mësuarit e fëmijëve në KF/QZHHF	1 2 3 4
2.3.6. Fëmijët me nevoja të veçanta arsimore afirmohen përmes përfshirjes së tyre në aktivitete të ndryshme edukativo-arsimore, në varësi të interesit dhe mundësive të fëmijës.	1 2 3 4
2.4. Të gjithë fëmijët arrijnë rezultate maksimale në përputhje me potencialin e tyre.	
2.4.1. Mbahen evidenca për arritjet e fëmijëve nga kategori potencialisht të cenueshme (sipas statusit social, arsimimit të prindërve/kujdestarëve, përkatësisë etnike, dhe nëse gjuha e procesit edukativo-arsimor është gjuha e tyre amtare);	1 2 3 4
2.4.2. Analizohen arsyet për mosesuksesin e fëmijëve nga grupet socialisht të cenueshme, përfshirë edhe fëmijët e komunitetit rom, dhe ndërmerren masa për parandalimin/kapërcimin e tyre;	1 2 3 4
2.4.3. Punonjësit dhe fëmijët ndihen krenarë për sukseset e të gjithë fëmijëve në fusha të ndryshme;	1 2 3 4
2.4.4. Suksesi i fëmijëve nga grupet socialisht të cenueshme, përfshirë edhe fëmijët e komunitetit rom, përmirësohet nga viti në vit;	1 2 3 4
2.4.5. Përqindja e fëmijëve të komunitetit rom që përparojnë me sukses bashkë me gjeneratën e tyre rritet vazhdimisht;	1 2 3 4
2.4.6. Dallimet në arritjet mes fëmijëve romë dhe fëmijëve nga etnitë e tjera zvogëlohen çdo vit;	1 2 3 4
2.4.7. Fëmijët me aftësi të kufizuara i arrijnë qëllimet/rezultatet e të mësuarit të përcaktuara në PIEA e tyre.	1 2 3 4
Fusha 3: Mësimi dhe zhvillimi	
Treguesit	Vlerësimi i shkallës nga 1-4
3.1. Institucioni parashkollor ka të përgatitura paraprakisht mekanizma për të ndihmuar edukatorët, prindërit dhe fëmijët në punën e përbashkët për identifikimin dhe mbështetjen e fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore	
3.1.1. Institucioni parashkollor ka strategji për ndërhyrje në KF/QZHHF familje dhe komunitet kur rregullsia dhe arritjet e fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore nuk janë të kënaqshme;	1 2 3 4

3.1.2. Punonjësit profesionistë janë të përfshirë në ndjekjen e zhvillimit të të gjithë fëmijëve të sapo regjistruar në KF/QZHMF ;	1	2	3	4
3.1.3. Personeli edukativo-përkujdesës dhe punonjësit profesionistë i identifikojnë në mënyrë sistematike nevojat arsimore të fëmijëve, si dhe vështirësitë në procesin e të mësuarit për secilin fëmijë, dhe ndërmarrin aktivitete për përmbushjen apo tejkalimin e tyre;	1	2	3	4
3.1.4. Shumica e edukatorëve mbajnë evidencë të plotë dhe të rregullt për arritjet, rregullsinë dhe sjelljen e TË GJITHË fëmijëve, si dhe për zhvillimin e tyre intelektual, social dhe emocional.	1	2	3	4
3.1. Edukatorët e përshtatin programin, përmbajtjet dhe aktivitetet sipas nevojave të fëmijëve me prejardhje dhe aftësi të ndryshme.				
3.1.1. Edukatorët i përshtatin përmbajtjet dhe aktivitetet sipas nevojave të fëmijëve me prejardhje dhe aftësi të ndryshme;	1	2	3	4
3.2.2. Edukatorët përdorin qasje të diferencuar dhe të individualizuar;	1	2	3	4
3.2.3. Zbatohen mjaftueshëm përmbajtje dhe aktivitete që mundësojnë kuptimin e dallimeve në prejardhje, kulturë, etnicitet, fe, aftësi dhe gjini;	1	2	3	4
3.2.4. Edukatorët planifikojnë dhe realizojnë qëllime që lidhen me arsimin ndër-etnik të integruar;	1	2	3	4
3.2.5. Për fëmijët që ndjekin PIEA janë siguruar/përshtatur një numër i mjaftueshëm materialesh të përshtatshme për të mësuar;	1	2	3	4
3.2.6. KF/QZHMF bashkëpunon me shkollat fillore me qendra burimore, qendrat për mbështetje në mësim dhe institucione të tjera relevante për të ofruar mbështetje në zbatimin e PIEA;	1	2	3	4
3.2.7. Fëmijëve u mundësohet të punojnë me ritmin e tyre.	1	2	3	4
3.3. Në institucionin parashkollor ekziston një sistem i zhvilluar për ndjekjen diagnostike, formuese dhe sumative të fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore.				
3.3.1. Përmes ndjekjes, edukatorët udhëzojnë procesin e të mësuarit të fëmijëve, veçanërisht atyre me vështirësi në të mësuar;	1	2	3	4
3.3.2. Edukatori vlerëson arritjet e fëmijëve me aftësi të kufizuara, në përputhje me PIEA në e përgatitur;	1	2	3	4
3.3.3. Prindërit/kujdestarët informohen për përparimin e fëmijës së tyre, duke përfshirë zhvillimin personal dhe social të fëmijës.	1	2	3	4
Fusha 4: Mbështetja e fëmijëve				
Treguesit	Vlerësimi i			

	shkallës nga 1-4
4.1. Institucioni parashkollor e ndryshon dhe përshtat politikën dhe praktikën e vet për t'u mundësuar TË GJITHË fëmijëve, pa marrë parasysh prejardhjen dhe aftësitë, të marrin pjesë në aktivitetet.	
4.1.1. Fëmijët me aftësi të kufizuara fizike mësojnë në ambiente që janë të aksesueshme dhe të pajisura në mënyrë të përshtatshme;	1 2 3 4
4.1.2. Institucioni parashkollor bashkëpunon me prindërit/kujdestarët, shkollat me qendra burimore, qendrat për mbështetje në mësim dhe institucione e organizata të tjera relevante për sigurimin e kujdesit për fëmijët me aftësi të kufizuara/fizike dhe nga grupet grupet sociale të cënueshme;	1 2 3 4
4.1.3. Fëmijët kujdesen dhe ndihmojnë shokët me aftësi të kufizuara dhe nga grupet grupet sociale të cënueshme, duke përfshirë edhe romët;	1 2 3 4
4.1.4. Hyrja në KF/QZHMF është e përshtatur për nevojat e fëmijëve me pengesa në zhvillim/ aftësi të kufizuara fizike;	1 2 3 4
4.1.5. Hapësira në korridore dhe në ambientet e mësimin e mundëson lëvizjen e tyre;	1 2 3 4
4.1.6. Pajisjet në ambientet e mësimin janë të përshtatshme për nevojat e fëmijëve dhe ekziston një tualet i përshtatur për fëmijët me aftësi të kufizuara fizike, i cili është i aksesueshëm për përdorim;	1 2 3 4
4.1.7. Institucioni parashkollor ka procedura të përcaktuara për sigurimin e mjeteve materiale që ndihmojnë fëmijët nga familjet socialisht të rrezikuara (sigurimi i materialeve shkollore, aktiviteteve, konkurseve etj.) dhe i zbatojnë ato në praktikë;	1 2 3 4
4.1.8. Fëmijët me aftësi të kufizuara fizike mësojnë në ambiente që janë të aksesueshme dhe të pajisura në mënyrë të përshtatshme.	1 2 3 4
4.1. Fëmijët marrin mbështetje në mësim dhe zhvillim.	
4.1.1. Forma e punës në grup dhe puna në palë përdoren për të nxitur zhvillimin e bashkëpunimit dhe komunikimit mes fëmijëve (me aftësi të kufizuara, fëmijëve romë dhe fëmijëve të tjerë në grup);	1 2 3 4
4.1.2. Fëmijët me vështirësi në mësim priten nga edukatorët dhe shokët e tyre dhe marrin prej tyre ndihmë dhe mbështetje;	1 2 3 4
4.1.3. Institucioni parashkollor ka programe dhe protokolle në të cilat përcaktohen sjelljet e fëmijëve dhe të rriturve që konsiderohen si dhunë fizike, dhunë emocionale/psikologjike, dhunë sociale, dhunë seksuale/abuzim, kibernetik, si dhe	1 2 3 4

udhëzime për parandalimin dhe përballimin e tyre, dhe ato zbatohen në mënyrë rigoroze;	
4.1.4.KF/QZHFF nxit dhe motivon bashkëpunimin mes fëmijëve, kultivon komunikimin ndërkulturor dhe respektimin e dallimeve.	1 2 3 4
Fusha 5. Klima dhe marrëdhëniet KF/QZHFF	
Treguesit	Vlerësimi i shkallës nga 1-4
5.1. Respektohen ndryshimet dhe nxitet bashkëpunimi mes fëmijëve me aftësi të ndryshme, prejardhje sociale, kulturore dhe etnike.	
5.1.1. Institucioni parashkollor njihet në komunitet për mbështetjen që i jep fëmijëve nga grupet e cenueshme dhe fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore, si KF/QZHFF pa diskriminim;	1 2 3 4
5.1.2. Ambienti në KF/QZHFF tregon se aty mësojnë fëmijë nga komunitete të ndryshme, ku respektohen dallimet e tyre;	1 2 3 4
5.1.3. Ekspozohen punë të përbashkëta të punuara nga fëmijë me prejardhje etnike të ndryshme;	1 2 3 4
5.1.4. Tavolinat janë të rregulluara në mënyrë që të mundësojnë punë në grupe dhe bashkëpunim të ndërsjellë;	1 2 3 4
5.1.5. Edukatorët organizojnë aktivitete ku fëmijët grupohen sipas interesave të tyre;	1 2 3 4
5.1.6. (mungon përshkrim)	1 2 3 4
5.1.7. Edukatorët krijojnë një klimë që tejkalon stereotipet dhe paragjykimet gjinore, etnike, fetare dhe të tjera lidhur me dallimet kulturore, aftësitë, aftësinë fizike, atë intelektuale, etj.;	1 2 3 4
5.1.8. Të gjithë edukatorët ndaj fëmijëve sillen në mënyrë që promovon pranimin, respektin, bashkëpunimin, tolerancën, mirëkuptimin dhe besimin.	1 2 3 4
5.1. Punonjësit dhe fëmijët bashkëpunojnë me njëri-tjetrin.	
5.1.1. Fëmijët dinë si të kërkojnë ndihmë nëse kanë ndonjë problem;	1 2 3 4

5.1.2. Fëmijët mund të shprehin idetë e tyre dhe të marrin mbështetje për realizimin e aktiviteteve për mësim dhe shoqërim;	1	2	3	4
5.1.3. Fëmijët i trajtojnë me respekt punonjësit në KF/QZHFF dhe shokët e tyre;	1	2	3	4
5.1.4. Gjatë aktiviteteve, fëmijët zhvillojnë besim, bashkëpunim dhe miqësi;	1	2	3	4
5.1.5. Fëmijët ndihmojnë njëri-tjetrin në mësim dhe në aktivitete të tjera;	1	2	3	4
5.1.6. Respekti i ndërsjellë ndaj edukatorëve është model për sjelljen e fëmijëve.	1	2	3	4
5.2. Fëmijët dhe prindërit/kujdestarët ndihen mirë në KF/QZHFF				
5.2.1. Prindërit nga mjediset socialisht dhe kulturisht të deprivuara dhe nga të gjitha kombësitë përfshihen në aktivitetet e DG/CRDR dhe ndihen të mirëpritur;	1	2	3	4
5.2.2. Numri i prindërve/kujdestarëve, përfshirë prindërit romë, që shmangin pjesëmarrjen në takime prindërisht, këshillime dhe biseda me stafin edukativo-përkujdesës zvogëlohet;	1	2	3	4
5.2.3. Të gjithë në institucionin parashkollor kujdesen për higjienën, rregullimin dhe pastërtinë;	1	2	3	4
5.2.4. Organizohen forma të ndryshme bashkëpunimi me prindërit/kujdestarët për tejkalimin e stereotipeve dhe paragjytimeve në çdo bazë;	1	2	3	4
5.2.5. Prindërit/kujdestarët marrin informacione dhe mbështetje për pranimin dhe ndihmën ndaj fëmijëve me aftësi të kufizuara;	1	2	3	4
5.2.6. Fëmijët dhe prindërit/kujdestarët e perceptojnë KF/QZHFF si një mjedis të sigurt, stimulues, gjithëpërfshirës dhe motivues;	1	2	3	4
5.2.7. Fëmijët mësojnë si të njohin dhe të përballen me situata konkrete që lidhen me komunikimin, tolerancën, stereotipet, paragjykimet, diskriminimin dhe të tjera.	1	2	3	4
5.3. Fëmijët dhe prindërit/kujdestarët janë të përfshirë në mënyrë adekuate në marrjen e vendimeve.				
5.3.1. Mendimet e fëmijëve dhe të prindërve/kujdestarëve merren parasysh gjatë marrjes së vendimeve.	1	2	3	4
5.4. Të drejtat e fëmijëve dhe prindërve/kujdestarëve respektohen.				
5.4.1. Parandalohen qëndrimet diskriminuese nga edukatorët ose fëmijët e tjerë ndaj fëmijëve nga komuniteti rom ose fëmijëve	1	2	3	4

me aftësi të kufizuara dhe reagohe në mënyrë të përshtatshme nëse shfaqen;	
5.4.2. Pothuajse nuk ka prindër që reagojnë ose largojnë fëmijët e tyre sepse në grupet ku mësojnë fëmijët e tyre ka edhe fëmijë me aftësi të kufizuara ose fëmijë romë;	1 2 3 4
5.4.3. Punonjësit në KF/QZHMF sillen drejtë dhe me respekt ndaj të gjithë fëmijëve pavarësisht gjinisë, përkatësisë etnike, prejardhjes sociale dhe aftësive;	1 2 3 4
5.4.4. Institucioni parashkollor ndihmon prindërit/kujdestarët e fëmijëve nga grupet sociale të cënuara dhe fëmijët me aftësi të kufizuara të realizojnë të drejtat e tyre sociale.	1 2 3 4
5.5. Предучилишната установа соработува со локалната заедница за подобрување на состојбите на ранливите групи деца и децата со попреченост.	
5.5.1. Institucioni parashkollor bashkëpunon me organizata joqeveritare për mbështetje të fëmijëve nga grupet socialisht vulnerabël dhe me aftësi të kufizuara;	1 2 3 4
5.5.2. Vullnetarë nga komuniteti përfshihen në aktivitete për mbështetje të mësimi të fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore;	1 2 3 4
5.5.3. Fëmijët me aftësi të kufizuara në zhvillim dhe nga grupet vulnerabël përfshihen në aktivitetet që institucioni parashkollor i realizon së bashku me komunitetin lokal;	1 2 3 4
5.5.4. KF/QZHMF bashkëpunon me komunitetin lokal për të siguruar përfshirjen dhe përparimin e fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore;	1 2 3 4
5.5.5. KF/QZHMF bashkëpunojnë dhe shkëmbejnë rregullisht përvoja dhe praktika me KF/QZHMF ku ka më shumë fëmijë me nevoja të veçanta arsimore;	1 2 3 4
5.5.6. Në komunitetin lokal mbizotëron opinion i mirë për KF/QZHMF në tërësi.	1 2 3 4
Fusha 6. Burimet	
Treguesit	Vlerësimi i shkallës nga 1-4

6.1. Sigurohen mjete dhe materiale për arsimin inkluziv.				
6.1.1. Janë tejkaluar barrierat fizike për fëmijët me aftësi të kufizuara trupore;	1	2	3	4
6.1.2. Institucioni parashkollor disponon me teknologjinë asistive të nevojshme për fëmijët me aftësi të kufizuara;	1	2	3	4
6.1.3. Në dhomat e aktivitetit ka materiale të përshtatshme për mësimin e gjuhës dhe kulturës së fëmijëve nga të gjitha komunitetet etnike, duke përfshirë edhe komunitetin rom;	1	2	3	4
6.1.4. Për fëmijët nga familjet në nevojë ekonomike sigurohen materiale të konsumit (letra, blloqe, vegla shkrimi).	1	2	3	4
6.1. Stafi edukativ është i trajnuar profesionalisht për arsim gjithëpërfshirës.				
6.1.1. Punonjësit profesionalë dhe edukatorët janë trajnuar për identifikimin dhe punën me fëmijët me nevoja të veçanta arsimore, si dhe për përdorimin e teknologjisë asistive;	1	2	3	4
6.1.2. Institucioni parashkollor ka të punësuar edukator special dhe rehabilitues për të mbështetur punën me fëmijët me aftësi të kufizuara;	1	2	3	4
6.1.3. Për fëmijët me aftësi të kufizuara për të cilët është e nevojshme, janë siguruar asistentë personalë;	1	2	3	4
6.1.4. Stafi edukativ analizon praktikat e suksesshme për mbështetjen e fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore, duke përfshirë edhe fëmijët nga komuniteti rom, dhe i ndan ato mes vete.	1	2	3	4
Fusha 7. Menaxhimi, drejtimi dhe krijimi i politikave				
Treguesit	Vlerësimi i shkallës nga 1-4			
7.1. Institucionin parashkollor e merr parasysh gjithëpërfshirjen dhe është e përfshirë në politikën kundër diskriminimit për çdo bazë.				
7.1.1. Në dokumentet e KF/QZHIF (statuti, programet zhvillimore) janë përfshirë elementë të politikës inkluzive dhe masa kundër sjelljeve diskriminuese;	1	2	3	4
7.1.2. Në kopshtin/centrin për zhvillim të hershëm të fëmijëve ekziston një ekip inkluziv. Ekipi bashkëpunon me shkollat fillore me qendër burimore, qendrat për mbështetje në mësim dhe institucione të tjera relevante;	1	2	3	4
7.1.3. Drejtori u bën me dije edukatorëve se të gjithë janë përgjegjës për fëmijën që punon sipas PIEA jo vetëm edukatori dhe	1	2	3	4

rehabilituesi special, me qëllim që të gjitha aktivitetet e planifikuara në PIEA të realizohen;	
7.1.4. Drejtori promovon KF/QZHMF si model për edukim dhe arsim inkluziv dhe zbatojnë politika që afirmojnë inkluzivitetin e KF/QZHMF ;	1 2 3 4
7.1.5. Punonjësit marrin pjesë aktive në krijimin dhe përmirësimin e politikave, si dhe në aktivitetet për realizimin e tyre. Gjatë krijimit të politikave, KF/QZHMF merr parasysh edhe mendimet e prindërve/kujdestarëve dhe fëmijëve;	1 2 3 4
7.1.6. Në dokumentet e KF/QZHMF (statuti, programet zhvillimore) janë përfshirë elementë të politikës inkluzive dhe masa kundër sjelljeve diskriminuese.	1 2 3 4